

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KENT PARKI TASARIMI İÇİN TASARIM KRİTERLERİ VE
SINIRLAMALARIN BELİRLENMESİ, HALEP ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet Sair AKKAM

Mimarlık Anabilim Dalı
Mimarlık Program

Şubat, 2019

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KENT PARKI TASARIMI İÇİN TASARIM KRİTERLERİ VE
SINIRLAMALARIN BELİRLENMESİ, HALEP ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet Sair AKKAM
(Y1513.050032)

Mimarlık Anabilim Dalı
Mimarlık Program

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ufuk Fatih KÜÇÜKALİ

Şubat, 2019

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Mimarlık Ana Bilim Dalı Mimarlık Tezli Yüksek Lisans Programı Y1513.050032 numaralı öğrencisi **Mehmet Sair AKKAM** 'ın "KENT PARKI TASARIMI İÇİN TASARIM KRİTERLERİ VE SINIRLAMALARIN BELİRLENMESİ, HALEP ÖRNEĞİ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 24.02.2019 tarih ve 2019/02 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından **0.15.2019** ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak **KABUL** edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi : 07/02/2019

- 1) **Tez Danışmanı:** Doç. Dr. Ufuk Fatih KÜÇÜKALİ
- 2) **Jüri Üyesi :** Dr. Öğr. Üyesi Gökçen Firdevs Yücel CAYMAZ
- 3) **Jüri Üyesi :** Dr. Öğr. Üyesi Maan CHIBLI

.....
.....
.....

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Kent Parkı Tasarımı İçin Tasarım Kriterleri Ve Sınırlamaların Belirlenmesi, Halep Örneği ” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve etik geleneklere aykırı düşecek bir davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla beyan ederim. (21.01.2019)

Mehmet Sair AKKAM

ÖNSÖZ

Öncelikle tez çalışmamda gerek akademik birikimi gerekse uluslararası mesleki deneyimleri ile bana yardımcı olan tez danışmanım Sayın. Doç. Dr. Ufuk Fatih ,KÜÇÜKALİ' ye babama Dr. Mahmut Çalışma sürecimde anlayış ve desteklerini esirgemeyen AKKAM ve anneme Mune BALIK VE Kardeşlerime Dr. Ali AKKAM VE inşaat mühendisi Firas AKKAM ve kız kardeşim Alaa AKKAM , bölüm arkadaşlarım ve .değerli hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunarım

Ocak 2019

Mehmet Sair AKKAM

Mimar

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	xi
ÖZET.....	xiii
ABSTRACT	xv
1. GİRİŞ ve AMAÇ	1
1.1 Araştırmanın Önemi	1
1.2 Araştırma Probleminin Tanımı.....	2
1.3 Araştırmanın Amacı	2
2. KAMUSAL PARKLARIN PLANLANMASI, TASARIMI VE GELİŞTİRİLMESİ İÇİN İLKELER	3
2.1 Kent Parkları ve Yeşil Alanlar	3
2.1.1 Kamu parklarının ve yeşil alanların tanımı	3
2.1.2 Kamu parkları ve yeşil alanların tarihsel gelişimi	4
2.1.2.1 Kentsel parklar ve yeşil alanların tarihçesi	4
2.1.3 Kamu parkları ve yeşil alanların rolleri	12
2.2 Kentteki Kamu Parkları ve Yeşil Alanların Kullanıcıları	14
2.2.1 Kamu parkları ve yeşil alan ziyaretleri	14
2.2.2 Kamu parkları ve yeşil alan kullanıcılarının ihtiyaçları.....	15
3. KULLANICI İHTİYAÇLARINA GÖRE ŞEHİR DÜZEYİNDE KAMU PARKI TASARIMI.....	19
3.1 Kamu Parkları Tasarımını Etkileyen Etmenler	19
3.1.1 Doğa	19
3.1.2 Mahalle verileri	21
3.1.3 Sosyal etmenler	21
3.1.4 Fiziksel etmenler	22
3.2 Kamusal Parkların Tasarım Evreleri	22
3.2.1 Veri toplama ve bilgi analizi	22
3.2.2 Konsept belirleme ve tasarım felsefesi	23
3.2.3 Park tasarım sistemi seçimi	24
3.2.3.1 Geometrik sistem	24
3.2.3.2 Doğal ya da informal sistem	25
3.2.3.3 Çift veya karışık sistem.....	26
3.2.3.4 Çağdaş veya modern sistem	26
3.2.4 Planlama evresi	26
4. KAMUSAL PARKLARIN TASARIM BİLEŞENLERİ	29
4.1 Kamusal Parkların Tasarımında Fiziksel Bileşenler	29
4.1.1 Doğal fiziksel bileşenler.....	29
4.1.2 Bitki malzemeleri bileşenleri	30
4.2 Kamusal Parkların Tasarımında Estetik Unsurlar	31

4.2.1 Tasarımda estetik unsurlar	31
4.2.1.1 Nokta, çizgi ve biçim	31
4.2.1.2 Doluluk - boşluk.....	33
4.2.1.3 Renk, doku ve koku.....	33
4.2.1.4 Işık ve gölge	35
4.2.1.5 Mevsim, iklim ve zaman faktörü.....	36
4.2.2 Tasarımda estetik prensipler.....	36
4.2.2.1 Birlik ve çeşitlilik	36
4.2.2.2 Denge ve ritim	37
4.2.2.3 Vurgu ve karşıtlık.....	41
4.2.2.4 Açık bırakma ve çevreleme.....	43
4.2.2.5 Oran ve ölçek	43
4.3 Kent Düzeyinde Kamusal Parklarda Tasarım Standartları.....	44
4.3.1 İşlevlerin ve hizmet binalarının seçim ve dağılım ölçütleri	44
4.3.1.1 Nicel ölçütler	45
4.3.1.2 Nitel ölçütler.....	45
4.3.2 Dolaşım ağları ve meydanlarda tasarım ölçütleri.....	48
4.3.2.1 Nicel ölçütler	48
4.3.2.2 Nitel ölçütler.....	48
4.3.3 Bitki örtüsü tasarım ölçütleri.....	49
4.3.3.1 Nicel ölçütler	50
4.3.3.2 Nitel ölçütler.....	50
4.3.4 Su öğeleri ağının tasarım ölçütleri	51
4.3.4.1 Nicel ölçütler	52
4.3.4.2 Nitel ölçütler.....	52
4.3.5 Park kent mobilyaları tasarım ölçütleri	53
4.3.5.1 Nicel ölçütler	53
4.3.5.2 Nitel ölçütler.....	55
5. KAMUSAL PARK TASARIMINDA İSTANBUL / TÜRKİYE VE HALEP /	
SURİYE ANALİZİ	57
5.1 İstanbul Şehri.....	58
5.1.1 İstanbul maça demokrasi parkı.....	58
5.1.1.1 Tasarım ölçütleri: bitki örtüsü türleri	65
5.1.1.2 Tasarım ölçütleri: su öğeleri.....	69
5.1.1.3 Tasarım ölçütleri: kent mobilyaları	71
5.1.1.4 Tasarım ölçütleri: işlevler ve olanaklar	74
5.1.2 Sonuçlar.....	77
5.2 Halep Şehri	78
5.2.1 Halep kentsel parkı.....	79
5.2.1.1 Tasarım ölçütleri: dolaşım ağları ve meydanlar	80
5.2.1.2 Tasarım ölçütleri: bitki örtüsü türleri	85
5.2.1.3 Tasarım ölçütleri: su öğeleri.....	89
5.2.1.4 Tasarım ölçütleri: kent mobilyaları	92
5.2.1.5 Tasarım ölçütleri: işlevler ve olanaklar	95
5.2.2 Sonuçlar.....	98
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	101
KAYNAKLAR.....	105
ÖZGEÇMİŞ.....	109

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Park tasarımında ana evreler	12
Şekil 2.2: Temel insan ihtiyaçlarının Maslow piramidi [URL-1].....	16
Şekil 4.1: Yeşil elemanların tasarımına göre görüş hattının farkı [URL-2]	32
Şekil 4.2: Renk tayfı halkası [URL-3]	34
Şekil 4.3: Flower Park Dubai’de renklerin ritmi ve düzeni [URL-4].....	38
Şekil 4.4: Simetrik ve asimetrik denge [URL-5]	41
Şekil 4.5: Vurgu ve kontrast yöntemleri [URL-6].....	42
Şekil 4.6: Ankara'daki Harikalar Diyarı Parkı'nın vaziyet planı elemanları [URL-7]	46
Şekil 4.7: Ankara'daki Harikalar Diyarı Parkı'ndaki farklı işlev ve hizmetlerine ilişkin fotoğraflar [URL-8].....	47
Şekil 4.8: Red Ribbon Park, Qinhuangdao, Hebei, Çin [URL-9].....	54
Şekil 4.9: Parc dels Colors”, Mollet del Valles, İspanya [URL-10].....	55
Şekil 5.1: Maçka Demokrasi Parkı boyutları.....	59
Şekil 5.2: Maçka Demokrasi Parkı dolaşım ağları [URL-11]	60
Şekil 5.3: Dolaşım ağları (ana, ikincil, yaya gezinti alanı) ve Maçka Demokrasi Parkındaki meydanlar.....	63
Şekil 5.4: Maçka Demokrasi Parkında dolaşım ağının kaplamalarında kullanılan malzemeler	65
Şekil 5.6: Maçka Demokrasi Parkı’nda su öğeleri	70
Şekil 5.7: Maçka Demokrasi Parkı’nda kent mobilyaları.....	74
Şekil 5.8: Maçka Demokrasi Parkı’nda işlevler ve olanaklar.....	77
Şekil 5.9: Halep Kentsel Parkı.....	80
Şekil 5.11: Halep Kentsel Parkında dolaşım ağını kapsayan malzemeler.....	85
Şekil 5.12: Halep Kentsel Parkı bitki örtüsü türleri [URL-21].....	89
Şekil 5.13: Halep Kentsel Parkında su öğeleri [URL-22]	91
Şekil 5.14: Halep Kentsel Parkında kent mobilyaları [URL-23].....	95
Şekil 5.15: Halep Kentsel Parkında işlevler ve olanaklar.....	98

KENT PARKI TASARIMI İÇİN TASARIM KRİTERLERİ VE SINIRLAMALARIN BELİRLENMESİ, HALEP ÖRNEĞİ

ÖZET

Kentleşme, yirminci yüzyılın ilk on yıllarında, kentlerdeki yeşil alanlar ve kırsal alanları yok etme pahasına bile ezici bir hal aldı. Barınma, istihdam ve hizmetlerin artan nüfusa sunulması “eğlence” teması adı altında bir öncelikti. Bu nedenle, son otuz yıldır kamusal parklar ve yeşil alanlar; aşırı kalabalık ve yoğunluğa hizmet etmesi ile popüler hale gelerek çevre sorunları ile görsel kirlilikle sonuçlanmıştır.

Kentlerdeki yeşil alanlara karşı kentsel tiranlığın sonuçları ortaya çıkmaya başlamıştır; şehir planlamacıları ve karar vericiler, vatandaşların yeşil alan ve parklara olan ihtiyacının konut, iş veya hizmet ihtiyaçlarından daha az olmadığını fark etmişlerdir. Birbirine bağlı ve kademeli parklar ile halka açık yeşil alanlar ağı olmayan şehir, sürdürülebilirliğini ve vatandaşlarının sağlığını tehlikeye atan büyük çevresel sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır.

Bu tez çalışmasında, şehirdeki kamusal parkların ve yeşil alanların özellikleri ve önemi incelenecektir. Bu çalışma, şehirlerdeki kamusal parkların tarihini ve rollerini tanımlayarak; kullanıcıların parkı ziyaret motivasyonları ile parklardaki ihtiyaçlarını da kapsayacaktır. Daha sonra, 2. Bölümde, kamusal parkların tasarımını etkileyen, doğal, sosyal ve fiziksel ölçütler gibi ölçütler incelenecek ve mahalle verileri ve parkın tasarım sistemlerinin seçimi gibi konular ele alınacaktır.

Ayrıca, 3. Bölümde, kamusal parkların tasarım bileşenleri olan fiziksel, estetik bileşenleri ve tasarım ilkeleri sıralanacaktır. Daha sonra, kamusal parkların tasarım standartları, nicelik ve nitelik yönünden değerlendirilecektir. Bu değerlendirme; parklarda sağlanan işlevler ve hizmetler, dolaşım sistemi ve yolları, meydanlar, bitki örtüsü ve su öğeleri ve son olarak da parkta yer alan kent mobilyalarının tasarım ilkelerini kapsayacaktır.

4. Bölümde, önceki deneyimlerden örnek çalışmalar incelenecektir. İncelenecek örnekler, İstanbul ve Halep şehir merkezlerinde yer alan iki park olan, İstanbul / Türkiye Maçka Parkı ve Suriye - Halep / Halk Parkı'dır. Son olarak, sonuç, araştırmaların gelişme ve sonuçlarını içerecek ve araştırmanın gelecekteki yönelimlerini belirleyecektir.

Anahtar Kelimeler: Kamusal park, Yeşil alanlar, Kamusal bahçe, Tematik park, Park tasarımı, Yeşil alanlar

DESIGN CRITERIA AND LIMITATION FOR THE URBAN PARK DESIGN AT CITY LEVEL, STUDY CASE HALEP

ABSTRACT

This urbanization throughout the early decades of the twentieth century was overwhelming even at the expense of the green areas of cities and rural areas. The provision of housing, employment and services to the growing population was a priority on the theme of “entertainment”. Thus, for the last three decades, the city's public parks and green areas have become increasingly popular in response to urban overcrowding and high urban densities, which resulted in environmental problems and visual pollution. The results of the urban tyranny against the green spaces in cities began to emerge; the city planners and decision-makers discovered that residents need gardens and parks no less than their needs for housing, work or services. The city, without a network of interconnected and gradual parks and public green areas, suffers from great environmental problems that put in danger its sustainability and the health of its citizens. In this dissertation, the character and the significance of public parks and green areas in the city shall be scrutinized. This will encompass the definition of history and roles of public parks at the city level; besides, what motivates the visitors to come and what they would be their needs in parks. Later, in the chapter 2, the factors that influence the design of public parks will be examined; such as nature, social and physical factors and neighborhood data, and the choice of the park's design systems will be conferred. Moreover, in the chapter 3, the design components of public park shall be enumerated; the physical, the aesthetic components and principles of parks' design. Then, the design standards of public parks shall be appraised with their quantitative and qualitative aspects, this would include: the functions and services provided inside parks, the circulation system and paths as well as the plazas, the vegetation and water bodies and finally design criteria of the urban furniture inside the park. In the chapter 4, case studies from previous experiences shall be explored. The case studies examples concern two parks at the city center of Istanbul and Aleppo, they are Maçka Park in Istanbul/Turkey and The Public Park in Aleppo/Syria. Finally, the conclusion shall contain development remarks and results of the research and shall determine the future orientations of the research.

Keywords -*Public Park. -Green Areas. -Public Garden. -Theme Park. -Park Design. -Green Spaces.*

1. GİRİŞ ve AMAÇ

İlk bakışta, bahçelere ve halka açık parklara gösterilen ilgi bir tür lüks olarak düşünülebilir. Bu konunun; gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ve içinde yaşadığımız ülkenin en önemli önceliklerinin arasında olması beklenir.

Ancak; son çalışmalar, bahçelerin ve parkların, vatandaşların yaşam standardını ve kalitesini yükseltme ile fiziksel ve psikolojik sağlığını iyileştirme gibi (kentsel sürdürülebilirliğin önemli bir elemanı haline getirerek) farklı rollerinin varlığını göstererek altını çizmektedir. Bu çalışmalar, kentlerimizdeki kamusal parklar ve bahçelerin organizasyonuna ve gelişimine dikkat çekmek için önceliklerimizi yeniden gözden geçirmemiz gerektiğini göstermektedir.

Çok sevdiğim ülkem Suriye’de meydana gelen acımasız savaşta ve şehrim Halep’teki yıkımda yaralar iyileştirilmeye çalışılırken, şehir sakinlerinin büyük bir bölümü için yeterli sayıda konut sağlanamayacaktır. Bununla birlikte; şehirde, samimi çabalarla, nüfusun farklı sosyal kategorilerinin günlük ihtiyaçlarına cevap veren açık alanlar ve halka açık parklar oluşturulabilir. Bu nedenle, bölge sakinleri gündelik yaşantılarının büyük bir bölümünü, fiziksel ve psikolojik sağlıklarını iyileştirmek ve aynı zamanda kültürlerini geliştirmek ve sosyal etkileşimlerini güçlendirmek için faaliyetler yaparak geçirebilirler.

Bu çalışmanın amacı; güncel organizasyonel sorunları incelemek ve Halep’teki kamusal parkların karşı karşıya kaldığı problemlerin çözümü için uygun yöntemleri araştırmaktır. Bu amaca; çalışmanın kavramsal çerçevesi, yapısı ve tezin gelişimi ile ulaşılmaya hedeflenmiştir.

1.1 Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın önemi, kent ölçeğinde “Kamusal Park” kavramının tam olarak tanımlanmasına odaklanan bilimsel çalışmaların eksikliği ve kamusal parkların planlanması, tasarımı ve geliştirilmesi ile bilimsel temellerin birleştirilmesine dayanmaktadır. Öte yandan; vatandaşların sosyal hayatını iyileştirmeyi ve bu

sürecin maliyetini düşürmeyi hedefleyen doğal veriler ve kentsel yasal etmenlerin kullanımından yararlanmak ve şehrin sürdürülebilirliğini ve canlılığını, bahçeler ve kamusal parklar aracılığı ile sağlamak acil bir ihtiyaçtır. Kamusal parklar kentin en büyük yeşil alanları olarak tanımlanmaktadır, buna göre, en üst seviyeye uygulanan yöntemler en küçük alanların özelliklerine göre özelleştirilebilir ve uygulanabilir.

Bu araştırmanın en önemli hedefi; kamusal parkların tasarımı ve gelişiminin planlama evrelerini ve tanımlarını bilimsel temellere bağlamaktır. Bunun yanı sıra, genel olarak Arap Dünyası kütüphanesine ve araştırma alanındaki Suriye kütüphanesine katma değer sağlamak, aynı zamanda şehirlerde bahçeler ve kamusal parkların gelişim sürecini irdelenecek gelecek araştırmaların temel çekirdeğini oluşturmaktır.

1.2 Araştırma Probleminin Tanımı

Araştırmanın problemi, Halep'teki bahçeler ve kamusal parkların yetersiz verimliliği ve performansına dayanmaktadır. Bu problem aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

- Kentlerdeki kamusal parkların; biçim, karakter ve işlev bakımından modern konsept eksikliği,
- Kamusal parkların; planlama, tasarım ve gelişimi ile ilgili güncel standartların olmamasıdır.

Bu alandaki son araştırmalar ve çalışmalar; kamusal parkların uygun tasarım ve gelişiminin, yaşam standardını iyileştirmek için vazgeçilmez ve sürdürülebilir bir öge olduğunu ortaya koymaktadır.

1.3 Araştırmanın Amacı

Bu çalışma; kamusal parkların verimliliği ve performansının yetersiz olduğu şehirlerin yeni park organizasyonu ve mevcut olanların geliştirilmesi konusunda bir genel çerçeve oluşturulması ve özellikle Halep şehrinin örnek olarak incelenmesini amaçlamaktadır.

2. KAMUSAL PARKLARIN PLANLANMASI, TASARIMI VE GELİŞTİRİLMESİ İÇİN İLKELER

Yeşil alanlar, şehrin kentsel dokusunun önemli ve çok işlevli bir parçası olarak kabul edilirler.

Bu alanların planlaması ve tasarımı ile konsept yönünden dönüşümü ve evrimi şehir düzeyinde bir dizi hayati rol oynamaktadır.

2.1 Kent Parkları ve Yeşil Alanlar

Kentin kamusal parkları ve yeşil alanları, kent düzeyindeki rollerine ek olarak gelişim ve örgütsel özellikleri bakımından ele alınacaktır.

2.1.1 Kamu parklarının ve yeşil alanların tanımı

Yeşil alanın tanımı; doğaya dair geniş konseptiyle, insanoğlunun yaradılışı, gözlemleri ile hayata dair bilgi türetmesi ve bunların yanı sıra yalın malzemeler ile araçlarını ve ilkel konutunu üretim biçimiyle ilişkilidir. Bir alanın gelişigüzel budanması, kesilmesi ve o alana özel bakım yapılması bahçe konseptinin kökenini oluşturmaktadır.

Kentin yeşil alanlar ağı; kentleşmeyi ve doğayı yansıtan ve doğal çevresini genişleten, bunları birbirine bağlayan ekili yeşil alanlardır. Aynı zamanda bu alanlar, doğal ekosistemin insan-kaynaklı ekosisteme dönüştürüldüğü açık alanlardır (Miller, Rodrigo, 2009).

Kentsel parklar ve kamusal yeşil alanlar; alan, mülkiyet ya da yeşil yoğunluğundan bağımsız olarak erişilebilen ya da görülebilen tüm dış ve ekili alanları içermektedir. Ayrıca, doğal çevreyi ve su kaynaklarını korumak ya da gerekli yeşil alanları sağlamak amacıyla, faaliyetlerine veya arazi kullanımlarına bakılmaksızın, ekim için tahsis edilmiş ya da yapılaşmamış araziler olarak da tanımlanabilir (Maulan, 2002).

Kentsel açık alan ağı şehirlerin ana bileşenlerinden biridir. Kentsel açık alan ağı; merak uyandırmak ve eğlenmek için gerekli olan temiz havanın yanı sıra, yüksek bir yaşam kalitesini ve nüfus için daha iyi bir yaşam standardı olduğunu gösteren işarettir. Doğal kaynakları korumakta ve çevre ve iklim koşullarını iyileştirmektedir. Bu nedenle, şehir planlamasında; nüfusun çeşitli ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde planlanmış ve tasarlanmış alanların birbiri ile bütünleştirilmiş açık alan ağının varlığını göz önünde bulundurmamak kaçınılmazdır (Council, 2010).

2.1.2 Kamu parkları ve yeşil alanların tarihsel gelişimi

2.1.2.1 Kentsel parklar ve yeşil alanların tarihçesi

Bahçeler; mülkiyetleri, konumları ve planlama biçimleri ile tasarım elemanlarına göre zaman içinde farklılaşmıştır. Park tasarımının gelişim tarihi, aşağıdaki tabloda (Tablo 1-1) açıklanan beş ana evreye göre ayrılabilir ve izlenebilir (Parks and Open Spaces 2009).

Evre		Döneme göre, bahçelerin vurgulanan organizasyonel özellikleri	Şekil
Tarihi Bahçeler	Panoramik Bahçeler	<p>Her iki tarafından da paralel sıralar ve boyutlarda, gölgeleme ağaçları ve düz çizgiler halinde, düzenli bir şekilde tanrıların heykelleri ile çevrelenmiş simetrik geometrik bahçelerdir.</p> <p>Çatı örtüsü olmayan bahçeler; yüksek bir duvarla çevrelenmiş, çiçekler ve çalılarla sarılmış büyük bir havza oluşturmaktadır.</p>	
	Mezopotamya Bahçeleri	<p>Meyve bahçelerinden ayrılan süs bahçeleri; uzunlamasına ve enlemesine eksenlerle ayrılan kademeli, kare veya dikdörtgen teraslarla oluşturulmaktadır. Teraslarda; çeşitli ağaç, çalı ve nadir çiçekler dikilmektedir. İlk teras, şelalenin aktığı bir havza içermektedir.</p>	
	Pers Bahçeleri	<p>Bahçe; kare veya dikdörtgen şeklinde, ikili, dörtgen veya beşgen simetri düzeninde, ortada yuvarlak veya kare bir havuz veya anıt olan bir havzadır. Bahçeler bitkilerle süslü yüksek duvarlarla çevrilidir. Ayrıca gravürler ve bitkisel süslemeler de bulunmaktadır.</p>	

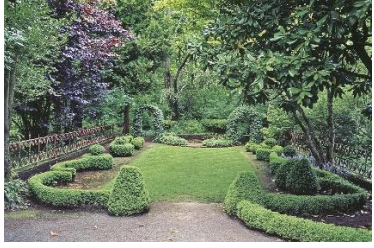

	Yunan Bahçeleri	Bahçe; dar koridorlarla ayrılan, büyük parçalara bölünmüş simetrik geometriktir. Bahçe; süslemeli duvarlar, taş sütunlar, anıtlar ve heykeller bakımından zengin olup, en büyük kısmı meyve ağaçları ile donatılmıştır.	
	Roma Bahçeleri	Simetrik peyzaj tasarımı; mimari organizasyonun içindeki pek çok bölüme (kütüphane - müzik salonları - amfi tiyatro) ek olarak; gölgeli koridorlar, kaplamalı kare alanlar ve dekoratif büyük kaplardaki bitkilerin yanı sıra su öğeleri ve pek çok kemer ve kolonlar ile zenginleştirilmiştir.	
	Endülüs İslam Bahçeleri (Avluları)	Bahçeler, yüksek süslü duvarlarla çevrelenmiş simetrik bir geometridedir. Alhambra Sarayı'ndaki gibi renkli yer karolarının kullanımının yanı sıra, yaratıcılığı ve düzeni ile bağlantı ve birleşme unsuru olarak kullanılan su öğesinin bir üstünlüğü vardır.	

	Orta Çağ Avrupa Bahçeleri	Kalenin duvarları içinde bulunan sınırlı alanlara sahip bahçeler, tıp bahçeleri ihtiva eden, manastırın içinde bir bahçenin bulunduğu, rahipler için mezarlık olarak kullanılan bir bahçedir. Bu bahçe üç sıra böğürtlen veya gül ile çerçevelenmiş olup içinde sebze ve meyve yetiştirilmektedir.	
Evre		Döneme göre, bahçelerin vurgulanan organizasyonel özellikleri	Şekil
Rönesans Bahçeleri	İtalyan Bahçeleri	Düzenli tasarımlı bahçeler, ana bir eksen üzerinde geometrik şekilleri, avluları ve havuzlarının yanı sıra su ögesinin hâkimiyetinde, renkli çakıllar ve oyulmuş taşlar ile kaplanmış çok sayıda gölgeli eksenden oluşmaktadır.	 Fotoğraf © Oxford Botanica/Adam Hodge
	Fransız Bahçeleri	Ana eksene dayanan simetrik ve duvarsız geometrik bahçeler, eksen genişliğini değiştirerek genişliğin etkisini ve su ögelerinin artışının yanı sıra bitki türlerini ve boylarını manipüle ederek ikincil olanları da içine almaktadır.	

	Hollanda Bahçeleri	Bahçe iki bölüme ayrılmaktadır: Üst kısım geniş oturma alanlarına ayrılmış ve geriye kalan küçük bir kısım da heykeller veya ortadaki bir çeşme ile donatılmış, döşeme kaplaması ile kaplanmış eksenlerle pek çok bölüme ayrılmaktadır.	
	Geometrik İngiliz Bahçeleri	Simetrik olan bahçe tasarımı; bir çukura dikilmiş, uzaktan bakıldığında bahçenin çitsiz olduğu izlenimini veren, yüksek duvarlar ile çevrilmiştir. Bahçe iki bölüme ayrılmaktadır: İlki özel bir bahçe diğeri ise “Blenheim Sarayı” gibi ağaçlarla gölgelenmiş, bir çeşme veya bir heykel siperi ile çevrenmiştir.	
	Doğal İngiliz Bahçeleri	Gölgelenmiş kavisli koridorlar, düzensiz tasarımlı su kanalları ve gölleri ile budanmadan bırakılmış geniş yeşilliklerin oluşturduğu bahçedir. Ek olarak, duvarların güzelleştirilmesi için sarmaşıklar ve ağaç gövdeleri kullanılmaktadır.	

	Alman Saray Bahçeleri	İtalyan heykelleri, oymalar ve kemerler boyunca Çin çeşmeleri ve çay bahçeleri ile donatılmış su öğeleri kullanılmaktadır. Ek olarak, Batı bitkileri yetiştirilmekte ve bitkilerin oluşturduğu, uzun ikincil bir aks barier olarak kullanılmaktadır.	
	Popüler Alman Bahçeleri	Doğal İngiliz stilinin (Anglo-Çin) egemenliği, yüksek ağaçlı uzun, kavisli ve gölgeli koridorların kullanımı, bunların dışında doğal nehir yataklarının tasarıma dahil edilmesi ve güneş ışığı altında oturmak ile diğer sosyo-kültürel amaçlar için köşe alanların spor aktiviteleri için ayrılması ile teşkil edilmiştir.	
Evre		Döneme göre, bahçelerin vurgulanan organizasyonel özellikleri	Şekil

Doğu Bahçeleri	Hint Bahçeleri	<p>Bahçe; su öğelerinin ağına bağlanmış, ortasında bir su havuzu ile dört bölüme ayrılmaktadır.</p> <p>Bahçe aksları düzdür ve gölgeleme amaçlı olarak kullanılan ağaçlar ile kesişmekte ve genellikle bir su kütlesi etrafında toplanan yan bölümler halinde sonlanan, köşkler ve meyve ağaçları bulunmaktadır.</p>	
	Çin Bahçeleri	<p>Bahçe, canlılık ve hareketi belirtmek için su öğesinin baskın olduğu, farklı şekillerde renkli kayalar ile birlikte doğal bir sistem ile teşkil edilmiştir.</p> <p>Doğayla uyumlu; vurgulu bir biçimde, merdiven, köprü, tezgah, balkon ve banklar kullanılmıştır.</p>	
	Japon Bahçeleri	<p>Tasarım; göller, tepeler, ovalar ve adalar ile birlikte kayalar ve taşlar ile ikame edilen yeşil alanların azaltılıp bitkilerin kullanımını eşliğinde, doğal unsurları içermektedir. Ayrıca, çay ve meditasyon bahçeleri gibi Japon bahçeleri türleri ortaya çıkmıştır.</p>	

<p style="text-align: center;">Amerikan Bahçeleri</p>	<p>Bu tip bahçeler, geleneksel Avrupa modellerin egemenliğindedir (bitkilendirmenin geometrik biçimlerde teşkil edilmesi ve budanması ve tasarım ile süslemelerde kullanımı).</p> <p>Geleneksel biçimlerin yerini alarak çeşitli bahçe türlerinin ortaya çıkması da eklenebilir.</p>		
<p style="text-align: center;">Sovyet (Rus) Bahçeleri</p>	<p>Topografya, su ve ağaç gibi doğal öğelerin sadeliği ve kullanımı ile karakterize edilen bu bahçeler; estetiği yakalayan ve sosyal ihtiyaçları karşılayan bir tasarım olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca; renkleri, konumları ve sunumları ile tasarlanan örnek bitkilendirmeler de vardır.</p>		
<p style="text-align: center;">Modern Bahçeler</p>	<p style="text-align: center;">20. Yüzyıl Bahçeleri</p>	<p>Hastaneler gibi kamu binalarının ve mahalle bahçeleri gibi konut alanlarında parkların ortaya çıkması. Bu bahçeler; pek çok model ile bahçe bölümleri tasarlamının özgürlüğünün yanı sıra ulusal ve uluslararası alanda tanınan temalı bahçelerin ortaya çıkmasına ek olarak geometrik örüntülere asgari bağımlılık ve doğayı taklit etmeye geri dönüş ile karakterize edilmektedir.</p>	

	21. Yüzyıl Bahçeleri	Yeşil alanların egemenliğine ek olarak yenilik, sadelik ve değişim ile birlikte doğal tasarımın baskınlığı ve bahçenin türü ve işlevi doğrultusunda doğal elemanların seçimi söz konusudur. Ayrıca, bakım ve periyodik gelişim ile ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılamak için daha fazla dikkat edilmektedir.	
--	----------------------	---	--

Şekil 2.1: Park tasarımında ana evreler

2.1.3 Kamu parkları ve yeşil alanların rolleri

Bahçeler ve yeşil alanlar topluma büyük faydalar sağlamakta, şehir düzeyinde eşsiz rol oynamaktadır. Bazıları görünür ve bilinir bazıları da sadece yeşil alan muhafızları ve karar destek sistemi görevlileri tarafından farkedilmektedir. Bahçeler ve yeşil alanlar; şehrin canlılığını ve sürdürülebilirliğini sağlamak için şehir sakinlerine rekreasyon, çevre, sağlık, sosyal, eğitim ve ekonomik düzeylerde fayda sağlamaktadır (Supreme Council for Planing 2010). Bu nedenle, bahçelerin ve yeşil alanların gerçek değerini anlamak ve aşağıdaki gibi özetlenebilecek olan önemli rollerini hatırlamak oldukça önemlidir.

- Eğlence ve estetik rolü: Su öğeleri ile biçim ve renk bakımından çok sayıda ve çeşitte olan yeşil öğeler barındıran şehir bahçelerinin ve yeşil alanların en önemli rollerinden biridir. Farklı özellikleri ve şehir mobilyalarıyla; çevrenin estetik, eğlence ve zevk duyguların yaratarak, şehrin eğlence ve güzelliğini desteklemektedir. Özel yapısal elemanlar ve kentsel mobilyalar içermesi ile eğlence ve güzelliği desteklemektedir (Bilgili, Gökyer, 2012).
- Kent kompozisyonunun rolü: Bahçeler ve yeşil alanlar şehrin medeni cephesini oluşturmaktadır. Kentsel yayılmanın baskısını sınırlayan yeşil ve estetik engeller oluşturarak farklı kentsel dokuya sahip mimari alanlar yaratmaktadırlar (Edriss, 1986). Şikago'daki "Millennium Park" gibi bazı parklar şehrin kentsel mimarisini taçlandırarak sergilemekte ya da Kore'deki

“Zipper Edge Park”da olduğu gibi kentsel bağlanma, mirasın korunması veya her ikisini de kapsayan bir rol oynamaktadır.

- Çevresel rol: Kentsel parklar ve yeşil alanlar ağı, şehrin sürdürülebilirlik ve ekolojik dengesinin önemli bir kaynağıdır, çünkü (Hussien, 1994):
 - Farklı türlerin, canlı organizmaların ve bitkilerin korunmasında ana merkezleri olup, doğanın ve biyoçeşitliliğin korunmasının kaynağı haline gelmiştir.
 - Yerel iklimin dengelenmesinde anahtar rol oynamaktadır (ağaçlar ve çalılar rüzgarı yönlendirebilir, hızını azaltabilir ve gölge oluşturabilir ve çimenler termal yükleri azaltmaya katkıda bulunur).
 - Havayı temizleyerek ve hava kalitesini artırarak, kentlerdeki hava kirliliğini azaltmakta ve benzer şekilde yeşil öğelerle gürültü kirliliğini de azaltmaktadır (sesin yönünü değiştiren, şiddetini emen ve azaltan bitki dalları ve yaprakları gibi). Ayrıca görüntü kirliliğini de azaltmaktadır (bitkilerin farklı biçim, renk ve çeşitleri sayesinde).
 - Yağmur suyu ve taşkınların zararını azaltmada rol oynayarak toprak suyunu tutmaktadır.
- Sağlık rolü: Kentlerdeki parklar ve yeşil alanlar; “Doğayı” kucaklayarak ve sunduğu güzelliği ile temiz havanın tadını çıkararak çeşitli sportif ve fiziksel aktiviteler yapmak yoluyla; nüfusun fiziksel sağlığının (kalp hastalıkları, kronik hastalıklar ve obeziteyi azaltmak, bağışıklık sistemini güçlendirmek), psikolojik ve zihinsel sağlığının (gerginliği ve hayal kırıklığını azaltmak, yaşam kalitesini artırmak ve yaratıcılık ve kişisel tatmin seviyesini yükseltmek) önemli bir kaynağını oluşturmaktadır (Hussien, 1994).
- Sosyal rol: Kentlerdeki parklar ve yeşil alanlar; aile bağlarını ve sosyal ilişkileri güçlendirmekte (toplantı, tanışma, etkileşim ve sosyalleşme için güzel bir mekan sağlamaktadır) ve gençlerin, ergenlerin, yaşlıların ve özel ihtiyaçları olan insanların / engellilerin topluma katılımını desteklemektedir (her biri için gerekli olan fiziksel ihtiyaçları ve ahlaki donanımı sağlamaktadır). Sonuç olarak toplumsal destek sağlanmaktadır (olumsuz davranışları ve suç oranlarını düşürerek, gönüllü çalışma fırsatları yaratarak

ve sosyal uyum ile kültürel çeşitliliği vurgulayarak) (Wright, 1982).

- Eğitim rolü: Parklar ve yeşil alanlar, meditasyon ve gözlem yoluyla öğrenmek için açık birer kitaptır. Öğrenciler; yaptıkları çalışmaların farklı evrelerinde bitkilerin, kuşların, böceklerin ve bazı hayvanların çeşitlerini öğrenmektedirler. Bilimsel çalışmalar, sık sık yapılan ziyaretlerin, öğrencinin algı ve öğrenme yeteneğini geliştirdiğini göstermektedir (fiziksel aktiviteler ve temiz hava solunumu ile sosyal etkileşimin artırılmasıyla) (Khlose 2012).
- Ekonomik rol: Parklar ve şehrin diğer alanları işlevleri sayesinde; hükümetin çevre, sağlık, sosyal ve eğitim sektörleri gibi sektörlerdeki giderlerini azaltmada önemli bir rol oynamaktadırlar. Aynı zamanda, yaşam alanlarını ve ekonomik aktiviteleri çekici hale getirerek yakın çevrelerin emlak değerlerini artırmaktadır. Son olarak; rekreasyon ve ulusal - uluslararası turizm için farklı fırsatlar yaratarak devlet ekonomisine destek sağlamaktadır (Dolesh, Vinluan, Philips, 2013).

2.2 Kentteki Kamu Parkları ve Yeşil Alanların Kullanıcıları

Park tasarımcısının; parkların konumu, öğeleri ve planlama kararlarına ilişkin başarılı tahminleri parkın konumu, hizmet kapsamı, bütçesi ve kullanıcılarının türlerine göre değişmektedir. Buna göre, park kullanıcılarının maddi ve manevi ihtiyaçlarının farklılığı park ile etkileşimlerine ve park içindeki davranışlarına doğrudan yansımaktadır.

2.2.1 Kamu parkları ve yeşil alan ziyaretleri

Parkların ve kamuya açık yeşil alanların kullanıcılarının ziyaret nedenleri; yaşa, cinsiyete, sosyal kategoriye, fiziksel ve zihinsel özelliklere göre çeşitlilik göstermektedir. Bununla birlikte, ziyaretin nedenleri ne kadar farklı olursa olsun, aşağıdakilerden bir veya daha fazlası ortak nedenler olarak sıralanabilir (Shaabani, 2011):

- Çevrenin keyfini çıkarmak: yeşilliklerin ve doğanın güzelliğinin tadını çıkarmak ve mevsim değişimlerini gözlemleyerek rüzgar esintileri ve çiçek, bitki kokularını solumak.
- Sosyal ağlar: parklar, yeni ilişkiler kurmak ve fotoğraf çekmek için

arkadaşlarla buluşmak veya aile gezintileri yapmak, sosyalleşmek, bilgi edinmek ve sohbet etmek için özel bir yer olarak kabul edilmektedir.

- Rutini kırmak: gündelik hayatın baskı ve zorluklarından kurtulmak ve farklı bir şeyler yapmak.
- Yürümek: tek başına, başka biriyle ya da grup halinde yürümek veya köpeklerle yürümek (evcil köpek beslemenin yaygın olduğu ülkelerde).
- Pasif rekreasyon: çim üzerinde veya banklara oturarak, doğaya bakarak gerçekleşen tüm aktiviteleri içermektedir (dinlenmek, meditasyon yapmak ve kitap okumak gibi).
- Eğlenmek ve egzersiz yapmak: her tür oyun, fiziksel egzersiz, spor ve diğer tüm eğlence aktivitelerini (uçurtma, bot, su oyuncakları gibi) içermektedir.
- Etkinliklere katılmak: festivaller, resmi kutlamalar, müzikal ve sanatsal performansları içermektedir.

2.2.2 Kamu parkları ve yeşil alan kullanıcılarının ihtiyaçları

Kamu parklarının planlama ve tasarımı; önceki yıllarda (1954'ten beri) Maslow'un, temel psikolojik ihtiyaçlar ile başlayan ve hissetme, tad alma ve güzelliklerin tadını çıkarma ile sonuçlanan altı ihtiyaca böldüğü, insan ihtiyaçlarının hierarşisine dayanmaktaydı (Şekil 1-1).

Piramidin üstündeki ihtiyaçların karşılanması için öncelikle tabanının ihtiyaçlarının karşılanması gerektiğini varsaymaktadır (Sherer, 2003).

Şekil 2.2: Temel insan ihtiyaçlarının Maslow piramidi [URL-1]

En güncel kentsel park tasarım teorileri; ziyaretçilerin yaş, cinsiyet, sosyal statü ve sosyal, eğitim, ekonomik ve mesleki düzeyleri arasındaki farklılıklara göre değişen ihtiyaçlarını araştırmaya ve değerlendirmeye dayanmaktadır. Teorik olarak, şehir parkları geniş bir biçimde nüfusun ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Ancak pratik olarak; parkları ziyaret edip etmeme tercihi pek çok fiziksel, sosyal ve kültürel faktörden etkilenmektedir. Bu faktörleri bilmek ve onları yeni parkların planlama aşamasında veya mevcut olanların geliştirilmesinde dikkate almaya çalışmak, nüfusun en geniş kesimlerine iyi bir hizmet sunmanın başarısını garanti edecektir. Bu faktörlerin en önemlileri aşağıda sıralanmıştır (Haq, 2011) :

- Sosyal sınıf: Aynı sosyal sınıftaki insanlar benzer yaşam ve çalışma şekillerini, bazı inanç ve tüketim biçimlerini paylaşırlar, bu nedenle şehir parklarına yönelik davranışlar da benzer şekilde beklenmektedir. Çalışmalar; park kullanıcılarının büyük bir bölümünün işçi sınıfından ya da yakın çevrelerinde yeşil alanlardan yoksun kişilerden olduğunu göstermektedir. Bir başka açıdan bakıldığında, orta sınıf, günlük rutinlerinden uzaklaşmak için kamusal parkları daha az ziyaret etme eğiliminde olup yenilikçi düşünme ve problem çözmeyi teşvik eden faaliyetlere yönelmektedir. Oysa üst sınıfın kentsel parklara gitmekten en az keyif alması, ancak yerel çevre koruma parklarına gitmesi, onları yeterince eğlendirici bulmamasındandır.
- Kolay erişim: Halka açık parklara erişim; doğrudan, kolay ve sınırsız olmalıdır, böylece bahçeler mümkün olduğunca (özellikle, günlük veya haftalık erişim olanlarla) net ve kısa bağlantılar aracılığıyla bir trafik ekseni ağına bağlanmaktadır. Parklar çok büyükse veya ulaşılması zorsa, toplu taşıma araçları veya yeterli park alanı ile özel araç ulaşımına elverişli olmalıdır. Uzun mesafe kavramı, fiziksel faktörlerle sınırlı olmayıp sosyo-ekonomik faktörleri de kapsayacak şekilde genişletilebilir. Uzun ulaşım mesafelerinin maliyeti, aile üyelerine engel teşkil ederek onların uzak parklara sık sık gitmelerini önleyebilir ve yakınlarındaki yeşil alan ziyaretleri ile sınırlandırılabilir.

- Psikolojik esinlenme ve çevrenin arazi kullanımı: kentsel mekânın görsel açıklığı, olası suç olaylarından ve başkalarının kötü davranışlarından korkuyu azalttığı için özellikle kadın ve çocukların kendilerini rahat hissetme ve parklara gitmeye istek duymalarını sağlamaktadır. Bazı işlevler (kültürel ya da güvenlik gibi) kullanıcıların parklarda istedikleri ya da istenmediklerine dair izlenimler uyandırmaktadır. Bu izlenimler, parklara, herkese açık alanlar olduğunu açıkça belirten ek işlevler vererek azaltılabilir. Parkı çevreleyen alanların türü, parkı farklı kullanıcı kategorilerine ilgi çekici hale getirmek için işlevlerin ya da aktivitelerin programa eklenmesinde etkili rol oynamaktadır.

3. KULLANICI İHTİYAÇLARINA GÖRE ŞEHİR DÜZEYİNDE KAMU PARKI TASARIMI

Tasarım süreci kapsamlı anlamıyla; düzenin ve böylece tasarımın, basit parçalarının kompozit bir görünümde ve teknik bir tarzda sağlanması biçiminde tanımlanabilir (Rakhshandehroo, Yusof, 2014). Kamusal parkların tasarımı çeşitli faktörler ve verilerden etkilenmekte, sistem seçimine ve parkın en uygun tasarım bileşenlerine kadar bir dizi aşamadan geçmektedir. Bu fikirler aşağıdaki paragraflarda tartışılmaktadır.

3.1 Kamu Parkları Tasarımını Etkileyen Etmenler

Kentsel parkları koordine etme süreci, tasarımı bir yansıma ve çalışma konusu haline getiren bir grup faktörden ve verilerden etkilenmekte, burada temel fikir, parkın en iyi görüntüsünün sergilenmesi ve ziyaretçilerin ihtiyaçlarının tam olarak karşılanmasıdır. Bazı etkenler topoğrafya ve iklimden etkilenen doğal faktörler ve bazıları da doğal olmayan faktörlerdir. Parkların tasarımını etkileyen en önemli faktörler aşağıdaki paragraflarda ele alınmaktadır.

3.1.1 Doğa

Doğa, peyzaj tasarımcısının park tasarımında ele alacağı düzenleme için kullanılacak alanın doğal verilerini kapsamaktadır. Tasarımcı, doğal verilerden yararlanma konusunda ne kadar başarılı olursa, ziyaretçilerin ihtiyaçlarına cevap veren daha başarılı bir tasarım olacaktır. Parkların tasarımını etkileyen en önemli doğal faktörler şunlardır (Konijnendijk, Annerstedt, Nielsen, Maruthaveeran, 2013):

- İklim koşulları: Şehirdeki yerel iklime ilişkin veriler (sıcaklık, güneşe maruz kalma, nem, yağış, hakim rüzgârın şiddeti ve yönü) şehrin bir yerinden diğerine farklılık göstermekte ve hatta yönlere bağlı olarak bir bölgeden diğerine de farklılaşmaktadır. İklimsel koşullar, elverişli bitki örtüsü seçiminde, yerel iklim için uygun bitkilerin

kullanılması gerektiğine değinmekte, bu nedenle, parkın her yerindeki mikro iklimin ve dolayısıyla bölgenin makro ikliminin iyileştirilmesi için doğru özelliklerinin seçilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, iklim koşulları, parkın içindeki dolaşım ağları üzerinde etkili olup; uygun boyutlar, yönelimler ve donatılarla dikkatlice tasarlanmalıdır. Bu tasarım, uygun renk ve gölge sağlayarak mevcut iklim koşullarının avantajlarını ortaya çıkaracaktır. Bu koşullar aynı zamanda, çeşitli yüzeylerden yansıyan güneş ışınları ile ilgili olarak uygun malzemeleri ve renklerin seçiminde de önemli bir rol oynamaktadır. İklim koşulları ayrıca, bitki örtüsü türlerinin ve güneşin gün boyu hareketi ile ilişkili yer ve yönlerinin seçimini etkilemektedir.

Rüzgar ek olarak; soğuk rüzgarı ve tozu uzaklaştırmak, atmosferi yumuşatmak ve bitkilerin aromalarını yaymak üzere istenen rüzgar yönünü almak için kullanılabilecek bitki örtüsünün türlerini ve yerlerini seçmede önemli bir rol oynamaktadır. Nemlilik ve yağış da bitki örtüsü türlerinin, uygun sulama sisteminin ve yağmur suyu drenaj sisteminin seçiminde önemli bir rol oynamaktadır.

- Alanın topoğrafya ve jeolojik koşulları: Peyzaj tasarımcısı, peyzajın ve yapısal elemanların en uygun şekilde düzenlenmesi için toprağın yapısından faydalanarak yüzeyi düzeltmek üzere alanda koordinasyonu sağlamalıdır. Alanın topografyası, park tasarım sisteminin seçimini etkilemekte; akslarını, doğal ve yapısal elemanların seçimini şekillendirmektedir. Örneğin, düz alanlar her türlü tasarım sistemi için uygunken, Emirgan Parkındaki gibi dik alanlar sistem seçimini zorlaştırmaktadır .

Aynı şekilde, alan topoğrafyasının; bitki örtüsü türleri, konumları, inşaat maliyetleri ve parklardaki hizmet yerleri üzerinde de etkisi vardır. Genel olarak, düşük verimli topraklar organik gübreler ile işlenebilir ve zayıf toprak özellikleri verimli toprak tabakası ilavesi ile geliştirilebilmektedir.

- Alandaki doğal değerler: Parkın tefrişi, doğal ortamı ile düzenlenmeli ve uyumlu hale getirilmelidir. Bu, kolay başarılacak bir çalışma değildir. İlk bakışta, tasarımcının hayal gücü ve isteklerini engelliyor gibi gözükse de pratikte, başarılı bir tasarıma katkı koyarak, hazırlık ve uygulama

maliyetlerini düşürebilecek, parkın doğal elemanlarla donatılması olasılığını artırmaktadır. Parkta yer alabilecek en önemli doğal ortam özellikleri aşağıdaki gibidir:

- İlk bakışta, tasarımcının hayal gücü ve arzuları engel olabilir, parka zengin doğal unsurlar sunma imkanlarını artırır, bu da başarılı bir portföyün ve montaj ve hazırlık işlerinin maliyetini sağlar. Parkın bulunduğu olası doğal ayarlar olabilir gibi olabilir:
 - Nehir, göl ve kuyular gibi çeşitli su öğeleri
 - Ormanlar, üzüm bağları ve ağaç kümeleri
 - Kuşlar ve nadir bitki türleri gibi çeşitli flora ve faunalar

3.1.2 Mahalle verileri

Kent tasarımcısı, park alanına yakın ve uzaktaki mahallelerin verilerini incelemeye ve analiz etmeye odaklanmalıdır. Bu çalışma; doğal ve yapısal özelliklerin türü ve konumuna ve de önerilen aktiviteler ve faaliyetlerin çeşitlerine yansıtılmalıdır. Parkın ana ve ikincil girişleri ile otopark alanlarının sayısı ve yeri belirlenirken; parka yakınlığı ve bitişik binaların incelenmesi ve analizi dışında; türleri, işlevleri ve yükseklikleri, ayrıca park alanını çevreleyen dolaşım ağının türleri, boyutları ve trafik yoğunluğu dikkate alınmalıdır. Girişler, parkın çevresinde ve girişlerine yakın ya da içinde gerçekleşecek aktivite ve etkinliklerin türü ve konumuna da etki etmektedir. Eğer parkın çevresi gürültülü, uygunsuz ya da fazla açıksa veya çevre alanların çok güzel manzaraları, arkeolojik ya da turistik alanları varsa; tasarımcının alternatif bir çevreleme yaklaşımı olmalıdır. Parkın komşu alanlarının incelenmesi; tekrarları önlemek veya halkın günlük ve sosyal ihtiyaçları ile ilişkilendirmek için mevcut işlevlerin tanımlanmasını sağlayacaktır (Chen, 2015).

3.1.3 Sosyal etmenler

Bir şehirdeki nüfus piramidinin analizi; parka gitmesi beklenen farklı yaş gruplarının büyüklüğünü netleştirerek her biri için uygun işlev ve faaliyetleri yansıtacak ayrıca, kullanıcıların sosyal ve kültürel durumlarının incelenmesi de aynı şekilde etkili olacaktır.

Hakim gelenek ve göreneklerin doğası, parkın büyük ölçüde koordine edilmesinde de belirgin bir etkiye sahiptir. Örneğin Batı parkları, olabildiğince özgürlük ve açıklık ilkesine dayanırken; çoğu Arap ülkesindeki parklar, açıklık ve bazen görüşmelerin mahremiyeti arasında entegrasyon ilkesine dayanmakta; Suudi Arabistan gibi Körfez ülkelerindeki parkların düzen ve koordinasyonu ise, cinsiyet ayırımını gözeterek ülkedeki ailelerin gezinti yolları için uygun bir yöntem seçmektedir (Bop, 2013).

3.1.4 Fiziksel etmenler

Bir parkın tasarımı haritada uygulanması gereken bir fikirdir, ancak fikrin alanda uygulanması bakım ve geliştirme maliyetlerinin yanı sıra önemli uygulama maliyetleri de gerektirmektedir. Daha sonra, bu aşamaya bağlı olarak, tasarım veya yönetim, uygulama sürecinin herhangi bir engel ile karşılaşmaması için kuruluş kaynaklarının ve beklenen bütçenin geldiği yerden tanımlanmalıdır (Whrater, Shaw, Perkins, Bellis, 2007).

3.2 Kamusal Parkların Tasarım Evreleri

Bir park tasarlama süreci; her birinin bir öncekine dayandığı sıralı aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamalar aşağıdaki tanımlanmıştır.

3.2.1 Veri toplama ve bilgi analizi

Park tasarımındaki ilk adım, planını etkileyebilecek tüm faktörler hakkında yeterli bilgi toplamaktır. Bu, şunları içerir (Wolch, Byrne, Newell, 2014):

- Alanın iklim verilerini bilmek (sıcaklık, güneş ışınımı, nem, yağış ve hakim rüzgarın yaz ve kış mevsiminde yönü ve şiddeti);
- Alanın topoğrafya haritasının elde edilmesi ve farklı bölgelerdeki eğimi belirlemek için arazi kesiti çizilmesi ile güzel manzara oluşturabilecek alanların belirlenmesi;
- Jeolojik verilerin incelenmesi ve alanın farklı yerlerindeki toprak yapısını analiz edilmesi ve inşa ya da bitki yetiştirilmesi için alanın potansiyelinin belirlenmesi;

- Alanın mevcut durumunun ve içerdığı yapılar veya bitki örtüsü gibi öğelerin ön taslağının geliştirilmesi ve ana su hatlarını, drenajı, elektrik hatlarını ve telekomünikasyonun yerinin belirlenmesi;
- Mahalledeki verilerin ve yakınlardaki bina tiplerinin, işlevlerinin ve yüksekliklerinin; etki çaplarını, dolaşım tipi boyutlarını ve trafik yoğunluğunun incelenmesi ve analiz edilmesi;
- Uzak mahalle verilerinin, mevcut işlevler ve etki çapları bakımından incelenmesi ve analiz edilmesi;
- Şehirdeki nüfus piramidinin yapısının ve mevcut sosyal ve kültürel durumu ile kullanıcıların hedeflerinin analiz edilmesi;
- Nüfusun öngörülen kesimlerinin ihtiyaçlarının işlev ve faaliyetlere göre analiz edilmesi;
- Hakim gelenek ve göreneklerin incelenerek, park tasarımına etkilerinin belirlenmesi;
- Parkın toplam maliyetini tahmin edilmesi ve uygulama, periyodik bakım ve geliştirme için mevcut ve gelecekteki fon kaynaklarının belirlenmesi.

3.2.2 Konsept belirleme ve tasarım felsefesi

Toplanan verilerin analizinden sonra, bilgi, parkın tasarım felsefesinin yanı sıra konsept fikrinin oluşturulmasına başlamak için park alanına yansıtılmaktadır. Bu aşamada aşağıdakiler belirlenmelidir:

- - Varsa ana, ikincil ve servis girişlerinin sayısı ve yeri ile park yerlerinin sayısı ve yerleri.
- - Park için önerilen faaliyetler, etkinlikler ve işlevleri.
- - Parkın genel karakterinin ve tasarımının felsefesinin belirlenmesi.

Parkın ve genel karakterinin tasarım felsefesi, mimarın veya peyzaj mimarının yaratıcılık yeteneği ve entelektüel becerilerine bağlı olarak güzellik ve ihtiyaçlar için ulaşacağı optimal ilişkidir. Bu işlem, aşağıdaki tasarım yönlerinden birini veya birkaçını seçtikten sonra gerçekleştirilebilir (Groenewegen, Vandenberg, 2006) :

- Kentsel gerçeklerden ortaya çıkan tasarım konsepti: Aşırı kalabalık, kent yoğunluğu, çevre kirliliği ve nüfus artışı gibi şehirlerin sosyal ve kentsel

sorunlarıyla ilgilenerak, kullanıcıların sağlıklı bir duruma ulaşmalarını hedeflemektedir.

- Kültürel bağlamı dikkate alan tasarım konsepti: Kentsel çevrenin kültürel ve tarihi boyutunun önemine odaklanmaktadır. Mekanın kentsel bağlamı, tarihsel anlamlarının ve kültürel özgünlüğünün dikkate alınmasını gerektiren miras alanlarında açıkça belli olmaktadır.
- Mimari tasarım yaklaşımı: Bu tasarım yaklaşımı, bütüncül bir resim oluşturmak için yeşil alanlar ile park içindeki mevcut mimari yapılar arasındaki etkileşimi dikkate almaktadır.

Tasarım felsefesi, açık bir amaç ve mantıksal bir sıra ile yazılı olarak belirlenmelidir. Daha sonra, parkın temasının genel karakteri ve fikri, dört ana noktayı izleyen eskizler ve çizimlerle işlenmektedir:

- Fikrin, alan özelliklerine göre işlenmesi: Tasarımcının çevreyi oluşturan ortamın bileşenlerinden fikirleri ortaya çıkardığı ve görsel olanaklar ile görüş eksenlerinin yanı sıra benzer düzenleme ve organizasyonları vurguladığı özelliklerdir.
- İşleve göre fikrin işlenmesi: Tasarımcı, uyum ve aktivitelerin tamamlayıcılığı ve bunların kolay erişimi yoluyla performansta yüksek verimlilik elde etmeye çalışmaktadır.
- Simülasyon ilkesine göre fikrin işlenmesi: Tasarımcı, çevre elemanların biçimlerini simüle ederek fikirlerini ortaya koymaktadır.
- Fikrin soyutlama ilkesine göre işlenmesi: Tasarımcı, projenin doğasından ya da soyut bir fikirden yola çıkan, salt bir oluşum yaratmaya çalışmaktadır.

3.2.3 Park tasarım sistemi seçimi

Park tasarımı sistemi seçimi aşağıda verilen birkaç bölüme ayrılmıştır:

3.2.3.1 Geometrik sistem

Geometrik sistem, denge ve güzellik oluşturmak için tekrarlamaya dayanan düzenli eksenlerle karakterize edilmektedir. Düzenli şekillere sahip, düz ve küçük boyutlu alanlar için uygundur. Bu sistem tüm görüşü tek bir bakışla tam olarak kavrama olanağı vermekte, ancak görünüşü tekrarlayarak sıkıcılık hissi

de doğurabilmektedir. Bu sistem, tekrarlama yöntemine ve tasarım öğelerinin düzenine bağlı olarak simetrik veya asimetrik olabilmektedir. Geometrik sistemin simetrisi birçok biçimde düzenlenmektedir (Effect of Recreation and Park District on Human Devolepment, 2010) :

- Eksenel simetri: Ana eksenin her iki tarafında tekrar eden ve küçük parsellere de uygulanabilen tasarım ünitesidir (havzalar, ağaçlar vb.).
- İkili simetri: İki ana eksenin yanlarında tekrar eden, simetrik bir şekilde tasarlanması gereken orta veya büyük parsellerde kullanılabilen tasarım ünitesidir.
- Dairesel veya oval simetri: Elemanların dairesel veya oval bir merkezi üniteye tekrarlandığı ve iki kenarlı olabildiği durumdur. Bu sistem genellikle dairesel meydanlarda veya kendine has unsurları (çeşme veya heykel) olan bahçelerde uygulanmaktadır.
- Radyal simetri: Bir merkezi noktayı takip eden, radyal eleman sayısının 8-10 elemanı geçmediği eleman tekrarlarıdır. Bu sistem kentsel meydanlar veya küçük bahçeler için uygundur.

Geometrik sistemin en önemli kurallarından aşağıda sıralanmıştır:

- - Geometrik eksenin, uzunluk ve boyutlarının bahçenin alanı ve biçimiyle orantılı olduğu yeşil alanlar üzerindeki üstünlüğü.
- - Park elemanlarının netliğini ve biçimini artırmak için ana manzaraların ara konumu.
- - İnşaat ve bakım maliyetlerini artırabilecek hassas budama ve dikkatli işlemlerin gereksinimi.

3.2.3.2 Doğal ya da informel sistem

Doğal sistem; serbest, düzensiz eksenlerle tanımlanmakta ve denge ile güzelliği teşvik etmek için doğayı taklit etme esasına dayanmaktadır. Düz araziler, geniş alanlar veya göller ve ormanlar gibi güzel manzaraları olan alanlar için elverişlidir. Bu sistemde, doğal ve yapısal elemanlar, insan kaynaklı olmayan müdahaleye işaret etmeyecek biçimde, doğa ile seçilip bütünleştirilmiştir (Godbey, Caldwell, Floyd, Payne, 2005).

3.2.3.3 Çift veya karışık sistem

İkili veya karma sistemin özellikleri, büyük ve az eğimli arazilere elverişli olan, geometrik ve doğal sistemlerin karışımı ile vurgulanmaktadır. Ana eksen ağı geometrik olan bu sistemde buna bağlı olan ağ serbestçe bağlanmaktadır. Tasarım ve eleman seçiminde büyük özgürlük sağlayan bu sistem, her iki sistemin de kurallarına tabi olup özelliklerini birleştirmektedir (Jem, Shan, 2013).

3.2.3.4 Çağdaş veya modern sistem

Bu sistem İsviçre'de 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkarak, daha sonra Avrupa ve Amerika'ya ulaşmış ve farklı sistemlerde kullanılan tasarım kurallarına uymadan, yenilikçi bir tasarım fikri seçimi üzerine kurulmuştur. Bu sistem, topografyalarından bağımsız, küçük veya orta ölçekli alanlar için uygun olup karmaşık olmayan, ancak dengeyi gözetken sadelik ilkesine dayanmaktadır. Maliyetleri en aza indirirken, geometrik çizgileri basitleştirmeyi ve hafifletmeyi, bitki öğelerinin sayısını azaltmayı ve ayrı ayrı modeller olarak seçmeyi hedeflemektedir (Rasidi, Jamirsah, Said, 2012).

3.2.4 Planlama evresi

Kavram ve tasarım felsefesinin elde edilmesinin ardından, planların ayrıntılandırılması aşaması, soyut fikrin planlarla bir projeye dönüştürülmesiyle başlayarak, bu süreç birkaç önemli adımdan oluşmaktadır (Gabriel, 2011).

- Adım: Alanların ve etkinliklerin dağılımı ve aralarındaki ilişkiler için bir bölgeleme planı hazırlanması.
- Adım: Tasarımı etkileyen etmenleri göz önüne alarak ve peyzaj tasarımcısının bakış açısını dikkate alarak önceki çizelgenin yeniden düzenlenmesi.
- Adım: Her bir alanın ana işlevi ile ilgili uygun kompozisyonunun yanı sıra büyüklüğünü ve şeklini tanımlayarak, parkta arazi kullanım planının çizilmesi.
- Adım: Ölçüler ve son biçim ile taslak vaziyet planı oluşturulması.

Daha sonra, nihai alan planı; diyagramlar, kesitler, cepheler ve yapılı ve doğal elemanların ayrıntılı ve uygulama çalışmaları ile oluşturulmalıdır. Sonuç

vaziyet planı; dolaşım ağını, bitki örtüsünü, su kütlelerini, ayrıca hizmet binalarını ve kentsel donatıları ilgilendiren tüm ayrıntılı planların sonucunda ortaya çıkmaktadır.

4. KAMUSAL PARKLARIN TASARIM BİLEŞENLERİ

Kaynaklar; tasarımın fiziksel ve estetik bileşenlerini sınıflandırma ve ayrıntılandırma biçimine veya konseptine göre değişebilmekle birlikte, ana fikrin ilke ve içeriği benzerlikler göstermektedir. Bu araştırma; Yeşil Alan öğelerinin sınıflandırılması ve tasarımında, en kapsamlı en güvenilir referans olarak bilinen İngiliz rehberlerine (Harnik, Welle, 2009) dayanmaktadır.

4.1 Kamusal Parkların Tasarımında Fiziksel Bileşenler

Mimar veya peyzaj tasarımcısı tarafından dikkatle seçilen doğal bir kaynak olan parkın fiziki unsurları olup bir taraftan kendi park fikrini temsil edecek şekilde detaylandırılan; veya park ve hizmetlerinin tamamlanmasını sağlayan farklı biçimleri, türleri ve işlevleri olan yapısal elemanlardır (Dunnet, Swanwick, Woolley, 2002).

4.1.1 Doğal fiziksel bileşenler

The British Encyclopedia, yeşil alanların tasarımında doğal fiziksel bileşenleri üç bileşen olarak sınıflandırmaktadır (Dunnet, Swanwick, Woolley, 2002):

I- Yeryüzü ve kayalar: Dünya temel olarak parkın temsil ettiği kentsel mekanın temeli olup başka yönlere ve rollere sahiptir:

- Taban: Duruma göre (meydan, geçit veya çocuk oyun alanı, çiçek bahçesi...); kumlu, topraklı, çimenli veya kaplanmış olabilir.
- Bitkilerin kaynağı: Pek çok bitkinin iyi büyümek için ihtiyaç duyduğu ve kökleri için çevreyi oluşturan verimli toprak yüzeyi, 0,3-3 m'dir.
- Yapının temeli: Duvarlar, kiosklar vb. elemanların temel seviyesinin yeşil alanlar içinde olabileceği yerler.
- Drenaj: Toprak tarafından emilebilecek veya drenaj kanallarına iletilebilecek akan su.

- Heykel elemanı: Alanın doğal topografyası, parkın her bir alanının işlevi ve rolü ile uyumlu olacak şekilde düzenlenebilir ve tasarlanabilir.

II- Su kütleleri: Su; şelaleler, havzalar ve doğal göller oluşturan akarsularda veya nehir yataklarında doğal olarak ya da yapay olarak kanallarda, havzalarda ve çeşmelerde bulunan parkın genel planının önemli bir bileşenidir. Kamusal parklardaki su kütleleri; genel yerleşim düzeninin oluşturulmasına katkı koyan, çevreyi yansıtan ve net bir kütle olarak doğrusal hareketli bir bileşendir. Enerji üretme, hayat ve keyif vermenin yanı sıra; eserken ya da dökülürken (şadırvan veya çağlayan) çıkan seslerle coşku yaratarak, netlik ve parlaklık veren ışığı yansıtarak ve son olarak uzun süreli belirgin kokular yayarak mikro iklimi düzenlemektedir.

III- Yeşil Örtü: Bitki örtüsü, herhangi bir bahçenin veya parkın; şekil, büyüklük, renk ve özelliklerine göre değişen bitkilerden oluşan ana elemanıdır. Her yeşil alanın uygun bitki örtüsü yerel koşullara (toprak, su, iklim verisi) bağlı olup, rolüne bağlı olarak (kentsel, estetik, çevresel) aynı alanda bile değişiklik göstermektedir. Uygun bitki türleri seçim süreci, deneyim ve bilgi sahibi tasarımcı ekibi gerektirmektedir.

4.1.2 Bitki malzemeleri bileşenleri

The British Encyclopedia, yeşil alanların tasarımında yapısal malzeme elemanlarını beş bileşen olarak sınıflandırmaktadır (Byrne, Sipe, 2010):

Alana ait olanaklar: Sirkülasyon aksları, meydanlar ve merdiven, rampa, istinat duvarı gibi kot düzenleme gibi elemanlar arasındaki ilişkileri sağlayan tüm sirkülasyon ve bağlantı elemanlarını içermektedir. Bu olanaklar, parkın tasarım üslubuna ve doğal unsurlarına göre değişiklik göstermektedir.

Çevreleme olanakları: Görüş veya hareketi ya da her ikisini kontrol etmeye yardımcı olan çevreleme elemanlarıdır.

- Sadece girişler ve kapılardan görüş sağlayan 2 m ve üzeri yüksek duvarlar.
- Görüş sağlayan ve giriş ve çıkış noktalarını tanımlayan 1,5 m'den daha az olan bariyerler.

Bariyerler veya çitler doğal, budanmış veya budanmamış ya da tek bir malzemeden (çimento - beton - taş - tuğla - demir - metal örgü - ahşap) yapılmış veya çevreleme gereksinimine uygun olarak karıştırılmış (çimento, demir, tuğla, ahşap) olabilir. Bariyerler görüş seviyelerine düştüğünden işlevlerinin yanı sıra şekil, malzeme ve yükseklik seçimi de estetik kaygıları sağlamalıdır.

- Barınma olanakları: İstenilen koruma seviyesine göre kısmi veya tam kapalı hafif yapısal elemanlardır. Birçok biçimleri vardır: küçük veya büyük şemsiyeler veya pergolalar veya kulübeler. Şekil ve uzantılarına göre malzemeleri çeşitlenmektedir. Metal, ahşap veya betondan olabilmektedirler.
- Hizmet olanakları: Kullanıcılara hizmet sağlamak için farklı işlevlerdeki binalar veya şehir mobilyaları olabilirler.
- Altyapı: Drenaj sistemi, elektrik hatları ağı, su boruları ağı, drenaj vanaları, elektrik ve mekanik ekipmanlar vb. olup park inşaatının ilk aşamasında uygulandıkları için gizlidirler. İyi tasarlanmış kamusal parklarda bu tesisler genel yerleşim planı ile bütünleştirilmiştir.

4.2 Kamusal Parkların Tasarımında Estetik Unsurlar

Estetik unsurlar, kentsel tasarımcının parkın genel yerleşim planını hazırlarken dikkate aldığı bileşen ve ilkelerdir. Tasarım; doğal elemanların, yapısal elemanların ve bunların konumlarının yanı sıra estetik kaygıları ve tasarımın işlevsel yönlerini düzenlemek için aralarındaki ilişkileri dikkate almaktadır (Alasalami, 2012).

4.2.1 Tasarımda estetik unsurlar

The British Encyclopedia, yeşil alanların koordinasyonunun estetik bileşenlerini; nokta, çizgi ve biçim, doluluk-boşluk, renk, doku ve koku, ışık ve gölge ile mevsim, iklim ve zaman olmak üzere beş ana unsurda sınıflandırmaktadır.

4.2.1.1 Nokta, çizgi ve biçim

Nokta, boyutsuz olup ancak hareketi ile doğrusal bir çizgi oluşturabilen ve biçim ile yapılandırmayı tanımlayabilen bir işarettir. Çizgi hareketi ile kalınlığı

olmayan, iki boyutlu bir alan ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak biçim; katı veya her yönden su kütleleriyle çevrili olabilen, üç boyutlu bir yüzeyin hareketidir. Kamusal parklarda çizgiler; yaya yolları ile bina arasındaki kenar veya çim, fayans veya gölgenin kenarı gibi iki farklı gövde arasındaki sınır olarak yatay veya ağaçlar, çalılar, binalar veya çitler gibi düşey olabilmektedir. Bunlardan her biri kullanıcılarda farklı duygusal, zihinsel ve psikolojik izlenimler yaratmaktadır (Faraj, 2006).

Ayrıca; manzara algılarında önemli bir rol oynadığı için yeşil alanların tasarımı dikkate alındığında, kullanıcıların görüşünü sağlayan ufuk çizgileri önemlidir. Ufuk çizgisi, tasarıma göre, kullanıcıların nesneye ya da dışarıya odaklanmasını sağlamaktadır (Şekil 3-1). Yeşil alandaki bir insanın hareketi görüş açısını sürekli olarak değiştirmekte ve biçimin genel şeklinin algısında da etkili olmaktadır. Sonuçlar, üç boyutlu olup hareket ve zaman bileşenleri ile birleştirildiğinde dördüncü boyuta dönüşmektedir.

Şekil 4.1: Yeşil elemanların tasarımına göre görüş hattının farkı [URL-2]

Su kütlelerinin hareketinden kaynaklanan biçim, herhangi bir görsel olayda kesinlikle üç boyutludur ve hareket ve zaman bileşenleri ile dördüncü bir boyut kazanmaktadır. Yeşil alanlar; hava ve mevsimin yanı sıra gün boyunca oluşan güneş ve güneş ışığından kaynaklanan gölge ve ışığın değişimiyle oluşan görsel farklılıklar göz önüne alındığında biçimsel olarak değişim göstermektedir (Foundations of Design and Maintenance of Public Park, 2009).

4.2.1.2 Doluluk - boşluk

Doluluk ve boşluk birbirini tanımlar, boşluk olarak tanımlanamayan her şey aslında doludur yani insan tarafından görülen fiziksel elemanlar tarafından tanımlanan alandır, örneğin bir oda öncelikle zemin, duvarlar ve tavanla ve kısmen kapalı kapılar ve pencereler ile tanımlanmaktadır. Kamusal parklar da aynı zamanda yer ve duvarlara sahip kentsel alanlardır; gökyüzü çoğunlukla tavan olarak düşünülebilir. Parklar, tanımlanan ölçek ve elamanlara göre bir dizi kısmi boşluklar içermektedir. Döşeme kaplamaları; toprak, kum, çimen, fayans, çakıl, asfalt, ahşap ve diğer malzemelerden; topoğrafik özellikleri (yüksekliler veya suyolları), ağaçlar veya çalılar, düşey yapılar (duvarlar veya binalar) ve diğer değişkenler gibi olabilmektedir (Mahdavinejad, Abedi, 2012).

4.2.1.3 Renk, doku ve koku

Doku, farklı yüzeylerin malzemesini ve her birinin uyandırdığı hissi tahmin etmek için dokunabilecek veya temas edilebilecek yüzeyin görsel veya somut etkisidir (kaba ve pürüzsüz yüzeyler veya oluklu ve düz yüzeyler arasındaki farklar gibi). Zeminin yüzey malzemesi; yumuşak kumdan kaba kil bloklara, yumuşak kaya parçaları veya çakıl ve büyük kaya parçalarına kadar çeşitlilik göstermektedir. Yapılı düşey elemanların yüzeyleri, camın ve sıvanın yumuşaklığından karoların ve taşların sertliğine ve düzenine kadar farklılıklar göstermektedir. Öte yandan yeşillendirme, yumuşak dolanmış bitkilerden kaba otlara, sarmaşık ve kaktüs dikenlerine kadar değişebilmektedir. Yeşillendirme; bitki türleri ve yapraklarına göre değişmekte ve tasarımda pek çok olanak sağlamaktadır. Türlerin seçimi, tasarım amacına uygun olarak değişkenlik göstermektedir. Dikili olan yeşil elemanların çeşitlilik olasılığı, parkın doğal bileşenleri ile bütünleşik olan yerleşik elemanlardan çok daha yüksektir.

Renk, ışık dalgalarındaki uzunluk farklılıklarından kaynaklanan görsel duyumdur. Yüzeylerin renkleri; ışık ışınımı miktarından ve emilişinden, geçiş veya yansıma derecesinden etkilenmektedir. Renkler; derecelerine (kırmızı, sarı vb.), yoğunluk ve şiddete (açık-koyu), berraklığa (parlaklık veya parlaklık) veya yüzey dokusuna (yumuşaklık ve pürüzlülüğe) göre değişkenlik göstermektedir. Renk tayfı; ana renklere (kırmızı, sarı ve mavi) ve iki ana rengin harmanlanmasından elde edilen bileşik renklere (menekşe, yeşil, turuncu) ayrılmaktadır. Renkler ayrıca; Şekil 3-2'de gösterildiği gibi, sıcak renkler (turuncu, sarı ve yeşil), soğuk renkler (kırmızı, mor ve mavi) ve alaca renkler (sıcak ve soğuk renklerin karıştırılmasından kaynaklanan) olmak üzere de ayrılmaktadır (Mahdavinejad, Abedi, 2012).

Şekil 4.2: Renk tayfı halkası [URL-3]

Renkler, yeşil alanların ayırımını yaparak onlara boyut ve haz vermektedir. Parlak bahar tomurcuklarının renkleri ve kıştan sonra yeni açan açık yeşil yapraklar, canlılık ve zevk hissi vermektedir. Yaprak dökmeyen yeşil (farklı derecelerde) yaz mevsiminden önce gelerek; koyu renkli kış renkleri için sonbaharın ve yer kaplamalarının karakteristik turuncu ve kahverengi tonlarının bir birleşimidir. Çünkü parlak renkler ve soluk renkler şekil ve görünürlüğü değiştirdiği için yeşil bölgenin görünür şekilleri ve boyutları mevsime bağlı olarak değişmektedir.

Bir park tasarlanırken, yapısal elemanlardan kaynaklanan renklerin birleşimi, doğal elemanların yumuşak gri, yeşil ve mavi renkleriyle birlikte dikkate alınmalıdır. Renk ahengi ve uyumluluk ilkesi veya zıtlık ilkesi, parktaki her alanın boyutlarına ve işlevlerine göre seçilmektedir. Örneğin; soğuk renklerin kullanılması, küçük alanlarda genişlik hissi verirken geniş alanlarda sıcak renklerin kullanımı da tam tersi hissi uyandırmaktadır. Bu renk zıtlığı, tasarımda; yön değiştirme, belirli öğelerin önemini vurgulama veya monotonluğu kırma gibi belirli çeşitlilik yaratabilmektedir.

Koku, yeşil alanları tamamlayan duyguları ve algıları uyandıran rolü nedeniyle ayırt edici bir öğedir. Parklardaki ayırt edici koku kaynakları arasında çiçeklerin, meyvelerin ve bazı bitkilerin yapraklarının yanı sıra yeşil öğelerin hava kirliliğinin neden olduğu koku etkilerini azaltan oksijen üretiminde oynadığı olumlu rol yer almaktadır. Bu nedenle, kentsel tasarımcı / peyzaj tasarımcısı, uygun bitki türlerini seçmek için hava kirliliği kaynaklarını inceleyerek havayı temizlemeye ve baskın rüzgara zıt yöne yerleştirmeye dikkat etmelidir.

4.2.1.4 Işık ve gölge

Güneş, gölgelendirme özelliği taşımaktadır, bu nedenle gölge ve ışık ile gölge dağılımı veya yoğunlaştırılması bölgesel iklim gereksinimlerine göre yapılmaktadır. Güneş ışığı; soğuk ve kasvetli kuzey iklimlerinde, parkların güzelliğini ve tazeliğini göstermek için tercih edilirken sıcak ve güneşli bölgelerde yansıma ve parçalanma ile alınan güneş ışığının yoğunluğunu azaltmak için gölge istenmektedir. Kamusal parklarda gölge ve güneş ışığı açıları, yapılı ve doğal elemanların türleri ve yerleri ile uyumlu olarak incelenmektedir.

Yeşil öğelerin rengi, şekli ve dokusu; gölgeleme, ışık yoğunluğu ve buna bağlı olarak gelişen diğer gereksinimlerden etkilenmektedir. Bu nedenle, tasarımcılar; aşağıdaki seçimleri yaparak parktaki gölgeler, ışık ve yeşil alanlar arasındaki ilişkiler üzerinde çalışmalıdırlar (Sapari, Shyip, 2013) :

- Bitki türleri (sürekli yeşil olan veya yapraklı bitkiler),
- Boyları (ağaçlar, çalılar, küçük bitkiler veya çimenler),

- Yoğunlukları (tam gölge için yoğun yerleştirilmiş veya kısmi gölgeleme için seyreltilmiş)
- Konumları (her zaman yeşil ağaçların kuzeyde bırakılması tercih edilmekte ve onları yazın doğrudan güneş ışığından korumak ve batıya en fazla miktarda ılık güneş ışığını almak için doğuya ve güneye düşen yaprakları olan ağaçları yerleştirmek).

4.2.1.5 Mevsim, iklim ve zaman faktörü

Mevsim ve iklim faktörleri, aynı bölgedeki sıcaklık ve nem ile gölge ve ışık arasındaki ilişkilerin günlük ve mevsimsel değişimlerinden dolayı yeşil alanları etkilemektedir. Bu nedenle iklim faktörleri, bitki örtüsünün tasarımını, uygun bitki öğelerinin türü, yeri ve dağılım oranları bakımından etkilemektedir. Ayrıca yeşil öğelerin büyümesini de etkilemektedir. Örneğin tropikal iklimlerde büyüme sürekli, ancak bu büyümeyi kontrol etmek sorun olabilmektedir. Kuzey ve güney bölgelerde, büyümeye elverişli mevsim zamanının daha kısa olması da büyümeyi zorlaştırmaktadır.

Sonuç olarak; bir parkın estetiğinin tanımlanmasında en önemli faktör zamandır. Bitki örtüsü yalnızca belli bir süre sonra son halini alarak ve parkın görüntüsünü oluşturmaktadır (Cabe, 2005).

4.2.2 Tasarımda estetik prensipler

The British Encyclopedia, yeşil bölgeler tasarımının estetik bileşenlerini; birlik ve çeşitlilik, denge ve ritim, vurgu ve karşıtlık, açık bırakma ve çevreleme, oran ve ölçek olmak üzere beş ana unsurda sınıflandırmaktadır.

4.2.2.1 Birlik ve çeşitlilik

Birlik ve çeşitlilik ilkesi, belirli bir alan içindeki öğelerin veya malzemelerin sayısı ve bir araya getirilme (toplanma veya birleştirme) yöntemleriyle sağlanmaktadır. Bir alanda artan sayıdaki öğeler ve malzeme çeşitliliği ile buradaki düzen ve organizasyonun birlikteliğinin kırılmasının gerektiği bir durumda, birliktelik duygusuna ulaşmak daha zordur; çünkü bu durumda çeşitlilik baskın olmaktadır.

Birlik; yeşil alanın tüm bileşenlerinin görsel olarak birbirine bağlı ve böylece kompozisyonun net ve anlaşılabilir şekilde tutarlı olması durumudur. Her eleman

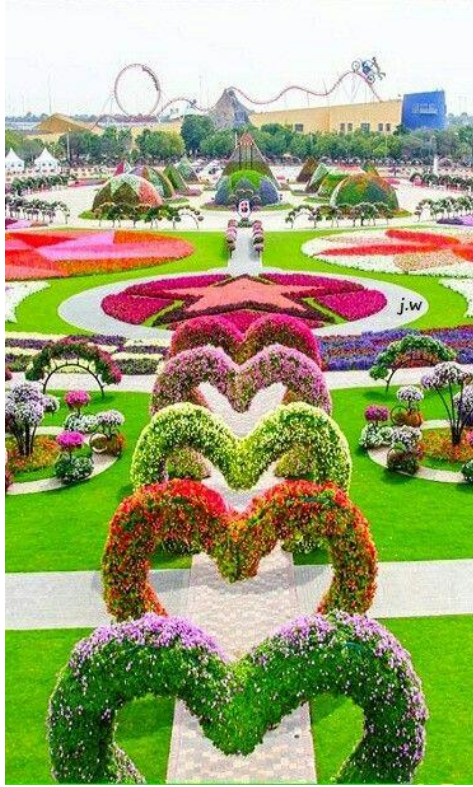
kendi özelliklerine, işlevine ve anlamına sahip olabilmekle birlikte tüm unsurlar genel fikri yansıtmak için bütünleştirilmektedir. Alan tasarımı, bazı öğelerinin amaçlanan tekrarı ile "birlik ve uyum" ilkesini yansıtmalıdır. Birlik ilkesine genel olarak, türlerin ve öğelerin sayısındaki basitlik ve karmaşık olmayan ve abartılmayan sayıdaki (özellikle bitki elemanları) örnek ile ulaşılmaktadır. Tasarım fikri; yeşili, güzelliği, organizasyonu ve bakım kolaylığını yansıtmalıdır basit çizgiler ve benzer bitki türü ya da grupların kullanımıyla sadelik elde edilmektedir. Öte yandan; parktaki yeşil alanların yer ve şekillerine veya farklı seviyelere, eksene ve türlerine göre değişebilen ya da farklı şekil, yükseklik, renk ve yapı bakımından ekim alanları ve özellikleri olan çeşitlilik, tek bir alandaki öğelerin çokluğu, türleri ve özellikleri ile elde edilmektedir.

Birlik ilkesi; süreklilik (noktalar, çizgiler, şekiller, renkler vb. belirli estetik elemanlar), tekrar (farklı alanlardaki belirli elemanlar) veya yakınsama (bazı elemanların özel yerlerde çakışması) ile güçlendirilebilmekte ve artırılabilir. Ancak mutlak birlik ilkesini elde etmek, hazzı azaltabilir ve monotonluk ve can sıkıntısı yaratabilir. Bir parkın başarılı bir tasarımı birliği yansıtabilir, ancak donukluğu kırmak ve tesadüfi izlenimi vermek veya belirli bölümlere veya elemanlara odaklanmak için belirli yerlerdeki çeşitliliği göz önünde bulundurmak gereklidir (Cabe, 2005).

4.2.2.2 Denge ve ritim

Ritim ve denge, üç boyutlu öğelerin park alanında düzenlenme biçimi ve bu öğelerin türlerine bağlı olarak elde edilmektedir (Bradley, Millward, 1986). İlk olarak ritim; düzenli, tekrarlayan bir hareketin güçlü tutarlılığını sağlamak için düzenli olarak yinelenen görsel öğeler dizisinin veya renklerin ve elemanların ilişkisinin kullanılmasıdır (Şekil 3-3). Bu kullanım aşağıdaki gibi olabilmektedir:

- Süreklilik öneren ve tek yönlü hareketi vurgulayan Legato Ritmi, örneğin bir ana yolun iki yanına aynı türde ağaçları dizi halinde yerleştirmek.
- Konsantrasyonu motive eden Staccato Ritmi, örneğin aksların kesişimi ya da sonlarından hemen önce bir grup bitkiyi güzel ve çarpıcı bir ritimle tekrarlamak.

Şekil 4.3: Flower Park Dubai’de renklerin ritmi ve düzeni [URL-4]

Ritmin veya armoninin doğası; tekrarlanan öğelerin (alan veya aralık) veya tekrarlayan öğelerin (ritmik hareket) arasındaki mesafeye göre değişmektedir (Edriss, 1986).

Uyum ve yoğunluğun dinamikleri aşağıdaki durumlarda göstermektedir (Kim, 2009) :

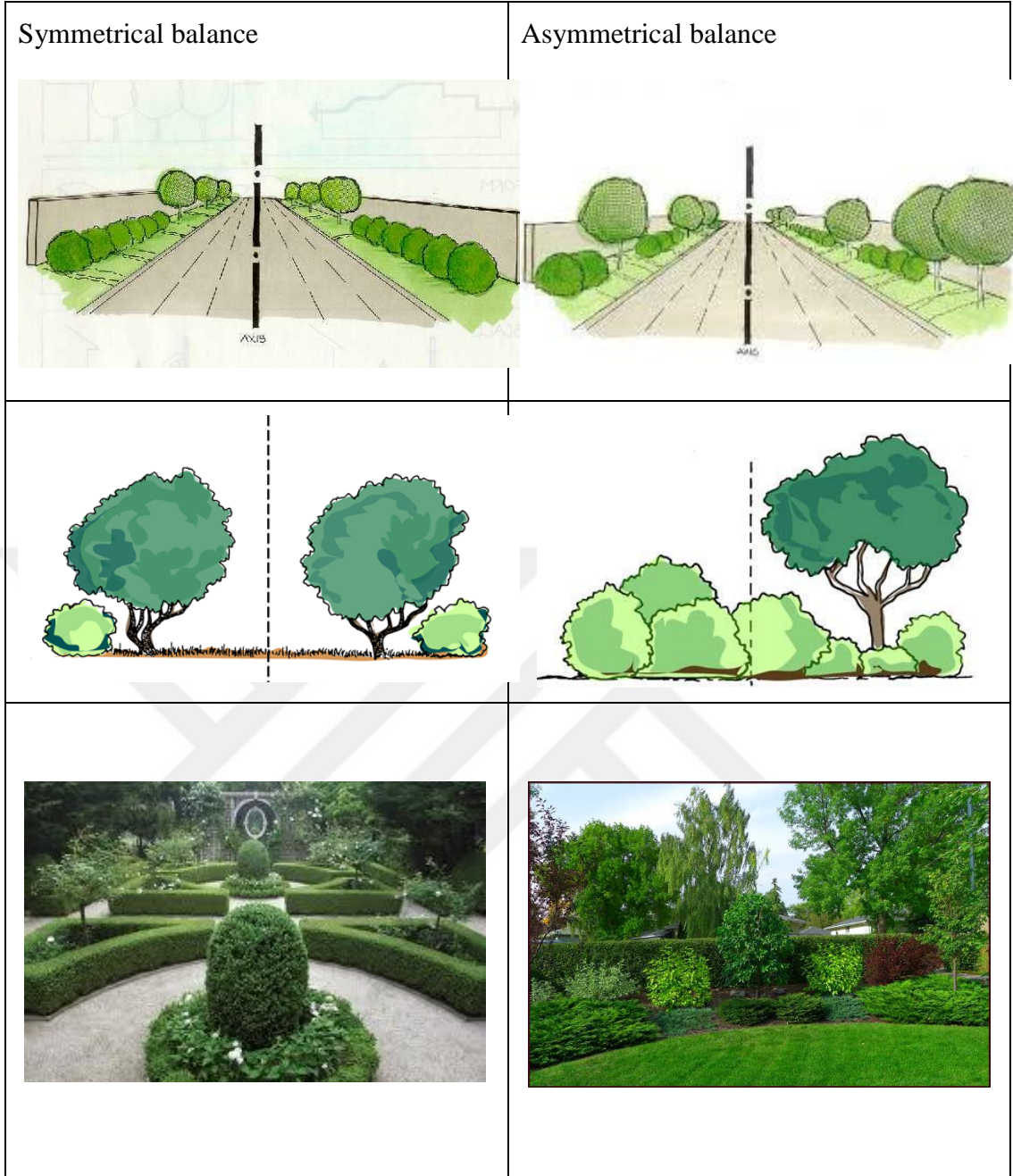
- Geniş bir nesneyi yakın mesafelerde tekrarlamak gibi tekrarlanan öğenin genişliği ile öğeler arasındaki mesafenin farkının artması durumu. Örneğin, otoparka yakın dikilen gölgeleme ağaçları veya ikincil bir eksen boyunca, uzakta selvi ağaçları dikilmesi gibi uzak alanlarda dar nesnelerin tekrarlanması durumu.
- Yaprak dökmeyen ağaçların çit olarak kullanılması gibi öğeleri ayıran aralıkların kısa tutulması.
- Tekrarlanan öğelerin sayısının dörtten az olmaması gereken durumlarda gerçek ritmik uyuma ulaşmak için öğe sayısı artmalıdır. İki öğenin tekrarı ile istenilen ritme ulaşılamayabilir ve üç öğenin tekrarı ile de durağan bir oluşum ortaya çıkabilir. Ara öğe kompozisyonu yönlendirir ve tekrar anlamını yitirebilir. Eşzamanlı olarak, tekrarlanmanın abartılması etkileyici etkiyi zayıflatabilir ve monotonluğa ve ilgisizliğe yol açabilir.

Ritmik uyum genel olarak basit veya karmaşıktır (Şekil 3-27) (Jeong, Lee, Yun, Choi, Oh, Ko, 2006).

- Basit Ritim: Eşit aralıklarla tekrarlayan bir öğenin sırasına dayanmaktadır. Bu uyum, yinelenen öğenin önemini vurgular ve düzen ve tanım izlenimi vermektedir. Ancak, tam bir düzenleme biçimi anlamına gelen başlangıcın sondan farklılaştırılması gerekmektedir. Örneğin, bir parkta bir ana dolaşım yolunun her iki tarafında aynı aralıktaki özdeş ağaçların kullanımı gibi.
- Karmaşık Ritim: tekrarlayan öğelerin düzenli ve ritmik dizilimine veya aralıklarına veya her ikisine de dayanmaktadır.

Denge; kullanıcıda herhangi bir yöne doğru uyanan duyudur, sağ ve sol taraflardaki öğelerin dengeli ve zorunlu olmayan hissidir. Yeşil alanlardaki denge; şekil, boyut, renk, doku ve görüş hattı ile kazandırılmaktadır. Denge simetrik veya asimetriktir (Şekil 3-4).

- Simetrik denge: Yeşil alanın, hayali bir merkezi eksen etrafındaki öğelerin boyut veya renk bakımından benzer şekil ve renklerin tekrar eden simetrisidir. Aynı şekiller ve renkler birbirine dönüktür. Bu tür bir denge kolay ve doğrudandır ve çekici olmayabilir veya sıradan gözükebilir, ancak bazı önemli park unsurlarına süreklilik ve lüks hissi vermektedir. Simetrik denge ile farklı tekil elemanların benimsenmesi sıkıcı tekrarları önleyebilmektedir. Bu etki, ana simetri eksenine vurgu yapılarak ve odaklanarak hafifletilebilir, çünkü ikincil olanlara odaklanma parkın yapısını zayıflatacaktır.
- Asimetrik denge: İşlevsel ve estetik olarak, hayali bir eksen (düzenleme eksenini) etrafında şekil ve parçaların dağılımındaki dengeye ulaşmak için farklı elemanların dizilimidir (Hashem, 2015). Bu durum, dikkat çekmek için dengeli bir görünüm vermek üzere ana yolun kenarlarına eşit olmayan unsurlar yerleştirmek biçiminde sağlanabilir. Renk, boyutu ve hacmi dengeler vs. Elde edilmesi daha zor ve karmaşık olan bu denge; “Gizemli veya Büyülü denge” olarak adlandırılmaktadır. Bu, ilginç ve hayal gücünü teşvik eden yaratıcı ve dinamik bir dengedir.

Şekil 4.4: Simetrik ve asimetrik denge [URL-5]

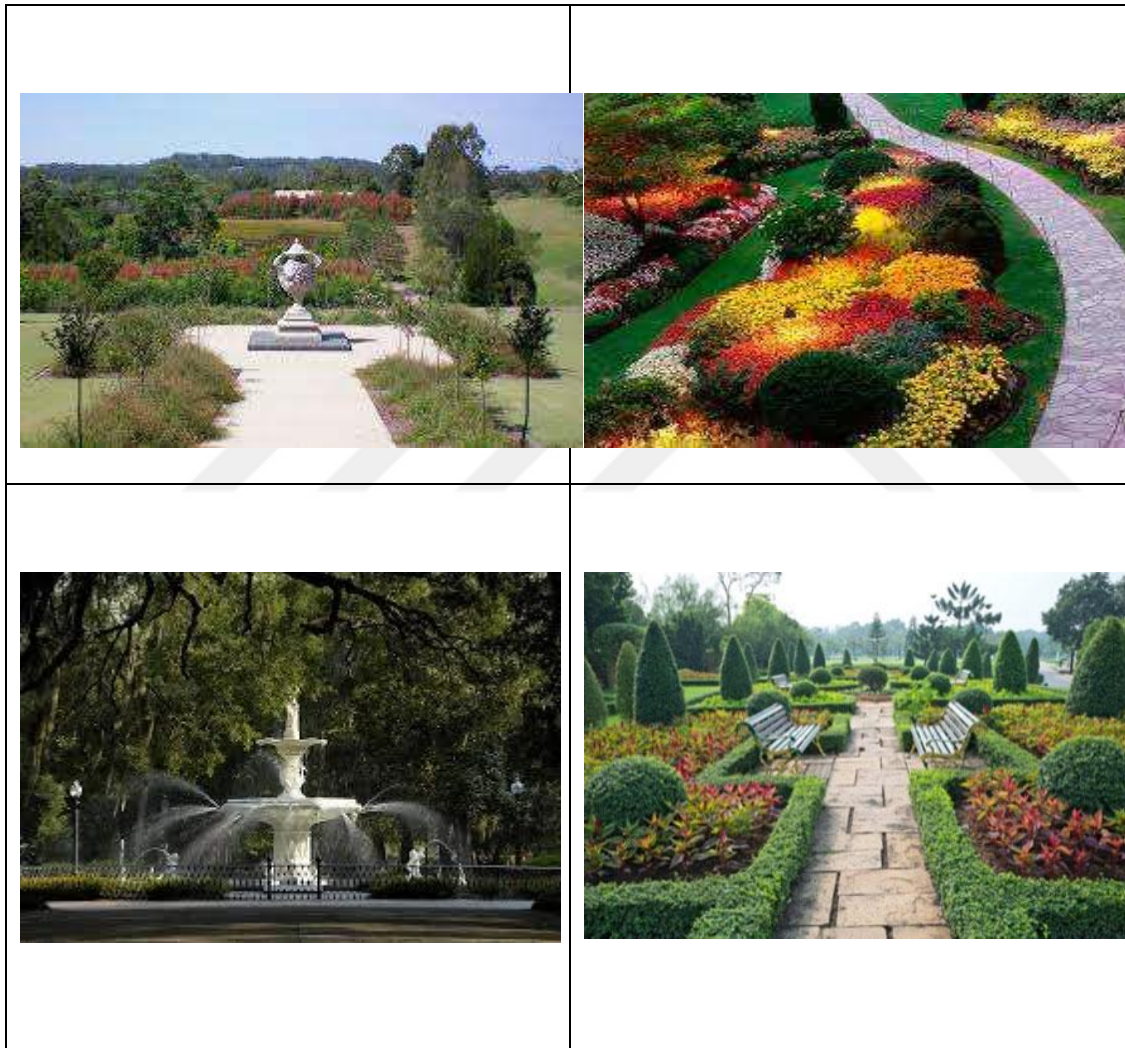
4.2.2.3 Vurgu ve karşıtlık

Ara bir eleman veya çevresel elamanların bir ögesinin ya da öğeler grubunun vurgulanması veya güçlendirilmesi önceliklidir (Şekil 3-5). Bu vurgu aşağıdaki biçimlerde sağlanabilir (Clouston, Stansfield, 1981):

- Çevresiyle ilişkili olarak bir elemanın büyüklüğü, şekli, boyutları, rengi veya dokusundaki kontrast durumudur. Ses de teraslamalarda ve şelalelerde olduğu gibi bir kontrast kaynağı olabilir.

- Kendisine giden bir yolun öğelerine odaklanarak veya yeşil alanlarda yaygın olarak kullanılan radyal bileşime odaklanarak dikkatin bir öğeye doğru çekilmesi.
- Tasarımın ilginç ve şaşırtıcı görünmesi için yenilikçi, çekici ve çarpıcı unsurların kullanılması.

Yeşil alanın bir tasarım öğesi üzerinde onaylanması, onu baskın kılan ve merkezi oluşturan işlevsel programın özelliklerinden başlarken, diğer destek elemanları da yapılandırmanın arka planını oluşturmaktadır.

Şekil 4.5: Vurgu ve kontrast yöntemleri [URL-6]

Diğer bir deyişle, kontrast bir taraftan gizliliklerini ve diğer taraftan farklılıklarını onaylamak için eşit oranlarda yan yana iki veya daha fazla tamamen farklı unsurların yerleştirilmesidir. Bütün öğeler homojen bir kurgu

oluşturduğunda kontrast tutarlıdır. Öğeler arasındaki kontrast ilişkisi için aşağıda belirtilen iki koşulun sağlanması gerekmektedir (Jeong, 2009):

- Karşılaştırma; kurgunun benzer göstergelerine ve özelliklerine dayanmalıdır. Örneğin, bir elemanın yüksekliğinin, yakınındaki başka bir elemanın dokusunun yanında tartışılması uygun değildir.
- Fark büyük ölçüde gözlemlenebilir olmalıdır. Kontrast oranı% 50'den az olmamalı, aksi durumda ilişki zayıf veya eksik olacaktır.

Vurgu ve kontrast, tasarım öğelerini vurgulamaya, dinamiğini ve ifadesini artırmaya ve baskın elemana doğru kademeli bir hareket izlenimi vermeye yardımcı olmaktadır. Yeşil bölge ve çevresi arasındaki kontrast ve yakınsama ilişkisi, alanın çizgilerinin geometrisini seçerek (yeşil elemanların eğri çizgiler ve organik oluşumlar veya yeşil su kütlelerinin düz çizgileri ve geometrik şekilleri) ve binalarla ilişkilerini tanımlayarak doğrulanmaktadır.

4.2.2.4 Açık bırakma ve çevreleme

Yeşil alandaki açıklık, yatay veya düşey uzama veya her ikisinin uyandırdığı hissi ifade etmektedir. Bu nedenle kentsel alanın uzunluğu ve genişliği arasındaki ilişki çevreleme derecesinin belirleyicisidir.

Bir bireyin mahremiyeti ve güvenliği ve sosyalleşme eğilimi; geniş açık yeşil alanlarda oturma yeri, çalı, su birikintisi vs. gibi bölgedeki görüş hattı olan küçük unsurları arama eğilimi mevcutken, bulunduğu yeşil bölgenin göreceli olarak çevrelenme hissi ile paraleldir.

Çevrelenme; pergolalar ve gölgelendirme ağaçları tarafından belirlenen “Tepegöz”, zeminin farklı seviyelerinde belirlenen “Temel Düzlem” ya da çit ve ağaçlar tarafından belirlenen “Yanal” biçimdedir (Kraul, 2008).

4.2.2.5 Oran ve ölçek

Parktaki ölçek, elemanların uygun boyutlarına veya çevreye göre kesin olmayan, göreceli, soyut bir ilişkidir. Bu görecelik, parktaki fiziksel öğelerin birbiri ile uyumlu olması gereğini vurgulayarak fiziksel bileşenlerin; hacim, tür ve karakteristik özelliklerinin yapısal elemanların boyut ve özellikleri arasındaki görecelik dikkate alınarak insan bedeninin ölçüleri ile

karşılaştırmaya dayanmaktadır. Buna göre parklardaki ölçek, aşağıda verilen üç şekilde düşünülebilir (Brizault, Yeh, 2007):

- Mutlak veya optik ölçek: Yapılı çevredeki mimari hacimler ile park çevresindeki doğal yeşil unsurlar arasındaki görsel ilişkiyi, bir binanın bitişiğindeki ağaçların boyutları ve şekli, binayı büyük ya da küçük gibi algılama biçimimizi ifade etmektedir.
- Göreceli ölçek: Park elemanları arasındaki görsel ilişkiyi genel şekil ve yükseklik açısından ve estetik detaylar açısından (renk, doku vs.) yansıtmaktadır. Bir ağacın önündeki bitkilerin uzunluğu ve şeklindeki fark, gerçekte olduğundan daha büyük veya daha küçük görünebilir; algı, his ve renkler de aynı etkiyi yaratmaktadır.
- İnsan ölçeği: Parkın elemanları ile insan vücudunun boyutları arasındaki görsel ilişkiyi yansıtmaktadır. Örneğin, parktaki oturma elemanının boyutu, oturan kişinin kapladığı alanın boyutları, oturacak kişi sayısı ve elemanın boyutları ile belirlenmektedir. Aynı zamanda; oturma elemanının önündeki yaya yolunun genişliği, üstündeki pergola yüksekliği, yeşil alanın alanı ve ağacın ölçeği ile de ilgilidir.

4.3 Kent Düzeyinde Kamusal Parklarda Tasarım Standartları

Parkın malzeme unsurlarının tasarımı; bileşenleri, özellikleri ve rolleriyle ilgili ölçütlere göre yapılmaktadır. Park, sınıflandırma ölçütlerinin niceliği ve niteliği ile ilgili iki ana ağı kesişmesinin bir sonucudur, bazı durumlarda, aşağıdaki paragraflarda açıklandığı gibi rollerin her birini takip eden ayrıntılar ile ilişkili olarak üçüncü bir ölçüt de dahil edilebilir.

4.3.1 İşlevlerin ve hizmet binalarının seçim ve dağılım ölçütleri

Parkın işlevleri ve hizmetleri, bölgelerinin yanındaki büyüklük ve nicelik ve mahalle ve şehir düzeyindeki rolü bakımından farklılık göstermektedir. Kurallar, tasarım standartlarında olduğu gibi kesin olmayabilir, ancak bu tip işlevler için bazı ana ilkeler belirlenebilir.

4.3.1.1 Nicel ölçütler

Referanslar ve standartlar, parklar içerisinde bir dizi işlev ve hizmet binalarına işaret etmemektedir. Bu tür ihtiyaçlar, esas olarak, parkın yakın veya uzak çevresinde bu işlevlerin varlığı ve etki çapı (mahalle veya şehrin bir kısmı) ile ilgili olarak belirlenmektedir. Diğer işlevlere ilave edilebilecek hizmetlerin listesi çevre analizinden sonra, aynı şekilde konum ve oranlara da tasarım konsepti ve ilkeler belirlendikten sonra karar verilebilir. Kamusal parkların algısı, sadece rekreatif amaçlı olmaktan çıkmış, çevresindeki nüfusun bazı ihtiyaçlarını yansıtan tesisleri teşvik eden bir konsepte dönüşmüştür. Örneğin, Ankara Belediyesi; spor, boş zaman değerlendirme, sosyal etkinlikler, eğitim merkezleri, amfiteyatrosu, vb. aktiviteleri barındıran “Harikalar Diyarı Parkı” gibi beş halka açık park kurmuştur (Kim, 2009).

4.3.1.2 Nitel ölçütler

Parkların içindeki bölümler aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir (More, 2005):

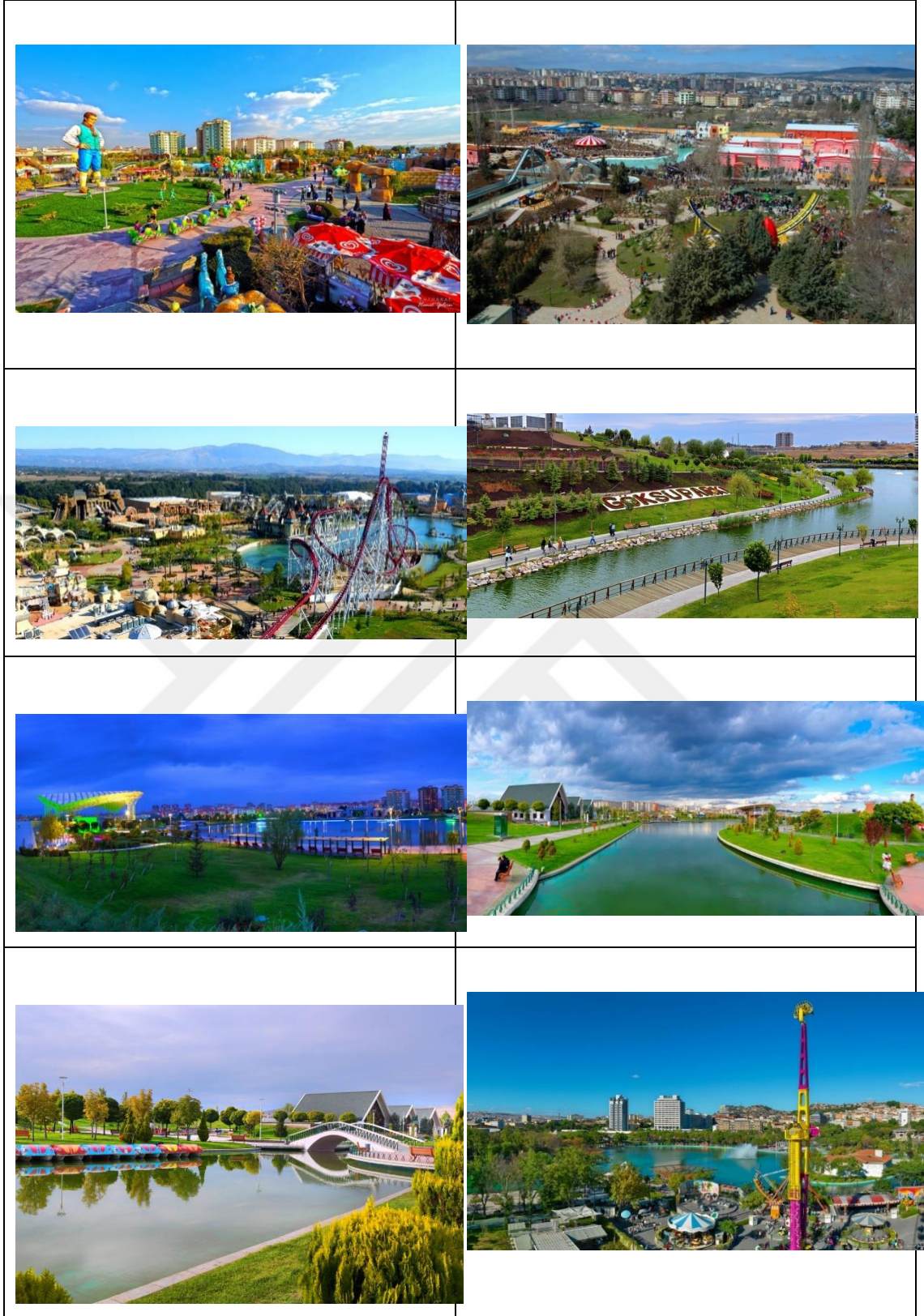
- Rekreasyon bölümleri: Pasif ve aktif dinlenme bölgelerine ayrılmıştır. Aktif bölgeler çeşitli kullanıcı türlerine göre faaliyetler ve işlevler içerirken pasif bölgeler konfor, sakinleşme ve rahatlama sağlayan yerleşik ve doğal öğeler içermektedir.
- Spor bölümleri: Ekleri, koşu yolları, bisiklet yolları ve bazı özel sporların yer aldığı kapalı veya açık spor alanlarından oluşmaktadır.
- Sosyal bölümler: gölgelendirilmiş veya gölgede olmayan oturma alanları, teraslar ve kapalı amfiteyatrolar ve festival alanları içermektedirler.
- Kültürel bölümler: Geçici fuar alanları, müzik konser alanları veya tarihi anlatan minyatürler gibi belirli alanlardan oluşmaktadırlar.
- Hizmet bölümleri: Parktaki kullanıcıların ihtiyaç duydukları hizmetler, sundukları hizmet türüne göre konumlandırılmıştır. Bu alanlar arasında; yönetim ofisi, kafeler, restoranlar, büfeler, geçici pazarlar, WC ve içme suyu kaynakları bulunmaktadır.

Uygun işlevlerin seçilmesi işi ayrıntılı ve titiz bir süreçtir. Kullanıcıların; ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla yapılı ve doğal unsurlara uygun yerlerin seçilmesine ve aşağıdaki koşullarına sağlanmasına dayanmaktadır:

- Sosyal ve kültürel yaşamın gelişimine katkıda bulunan en çok sayıda kullanıcıyı çekmek.
- Kişilerin sağlık ve zindelik seviyelerini artırmak.
- Bakım ve geliştirme prosedürlerini kolaylaştıran servis binalarının yatırımları yoluyla gelir toplamak.

Şekil 4.6: Ankara'daki Harikalar Diyarı Parkı'nın vaziyet planı elemanları [URL-7]

Şekil 4.7: Ankara'daki Harikalar Diyarı Parkı'ndaki farklı işlev ve hizmetlerine ilişkin fotoğraflar [URL-8]

4.3.2 Dolaşım ağları ve meydanlarda tasarım ölçütleri

Dolaşım ağı, kamusal parkların en önemli unsurlarından biridir. Patikalar ve meydanlar, elemanların yanı sıra biçim ve türlerinin ölçütleri bakımından da parktan parka, hatta aynı kamusal parkın farklı bölümlerinde bile çeşitlilik göstermektedir.

4.3.2.1 Nicel ölçütler

Patika ve meydan tipleri; boyutlarına, önemine ve yaya yoğunluğuna göre tanımlanabilir olup üç kategoride sınıflandırılmaktadırlar (Cabe, 2006):

- Ana dolaşım ağı ve meydanları: Bu ağ, boyut ve kullanıcı akışı ve yoğunluğu ile tanımlanmaktadır. Parkın ana girişinden başlayarak park içindeki farklı ve birinci ya da ikinci derecede önemli işlevlere veya faaliyetlere doğru yönlendirmektedir. Yaya dolaşım aksları da bu yol ağına yönlendirilmektedir.
- Sirkülasyon ağı ve bağlantı meydanları: Ana dolaşım ağından daha az önemli olup ana dolaşımı bir başlangıç noktası olarak kabul eder ve yine de parkın içinde bazı önemli faaliyetlere yönlendirmektedirler.
- İkincil dolaşım ağı ve meydanları: Genellikle bağlantı ağından başlarlar ve belirli etkinliklere ulaşmak isteyen az sayıdaki kullanıcı tarafından kullanılırlar. Bu nedenle boyutları diğer dolaşım ağlarından daha küçüktür.

Yukarıda belirtilen dolaşım ağlarının ve meydanların her birinin boyutları ve oranları, park tasarımının ve faaliyetlerinin kapsamında değerlendirilmektedir.

4.3.2.2 Nitel ölçütler

Dolaşım yolları ve meydanlar aşağıdaki ölçütlere göre tanımlanabilir (Cabe, 2006):

Kenarlar: Dolaşım ağlarının kenarları; bitki örtüsünün türü ve yüksekliği ile tanımlanabilen, açık ve kısmi veya tam çevrelenmiş olma durumlarına göre farklılık göstermektedir. Açık olma ve çevrelenmiş olma sağladıkları hizmet türü ile de tanımlanabilmektedir. Örneğin, ana yollar ve meydanlar, bölgelerinin ve öğelerinin büyük bölümünü gözlemlemek ve keşfetmek için ikincil olanlardan daha açıkken, ikincil olan yolların bir kısmı da önemli bir öğeye yönlendirmek için tamamen kapalı olabilmektedir. Aynı zamanda yeşil alanlar da açıklık ve çevrelenmiş olma düzeylerinin belirlenmesinde rol oynamaktadır.

Pasifse, o zaman açık olandan daha çok çevrenlenmiş ya da aktifse çevrenlenmiş olandan daha çok açık alana sahiptir.

Yüzey: Taş, çimento veya mermer ile kaplanabilir veya asfaltlanabilir ya da çim kaplı olarak uygulanabilmektedir. Bu yüzey türlerinin seçimi, dolaşım yoluna atfedilen öneme bağlıdır; yoğun bir dolaşımın olduğu yerlerde yol kaplanmakta, daha az önemli olan yollar da asfalt ile veya çimlerle kaplanmaktadır. Renk farklılaşması da dolaşım yolunun türü ve önemi arasında ayırım yapmak için aynı şekilde kullanılmaktadır.

Donatılar: Parkın içindeki dolaşım ağına ve meydanlara göre donanımlar üç gruba ayrılabilir:

- Doğal elemanlar: Vadiler, çeşmeler, akan su veya bitkiler gibi.
- Ayırıcı elemanlar: Örneğin; küçük ve büyük heykeller ve hatta dekoratif çiçek ya da bitki elemanları.
- Servis elemanları: Gölgeleme elemanları, oturma elemanları, çöp kutuları ve ışıklandırma.

Dolaşım yolları ve meydanlar, türlerine ve önemlerine uygun olarak farklı yerlere yerleştirilmiş donatılar içerebilir. Meydanın içinde veya bir dolaşım yolu ile birlikte, dolaşım aksının sonunda veya kenarlarında yer alabilmektedir. Konseptte uygun olarak, tasarımcılar, çeşitli donatılar sağlamak yoluyla bir yola ya da meydana önem verebilmektedir. Son olarak; tasarımcılar bir dolaşım yolu oluşturduğunda, kullandıkları donatıların, kullanıcılar tarafından ayakta durma ve oturma pozisyonlarında, yükseklik ve görüş hattının yüksekliğine göre etkin bir şekilde görülmesi gerektiğini dikkate almak durumundadır.

Faaliyetler: Yukarıda belirtilen tüm ölçütler, kullanıcıların parkta gerçekleştirilmesi beklenen faaliyetlere bağlı olarak tanımlanmaktadır.

4.3.3 Bitki örtüsü tasarım ölçütleri

Bitki örtüsü, kamusal park tasarımının en önemli ilkelerinden biridir, park alanının neredeyse yarısı çeşitli bitki türlerine ayrılmaktadır. Tür ve oranlar, eşitlik ve yeşil alanların rolü bakımından farklı ölçütler bulunmaktadır.

4.3.3.1 Nicel ölçütler

Bitki örtüsünün oranları, park içindeki işlevlere ve tasarım ölçütlerine göre çeşitlilik göstermektedir. Ancak, ortak özellikleri, dolaşım eksenleri veya yollar ve meydanlar ile bölgelere ayrılmış olmaktadır. Bitkilerle kaplı yeşil alanlar ana işlevlerine göre ayrılabilir (Van, 2009) :

Sınırlama alanları ve çitler: Oranlarının ve alanlarının mahalleye gerekli açık alan ihtiyacı doğrultusunda belirlendiği, çitlere yakın yeşil alanlardır. Yeşillendirme, mahalle ile bir ayırımı olduğu yerlerde (gürültüyü azaltmak veya istenmeyen görüşleri engellemek için) yoğun veya çevreye açık alan gerektiğinde seyrek olabilmektedir (güzel veya çekici noktalar için). Bu nedenle, açık alan veya çevrelenmiş park alanı mahalle durumuna bağlı olarak aynı park içinde bile değişkenlik gösterebilmektedir.

Gezinti bölgeleri: Bunlar; rekreasyon amaçlı aktif yeşil bölgelerdir, genellikle açık kenarlı, çeşitli yoğunluklarda, güneşin etkisine göre doğan gölgeleme ve güneşten korunmaya bağlı olarak yüzeyleri yeşildir. Bu bölgeler çoğunlukla, gölgelendirilmiş veya güneşe doğrudan maruz, bireysel ya da çoklu oturma elemanları ile teşkil edilmektedir.

İç yeşil bölgeler: Bu alanlar parkın kalbi olan, çekim alanları ve parkın estetik yönünü oluşturan kısımlardır. Parkın ev sahipliği yapabileceği (sosyal, kültürel, spor ve hizmetler) farklı işlevler içermelidirler. Bunun sonucunda, her bir özelliğin dikkate alındığı bir parkın tasarımı yapılmalıdır.

4.3.3.2 Nitel ölçütler

Yüksekliğe göre sınıflandırma: Bitki örtüsü için; ağaç, küçük ağaçlar, çalılar, bitkiler ve çimenler gibi türlerine ve boylarına göre sınıflandırma yapılabilmektedir. Ağaçlar yeşil alanın örtüsünü, çalılar yeşil alanı çevreleyen çitleri veya duvarları ve çimler de yeşil alanın yüzeyini temsil etmektedirler.

Biçim ve şekle göre sınıflandırma: Bitki örtüsünün biçimi ağaç türlerine göre değişmektedir (büyük veya küçük, uzun veya kısa, geniş veya dar ve düzenli veya düzensiz biçimli).

Yapı ve dokuya göre sınıflandırma: Burada, ağaç türü ve yaprak şekli önemli bir rol oynamaktadır. Ağaçlar, planlarına göre sınıflandırılmaktadır: dikey veya

yatay dallardan oluşan sistem. Yaprak formlarına göre: büyük veya küçük, yoğun veya seyrek, çam ağacı gibi iğne yapraklı. Dokularına göre: düzgün, pürüzlü veya omurga şeklinde kaktüs ağacı gibi dikenli.

Büyümeye göre sınıflandırma: Bitki örtüsünün büyümesi ve istenen biçim ve boyutlara ulaşması için gereken süreye göre; hızlı, yavaş veya ortalama büyüme hızı gibi bir sınıflandırma yapılmaktadır. Bu nedenle; tasarımcının gerekli tasarım hedefine ulaşmasında etkili olacak farklı türdeki bitkilerin büyüme hızları da farklı olduğu için park tasarımında zaman faktörü dikkate alınmaktadır.

Mevsimsel değişime göre sınıflandırma: Sınıflandırma; mevsimlerin ağaç, yaprak, çiçek ve meyve üzerindeki etkisiyle ilişkili olarak yapılmaktadır. Buna göre, ağaçlar yaprak dökmeyen veya döken, çiçekli ve meyveli olarak kabul edilmektedir. Buna göre tasarımcı, mevsime göre, parkın her bölgesinin beklenen biçim ve işlevselliğini planlamaktadır.

Renk ve kokuya göre sınıflandırma: Park içindeki doğal ve yapılı elemanların renk karışımının göz önünde bulunması gerektiği durumlarda; yeşillendirme elemanlarının seçiminde, ağaçların renkleri, dalları, yaprakları ve çiçekleri oldukça önemlidir. Renklerin uyumu veya kontrastı, yeşil bölgelerin tasarım fikrini yansıtmak için çalışılmalıdır. Aynı zamanda, renk bütünlüğü ya da zıtlığı; bir öğeye dikkat çekmek ya da monotonluğu kırmada, oryantasyon için mükemmel olmalıdır.

Çevresel gereksinimlere göre sınıflandırma: Bitki örtüsü; toprağa, sulamaya, güneşe veya gölgeye, bakım ve hatta hastalıklardan korunma ihtiyaçları doğrultusunda sınıflandırılabilir. Bu, iki ana aşamaya bağlıdır: ilk olarak, peyzaj tasarımcının olan, bitki örtüsü türü ve biçimi ile istenilen fonksiyona uyumu; ikincisi de ziraat mühendisinin sorumluluğunda olan, bitki örtüsünün toprağa, suya ve iklime göre alana uyarlanmasıdır.

4.3.4 Su öğeleri ağının tasarım ölçütleri

Su öğeleri; parka karakteristiğini ve özelliğini, doğa felsefesinin ve yaşamın simgesi, gücü ve temizliğinin bir parçası olarak kabul edilen hayati bir unsurdur (Lam, 2007). Su öğeleri ağı, kaynakları, biçimleri ve özelliklerine göre farklı nitelikler taşıyarak bu niteliklere göre işlevlendirilirler.

4.3.4.1 Nicel ölçütler

Su öğelerinin oranları; parkın tasarımına ve işlevlerine göre değişmekle birlikte alanda yer alan göller, ırmaklar ve yeraltı suyu gibi doğal su kaynaklarının varlığı ile doğrudan ilgilidir. Ek olarak, aşağıdaki gibi de ayrılmaktadırlar (Cerver, 1994) :

- Göller ve göletler: Köprüler veya patikaların kurulabileceği düzensiz şekilli, küçük su dolu alanlar olup üzerlerine, estetik amaçlı yapay adalar da oluşturulabilmektedir.
- Akan sular: Park tasarımına uygun bir şekilde doğal veya yapay olarak yapılabilmekte, tasarımları üst geçitler, kenarlarında kayalar, sarmaşık veya yarı su bitkileriyle birleştirilebilmektedir.
- Şelaleler: Akan su kaynaklarına bir veya birden fazla seviye ile kurulan, doğal veya yapay olabilen, bitkiler gibi estetik unsurlarla tasarlanmış olabilen öğelerdir.
- Çeşmeler: Farklı su öğelerinin arasında bireysel elemanlar olarak düzenlenen, biçim ve boyut olarak farklılıklar gösteren ve su jetleri, ses ve müzik ile birlikte tasarlanabilen öğelerdir.
- Havuzlar ve su havzaları: Bir veya farklı seviyelerdeki sığ elemanlar olup, tasarımları su bitkileri, çeşmeler veya heykeller ile birleştirilebilir. Eğlence amaçlı balıklar da içerebilmektedirler.
- Çeşmeler: Parkın içinde uygun yerlere yerleştirilen, çevreye uyumlu, çeşitli biçimlerde, taş veya mermerden tasarlanabilmektedirler.

4.3.4.2 Nitel ölçütler

Su öğeleri bileşenlerinin etkisini izlemek için uygulanabilir ölçütler; parkta mevcut olabilecek tüm türleri içeren, su hareketinin doğal akışıdır. Buna göre, parklardaki su bileşeni hareketsiz veya hareketli olabilmekte, renklendirilebilmekte veya balık yuvası haline getirilebilmektedir. Tasarımların etkisi; boyutlarına, su yansıma derecesini tanımlayan malzemelerine, görüş hattı ile görsel ilişkilerine ve nihayet çevresindeki parkın bileşenlerinin geometrisine göre değişmektedir. Bu öğelerin su akışı, yerçekimi veya basınç ile sağlanmaktadır. Yerçekimi etkisinde, doğal akışta, düşen veya serbest düşen su, doğrudan veya kademeli akan su bulunurken; basınçla hareket verilen su, sütun,

havalandırılmış kütle, sıçrama, saçılma, vb. çeşitli biçimlerde oluşturulabilmektedir.

Su öğelerinin tasarımında; öncelikle üstlendikleri rolleri ve türleri ile boyutlarına göre uyarlama yapılmalı ve görünürlük, akış, rüzgar yönü ve stabilite gibi bazı faktörler arasındaki denge de dikkate alınmalıdır. Su kütleleri farklı etkiye sahip olabilir ve parkın çeşitli bölgelerinde farklı, fakat önemli roller üstlenebilirler; bu nedenle, tasarımcı tasarımın konseptini ve amacını yansıtan doğru tipte su öğelerini dikkatli bir şekilde seçmelidir. Ayrıca, su öğeleri estetik ve rekreatif etki de yaratmaktadır. İlk olarak, sessizlik, rahatlama veya heyecan hissi vererek psikolojik etkiye uyandırmaktadırlar; ikinci olarak, fiskyeler, renkler, müzik veya bazı oyunlar vasıtasıyla rekreatif etki yaratmaktadırlar; üçüncü olarak, odak noktası olarak kullanılan görsel etki ya da mekana özel bir karakter kazandıran sürekli bir unsur olmaktadır; ve son olarak, ısıнын azaltılmasına ve havanın soğutulmasına katkı koyarak ortam sıcaklığının dengelenmesi ile park içindeki ısı konforu artırarak çevresel etki yaratmaktadırlar (Fairfax County Urban Parks Framework, 2010).

4.3.5 Park kent mobilyaları tasarım ölçütleri

Parkın içindeki kent mobilyaları, park alanı ve işlevlerine göre çeşit ve adet olarak değişkenlik göstermektedir. Bir parkın içermesi gerekenlerin ortak standartları olmasa da tüm parklarda bulunması gereken ana kent mobilya bileşenleri tanımlanmıştır (Joeng, 2013).

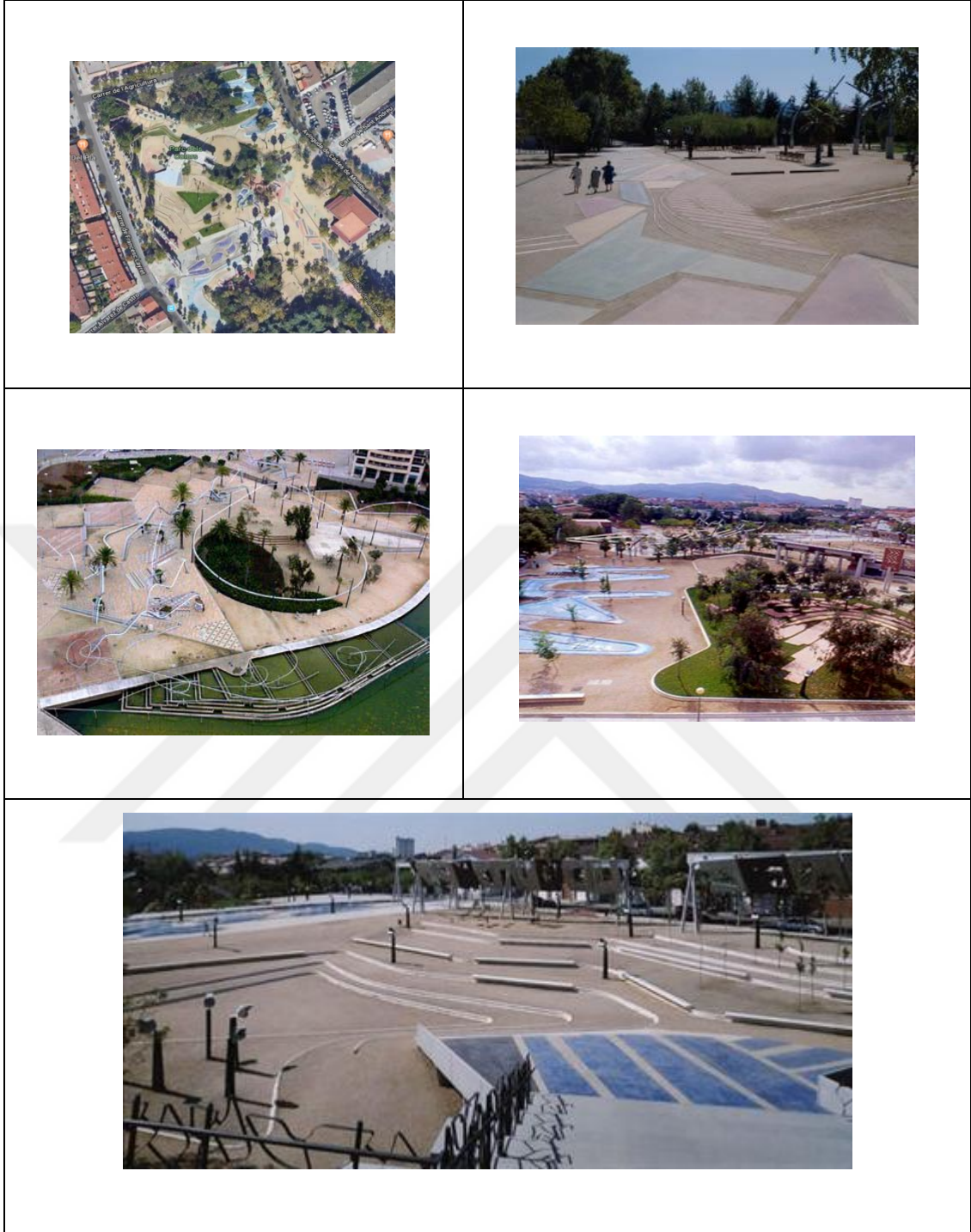
4.3.5.1 Nicel ölçütler

Kent tasarımcısı; tasarım fikrini ve konseptini ve gereken işlevleri de yansıtan, park içerisinde yer alması gereken kent mobilyalarının türlerini iyi bir şekilde tanımlamalıdır. Bu nedenle, bu aşamaya tasarımın en başından beri başlanmalıdır. Kentsel mobilyalara bakış; tamamlayıcı nesnelere, Çin'in Qinhuangdao Bölgesinde yer alan "Red Ribbon Park" (Şekil 3-8) gibi parka kendine özgü karakterini veren bir görüntü sağlamak için ilgi çekici ve katkıda bulunan öğelere dönüşmeye başlamıştır. "Red Ribbon Park", nehir boyunca 500 m'lik kırmızı bir şerit halinde aydınlatma, oturma, çevresel algı ve yönlendirme işlevlerini bütünleştiren bir tasarımdır. Park tasarımı, nehir havzasını mümkün olduğunca koruyarak biçimlendirilmeye çalışılmakta ve minimal bir tasarım

çözümünün peyzajda canlı bir iyileştirmeyi nasıl başardığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, bunun gibi örneklerde, kentsel mobilya tasarımı fikrin ayrıntılı bir biçimde işlenmesiyle başlamalı ve konseptin önemli bir bölümünü oluşturmalıdır. Diğer bir örnek, tasarımcının konsept çalışmasının ilk aşamasından itibaren kent mobilyalarının türlerini ve ayrıntılarını belirlediği, İspanya'da yer alan “Parc dels Colours”, Mollet del Valles parkıdır (Şekil 3-9)(Hashem, 2015).

Şekil 4.8: Red Ribbon Park, Qinhuangdao, Hebei, Çin [URL-9]

Şekil 4.9: Parc dels Colors”, Mollet del Valles, İspanya [URL-10]

4.3.5.2 Nitel ölçütler

Parktaki her bir bölümün kentsel mobilyaları, işleviyle doğrudan ilgilidir. Buna göre, bir yandan, belirli bir bölüme özgü, belirli bir kentsel mobilya; sosyal alandaki mobilyaların spor veya hizmet alanlarındakilerden farklı olması gibi; diğer yandan da parkın genel alanlarında bulunabilecek genel kentsel mobilyalar

yer almaktadır. Dikkate alınması gereken en önemli ölçütler aşağıda sıralanmıştır (Handley, Pauleits, Slinn, 2005):

- Yeterlilik: Kullanıcı sayısına cevap vermektedir.
- Konfor: Kentsel mobilyanın kullanımında, biçim ve ölçüleri bakımından dikkate alınmaktadır.
- Basitlik ve estetik: Parktaki mobilyaların biçim ve ayrıntılarını kapsamaktadır.
- Dayanım: İklim etkisi ve olası vandal hareketlere karşı dayanımı ifade etmektedir.
- Bakım kolaylığı: Dayanıklı ve sürdürülebilir malzemeler kullanılarak elde edilebilmektedir.

5. KAMUSAL PARK TASARIMINDA İSTANBUL / TÜRKİYE VE HALEP / SURİYE ANALİZİ

Tarihsel olarak şehir parklarının değeri oldukça yüksektir. Yerleşimler büyüdükçe; spor alanları, fuar alanları veya sadece kentsel peyzaj ve güzelleştirme çalışmaları içeren parklar, yerleşimler büyüdükçe çeşitli nedenlerle ortaya çıkmıştır. Parklardaki değerler ve kentsel parklar sisteminin kolaylaştırdığı faaliyetler, genellikle topluluklar için oldukça çok önem arz etmiştir. Kentsel parklar gibi doğal değerlerin varlığı, giderek kentleşen toplumumuzun yaşam kalitesi için stratejik öneme sahiptir. Çeşitli katmanlar üzerinde önemli ekosistem hizmetleri sunmaktadırlar: ağaçlarla kaplı çevre daha soğuk tutarken kirliliği de azaltmaktadır; sosyal gelişime katkı sağlayarak mahalle sakinlerinin çevreye sahip çıkma hissini artırmaktadır ve parklar, buldukları çevrenin konut ve ticari değerini artırarak buldukları çevrenin ekonomik değerini yükseltmektedir (Harris, Dines, 1998).

Bu nedenle parklar; genellikle değerli varlıklar olarak algılanır, modern ve kentleşmiş toplumda hem doğayı hem de komşuluk ve topluluk ilişkilerinde; öğrenmek, oynamak, büyümek ve ilişki kurmak için hayati önem taşıyan alanlardır. Havayı ve suyu temizleyerek şehirlerde sığınma alanlarını korumakta veya sığınma alanları sağlamaktadırlar. Sivil toplumu tanımlayarak yaşanabilir bir şehrin ne olduğunu ifade etmektedirler. Bunun akabinde; kentsel parklar, kullanıcıların sağlığını iyileştirerek, kentsel yaşamın stresini hafifletmekte, nüfusun tüm sınıflarının bir araya gelip eşit konumlarda harmanlandığı bir yer yaratmakta ve şehri daha çekici, yaşamak ve çalışmak için daha iyi bir yer haline getirmektedirler.

Şehirdeki kentsel parkların tasarımındaki deneyimler, uygulama aşamalarının yanı sıra, strateji üzerinde etkili olan faktörlerle de ilişkilidir. Bu bölümde, planlama ve tasarımlarının ölçütlerini belirlemek için iki kamu parkı incelenmektedir (Thadani, 2010). Bu amaca ulaşmak için hem İstanbul hem de Halep'in şehir merkezinde bulunan iki önemli park olan İstanbul-Türkiye'de

“Maçka Parkı” ve Halep-Suriye’de “Halep Kentsel Parkı” değerlendirilmektedir.

5.1 İstanbul Şehri

İstanbul, yaklaşık 15 milyon nüfuslu büyük, metropoliten bir şehridir. Bu, onu Türkiye'nin en büyük kültürel ve ekonomik merkezlerinden biri yapmaktadır. Her ne kadar bu durum gurur duyulacak bir gelişme olsa da şehri pek de mükemmel olmayan yan etkilere maruz bırakmaktadır. Şehrin hızlı büyümesi ve büyük nüfusu, gürültünün her zaman olduğu ve yeşil alanların artık caddelerin bir parçasını oluşturmadığı yoğun bir yapı ortamı haline getirmektedir.

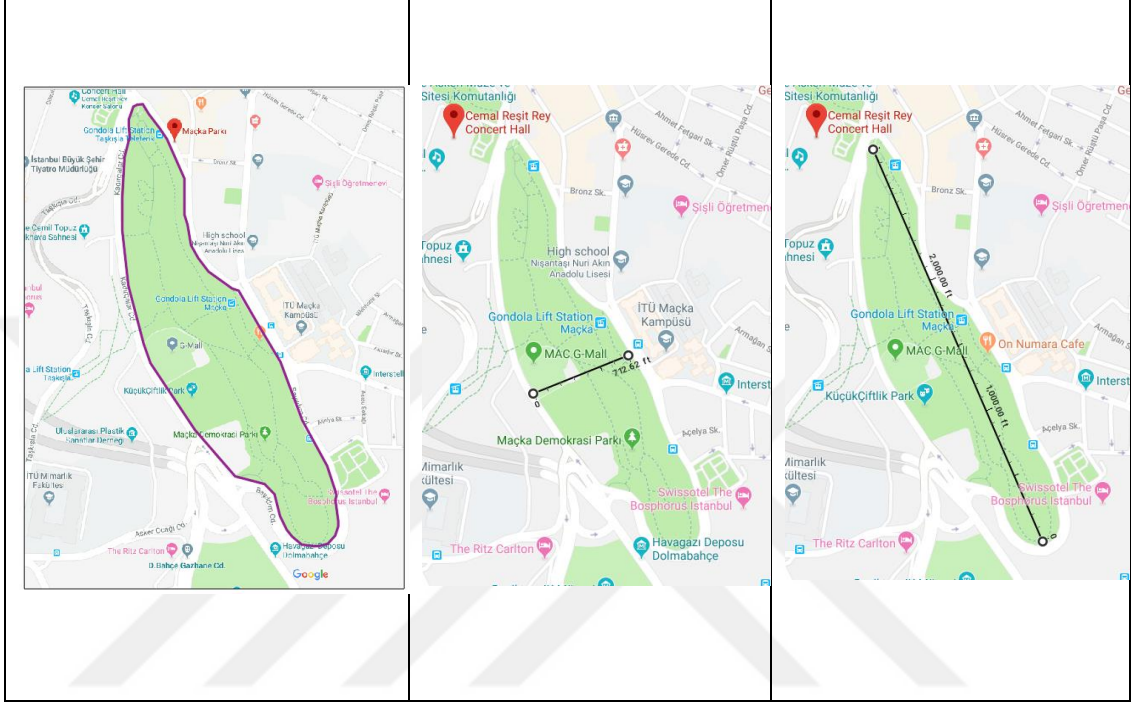
Yeşilin büyük eksikliği ve sürekli yüksek ses ortamı, önemli sağlık sorunlarına neden olabilmektedir. Stres düzeyini, kaygıyı ve bazı araştırmacılara göre, depresyon seviyesini bile artırmaktadır. Neyse ki, şehirde, bu sorunları kısmen ya da bazen tamamen düzeltebilecek yerler vardır: Parklar. Bu hareket, Türkiye’de, İstanbul’da tarihi kentsel parklar olan Gülhane Parkı ve Yıldız Parkı gibi şehir parkları yaratmaya başlayarak ortaya çıkmıştır. Bu parklar, İstanbul’daki en eski parklardandır.

Parklar, insanların şehirden sıyrılabilceği kamusal mekanlardır. Ağaçların arasında rahatlayabilir, yürüyüşe çıkabilir, evcil hayvanlarını gezdirebilirler. Bir anlığına şehir geride kalabilir ve insanlar rahatlayarak kendilerini iyileştirebilirler. Araştırmalar, insan beyninin, parkta bir yürüyüşte, şehirde bir yürüyüşten çok daha hızlı bir şekilde iyileştiğini göstermiştir. Bu nedenle bir kentte, vatandaşlar için yeşil alanlar ve parklar sağlanması hayati önem taşımaktadır (Center of Park Managment, 2007).

5.1.1 İstanbul maçka demokrasi parkı

Bu bölümde ilk analiz edilen park, İstanbul'un merkezinde olan “Maçka Demokrasi Parkı’dır”. Maçka Vadisi’nde Şişli’de bulunmakta ve 156,671 m²’lik (217m uzunluğunda ve 914m genişliğinde) bir alan kaplamaktadır. Vadideki bir parka dair ilk gösterge, vadi boyunca akan derede uzanan alanın rekreasyon alanı olarak kullanıldığı 19. yüzyıldan kalma bilgilerdir. Şu anda bilinen parkın tasarım süreci, 1993 yılında “Maçka Demokrasi Parkı” olarak adlandırılan parkın büyük yenilenme hareketi ile başlamıştır. Aynı yıl, park ve Beyoğlu

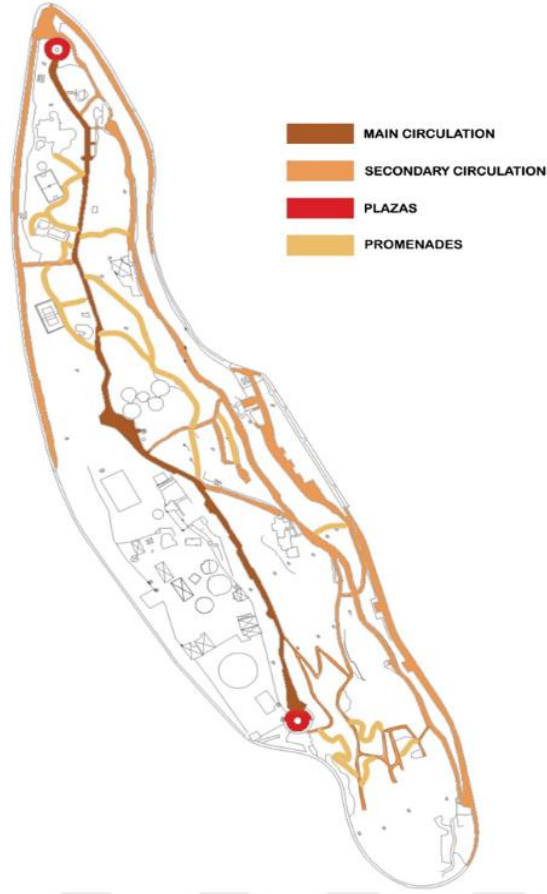
arasında bir teleferik çalışmaya başlamıştır. Hem teleferik hem de park harika bir şehir manzarası sunmaktadırlar. Park, pek çok yaya patikaları ile İstanbul'un yerel halkının yürüyüş yaptığı, evcil hayvanlarını dolaştırdığı, çocukları ile oyun oynadığı veya koşuya çıktığı gündüz ziyaretçileri ile dolu bir alandır (Hanrik, Donahu, 2012).

Şekil 5.1: Maçka Demokrasi Parkı boyutları

4.1.1.1 Tasarım Ölçütleri: Dolaşım Ağları ve Meydanlar

Park, bir cadde ile çevrili olup, Nişantaşı'na giden taraftan girişler mevcuttur. Beşiktaş Stadyumu ile Harbiye'den parka doğrudan hiçbir aks gelmezken, bu taraftaki akslar, Alışveriş Merkezi ve Konser Salonu gibi parka eşlik eden tamamlayıcı fonksiyonlara ayrılmıştır. Maçka Demokrasi Parkı, doğal akışı olan bir dolaşım ağına sahiptir. Yaya gezinti rotası ve patikalar peyzajın topografyasını izleyerek herhangi bir gridal düzene sahip değildir. Bu yaklaşım, parka daha doğal bir his vermekte ve çevresindeki şehir akslarından taze bir esinti havası almaya yardımcı olmaktadır. Dolaşım ağı; girişlerden, meydanlardan, ana ve ikincil akslar ile yaya gezinti rotalarından oluşmaktadır. Bir ana yol, iki ana girişi ana meydana bağlarken, iki ikincil yol da dört ikincil girişe ve parkın bazı tesisleriyle ilişki kuran küçük meydana bağlanmaktadır. Bu ikincil yollar; yaya gezinti rotalarına ve Şekil 4-2 ve Şekil 4-3'te gösterildiği gibi, kafe, çocuk oyun alanları veya teleferik gibi diğer tesis ve işlevlere bağlanmaktadır.

Şekil 5.2: Maçka Demokrasi Parkı dolaşım ağları [URL-11]

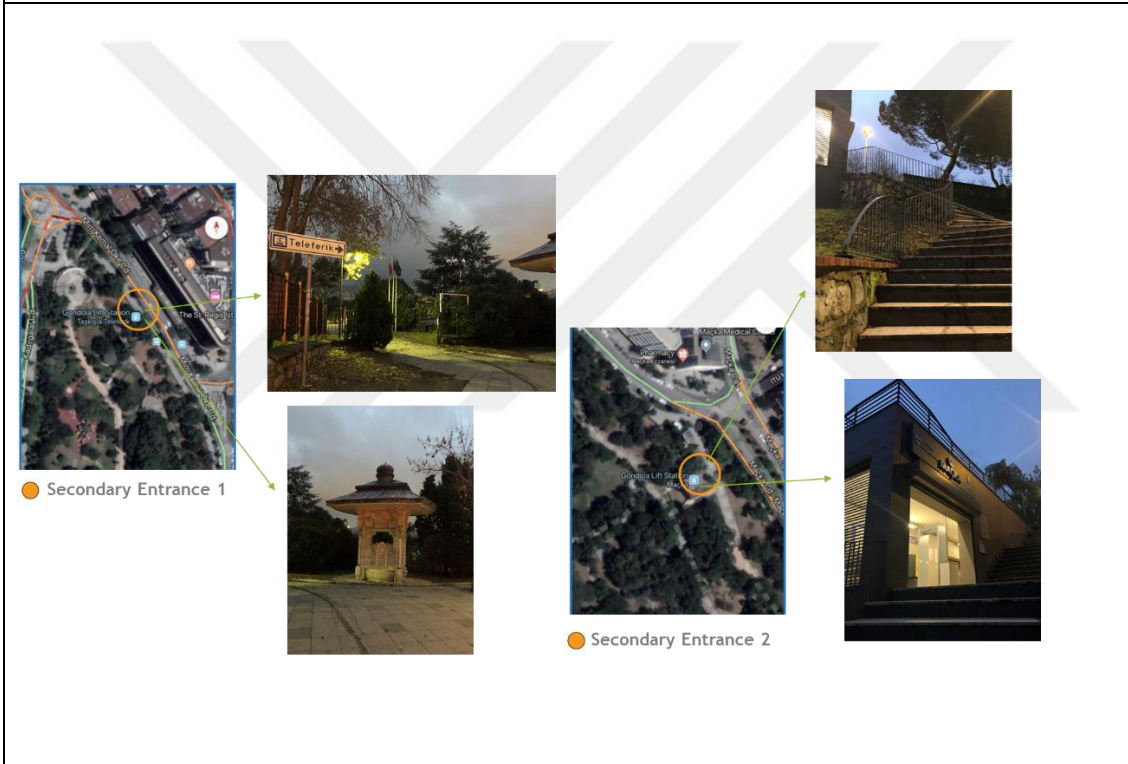
● Main Pathway

● Secondary Paths

Yaya gezinti yolları

Şekil 5.3: Dolaşım ağları (ana, ikincil, yaya gezinti alanı) ve Maçka Demokrasi Parkındaki meydanlar

Malzemeler ve dokular

Ana yaya gezinti rotaları, kırmızı yüzeyli beton döşemelerle teşkil edilmiştir. Bu kaplamalar ana aksları; rasgele ve belirli bir doku ile şekillendiren; Arnavut kaldırım taşları, beton karo, asfalt, yumuşak yüzeyler veya parke taşlarından oluşan ikincil yaya gezinti rotalarından ayırmaktadır. Oyun alanına gelince, büyük olasılıkla yerinde dökme kauçuk veya başka tür kauçuklar kullanılmıştır. Her iki ana giriş oturma elemanları ve park güvenliği için ahşap malzeme kullanılmıştır. Aşağıda, Şekil 4-4'te ana yollar ve meydanlar ile malzemeleri gösterilmiştir.

<p>2. materials of the road</p> <p>Legend</p> <ul style="list-style-type: none"> red concrete slabs cobblestones concrete tiles dirt road 	
 <p>Beton taş kaplama</p>	 <p>Renkli beton kaplama</p>

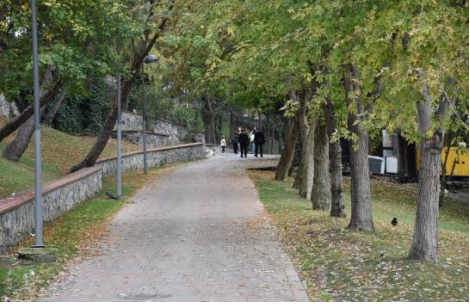

	
<p>Arnavut kaldırımı kaplama</p>	<p>Arnavut kaldırımı kaplama</p>
	
<p>Kauçuk kaplama</p>	<p>Taş döşeme</p>
<p>Planlar: Google Map fotoğraflarına dayanarak yazar tarafından üretilmiştir. Fotoğraflar yazar tarafından çekilmiştir.</p>	

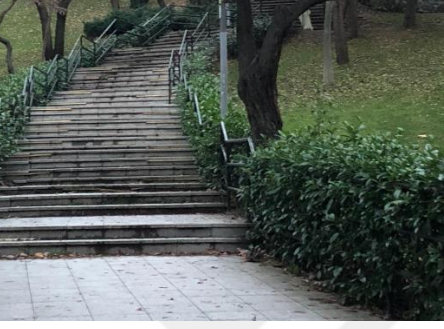

Şekil 5.4: Maçka Demokrasi Parkında dolaşım ağının kaplamalarında kullanılan malzemeler

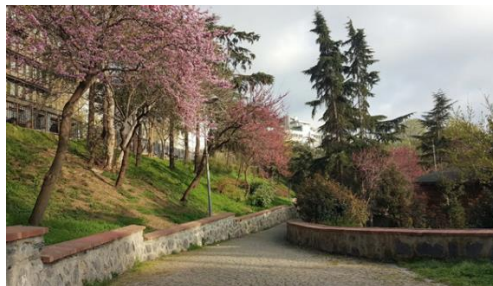
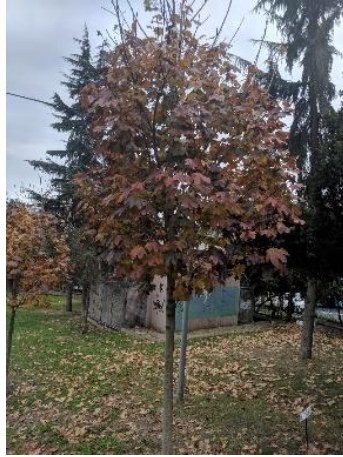
5.1.1.1 Tasarım ölçütleri: bitki örtüsü türleri

Maçka Demokrasi Parkı'nda çeşitli bitki örtüsü türlerini kullanılmıştır. Küçük çam ağaçlarından büyük yaprak döken ağaçlara kadar uzanan bir çeşitlilik mevcuttur. Ağaçların çoğu tamamen estetikdir; boş çim alanlarını kırmaktadırlar. Ağaçlar, ayrıca parkın bazı yerlerinde işlevsel olarak da kullanılmış olup, çoğunlukla rastgele dağıtılmış ve parkın bölümlerini ayırmak için kullanılmıştır. Yükseklikler, boyutları, renkleri, sağladıkları gölgeler gibi özellikleri bakımından farklı ağaç türleri mevcuttur. Ağaçların bazıları yaprak dökmeyen ağaçlar ve bazıları da mevsimlere göre değişen türlerdir.

Yaprak döken ağaçlar, park boyunca dağılmış olan birçok piknik masasına gölge sağlamak için kullanılmaktadır. Parkın tasarımında, bölgenin peyzajı çok iyi karşılanmaktadır. Parkta bulunabilecek yegane duvarlar, yaya gezinti rotalarının payandaları gibi düzenlenmiştir. Bunların dışında parkta duvar veya önemli sayılabilecek engeller yoktur. Bitki örtüsünde önemli simgeler kullanılmamıştır.

	<p>Estetik</p>
	<p>İşlevsel</p>
<p>Ağaçlar</p> 	<p>Çalılar</p>
<p>Ağaçlar</p>	<p>Çimler</p>

	
<p>Engeller</p>	
	
	
<p>İç yeşil alanlar</p>	
	

Planlar: Google Map fotoğraflarına dayanarak yazar tarafından üretilmiştir.

Fotoğraflar yazar tarafından çekilmiştir.

Şekil 5.5: Maçka Demokrasi Parkı'nda bitki örtüsü türleri

5.1.1.2 Tasarım ölçütleri: su öğeleri

Hem işlevsel hem de estetik rolleri olan su öğeleri Maçka Parkı'nda küçük birer unsur oluşturmaktadır. Parkta sadece iki su havzası bulunmaktadır. Birincisi, parkın merkezinde, aynı zamanda parkın ana simgesini oluşturan dairesel havuzlardaki fiskiyeler; ikincisi ise harabe bir duvar gibi görünen yerlere yerleştirilmiş su öğeleridir. Yine bir insan yapımı olan, duvarın üzerinde akan su öğesi mevcuttur. Tüm su öğeleri estetik amaçlara hizmet etmektedirler. Benzer şekilde, park boyunca pek çok yere dağılmış olan yangın hortumu bağlantıları ve içme suyu çeşmeleri gibi çeşitli su kaynakları yer almaktadır. Bunların hepsi işlevsel olmakla birlikte içme suyu çeşmeleri estetik bir rol de taşımaktadır. Su öğeleri geceleri, yeşil renkle ışıklandırılarak estetik bir görünüm kazanmaktadır.

İşlevsel rolü kazandırmak için su kütlelerinin yüksekliğini topoğrafyaya göre kademeli olarak artırılmıştır. Bu yaklaşım, parkın farklı seviyelerdeki insanlara sudan pozitif olarak etkilenmelerini sağlamaktadır.

Şekil 5.6: Maçka Demokrasi Parkı'nda su öğeleri

5.1.1.3 Tasarım ölçütleri: kent mobilyaları

Parkta yer alan kent mobilyaları; çöp kutuları, banklar, piknik masaları, tabelalar, çitler ve aydınlatmalardan (ana ve ikincil yaya gezinti rotalarının bazılarında) oluşmaktadır. Kent mobilyaların büyük bir bölümü; bakımı kolay olan ve iklime karşı dayanıklı olan ahşap ve betondan üretilmiştir. Buna rağmen, bazı çöp kutularının başlıkları yok olmuştur. Parkta ayrıca dolu çöp poşetlerinin geçici olarak depolandığı bir çöp konteyneri de mevcut olup, bunun iyi bir çözüm olmadığı düşünülmektedir. Genel kent mobilyalarının yanı sıra, uygun bir bakım seviyesinde olan, spor tesisleri ve tuvaletler gibi bazı özel elemanlar da mevcuttur.

Buna göre, Maçka Demokrasi Parkı'nın kent mobilyaları işlevsel görünmektedir. Oturma bankları ana eksenler boyunca ve havuzun arka bölgesinde dağıtılmış olup sayıca rahatlık hissi verecek yeterlidir. Banklarla dönüşümlü olarak, parkın daha temiz olmasını sağlayan, beş oturma elemanından sonra birer çöp kutusu yerleştirilmiştir. Parkta iki tipte oturma elemanı kullanılmıştır: yürüme yollarının her iki tarafına dağıtılmış banklar, ahşap ve betondan yapılmış ve uzun olanları da manzaraya doğru uzatılmış, yine ahşaptan imal edilmiştir.

Aydınlatma da park için önemlidir. Işık sağlamak ve halkı parkta daha fazla zaman geçirmeye teşvik eden, fayda ve güvenlik duygusunu pekiştirmek için bankların ve depoların yakınlarında aydınlatma elemanları bulunmaktadır. İki tür aydınlatma kullanılmıştır:

- Meydanları saran dekoratif armatürler;
- Tüm yollar ve merdivenlerde dağılmış işlevsel aydınlatmalar.

Bank

Çöp kutusu

Uzun ahşap oturma elemanı

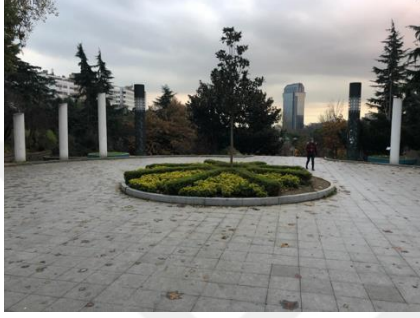
İçme suyu çeşmesi

Heykeller

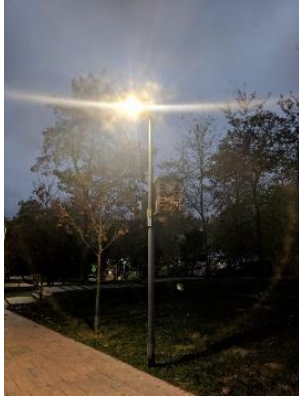
Heykeller

Dekoratif aydınlatma

Dekoratif aydınlatma

İşlevsel aydınlatma

İşlevsel aydınlatma

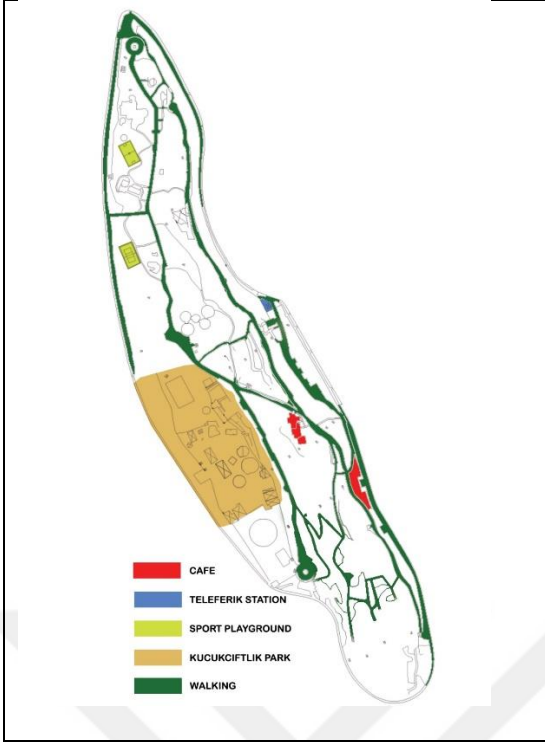
	
<p>Çitler çelik ve betondan üretilmiştir</p>	<p>İşaret tabelaları</p>
<p>Planlar: Google Map fotoğraflarına dayanarak yazar tarafından üretilmiştir. Fotoğraflar yazar tarafından çekilmiştir.</p>	

Şekil 5.7: Maçka Demokrasi Parkı'nda kent mobilyaları

5.1.1.4 Tasarım ölçütleri: işlevler ve olanaklar

Tüm alana dağıtılmış çok sayıda eğlence bölümü mevcuttur. Parkın ana rekreatif alanı, çocuk oyun alanıdır. Normal bir kullanım için yeterli kapasiteye sahip büyük bir oyun alanıdır. Daha yaşlı kullanıcılar için (spor hariç) eğlence tesisleri bulunmamaktadır. Parkta, açık hava spor olanaklarına sahip çeşitli alanlar ve donatılar mevcuttur. İnsanların, bu tesislerden nadiren faydalandıkları, daha ziyade koşu yapmak için yaya gezinti rotalarını kullandıkları tespit edilmiştir. Parkta, çokça sosyal alan yer almaktadır. İnsanların bir şeyler içmek ve sohbet etmek için kullandıkları çok sayıda piknik masası ve banklar mevcuttur.

	
--	--

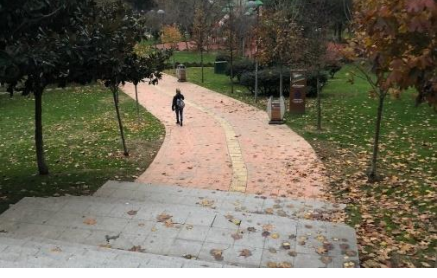

Restoranlar

Açık hava konser alanı

Çocuk oyun alanı

Çocuk oyun alanı

Spor alanı

Çocuk oyun alanı

Şekil 5.8: Maçka Demokrasi Parkı'nda işlevler ve olanaklar

5.1.2 Sonuçlar

Maçka Demokrasi Parkı, İstanbul'un merkezindeki en büyük parklardan biridir. Bu durum, parkın düzgün çalışması için büyük sorumluluklar getirmektedir. Bu çalışmada yapılan analiz, parkın beş tasarım ölçütünün tamamını sağladığını ve düzgün çalıştığını, iyi bir rekreasyon alanı haline getiren tüm gerekli unsurları ve bölümleri içerdiğini göstermektedir.

Dolaşım ağı, yeterlidir ve düzgün bir şekilde düzenlenmiştir. Şişli, Beşiktaş ve Beyoğlu ilçelerinde yaşayan halk için yürüyüş, koşu, köpekler için ayrılmış alan, bisiklet yolu ve ortak yürüyüş parkuru gibi farklı etkinlikler için geniş yollarla donatılan, mevcut çevre için yeterli olarak görülen, yaklaşık 2,4 km uzunluğundadır. İnsanların buluşma, toplanma, yemek yeme, spor yapma ve çocukları için oyun alanlarının gereksinimini karşılayacak yeterli kapasitede oturma alanı olduğu düşünülmektedir.

Bitki örtüsü bakımlı ve çeşitlidir. Tüm insanların oturmasını ve dinlenmesini sağlayan yeşil alan çeşitliliği (yeşil alanlar için temel amaç) özellikle Nişantaşı yakınında bulunması oldukça önemlidir. Ayrıca, iki yapay su ögesi de peyzajı zengin gösteren, iyi durumda ve malzeme yönünden çeşitlilik göstermektedir.

Ancak, yağmurlu havalarda insanların parktan keyif almasına olanak tanımayan kent mobilyaları sorunları mevcuttur. Sonuç olarak, park hafta sonları ve güneşli ve sıcak havalarda daha sık kullanılmaktadır. Park, kış aylarında çoğunlukla boştur. Buna göre; park içinde insanların toplanabileceği veya boş zamanlarını daha güçlü bir güvenlik sisteminde geçirebileceği, parkın kalitesini de artırabilecek korunaklı bir alan önerilebilir. Park, gece vakti güvensiz ve sessiz - ıssız olarak algılanmaktadır. Bir diğer konu ise, açık hava spor aletlerinin miktarının çok olmasına rağmen pek de kullanılmıyor olmalarıdır. Bazıları bitki örtüsü veya servis hizmetleri gibi diğer amaçlar için daha verimli kullanılabilir.

5.2 Halep Şehri

Halep, dünya çapında en eski yerleşime sahip şehirlerden biri olup Türkiye'nin Güney sınırına 50 km uzaklıktadır. Bu stratejik konum, ünlü İpek Yolu'ndaki önemli duraklardan biridir. Suriye'de; 2.7 milyon nüfuslu ikinci büyük şehir, ekonomi ve ticarete ise birincidir.

Tarihsel olarak; kentin eski dokusu nadiren açık alanlar içermekte, yeşil alanlar ve bahçeler evlerin ve kamu binalarının avlularıyla sınırlı olup bu avlular küçük havzaların ve bazen de çeşmelerin yatakları olmuştur. Kent içindeki yeni sosyal yaşam tarzının gelişmesiyle birlikte, “Avrupa kent planlaması” nda tasarlanan yeni mahalle ve kentsel alanlar, parklar içeren kamusal ve açık alanlarla teşkil edilmeye başlanmıştır. 20. yüzyılın ilk bölümü Halep'te üç kentsel parkın kurulmasına tanık olmuştur: Azzizieh Parkı, Sabil Parkı ve Sahat Al Meleh Parkı [42], ardından 1949'da Fransız kamusal parkların tasarımından esinlenerek “Kentsel Park” kurulmuştur.

Yeni mahallelerin gelişmesi ve gecekondu yerleşim yerlerinin yaygınlaşması, genel olarak açık alanların ve özelde kamusal parkların yer almamasına neden olmuştur. Bu nedenle, bazı sosyal ve çevresel sorunlarla karşı karşıya kalınarak acil çözüm ihtiyaçları ortaya çıkmıştır. Buna göre parklar, bir zorunluluk haline gelerek hava kirliliği ile savaşmanın yanı sıra modern yaşam tarzının stresinden kurtulmak, sessiz bir sığınma alanı bulmak gibi bir lüks değil doğal bir ihtiyaç haline gelmiştir. Sonuç olarak, parkların rolü, nüfusun kentsel yaşamının gelişiminde birer eleman olarak algılanmaktadır. Örneğin; sağlık, rekreasyon,

ekonomik, çevresel, eğitim, sosyal ve kültürel yönden insanlar için yaşam standardının iyileştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

5.2.1 Halep kentsel parkı

Halep Kentsel Parkı, Halep'teki en eski ve en büyük parklardan biridir. 1949 yılında, 1.65 km'lik bir çeper ve 17 hektarı kaplayan bir alana inşa edilmiştir. Altıgen bir şekli olup metal ile süslenmiş bir çiti olan taştan bir duvarla çevrilmiştir. Şehrin merkezinde, Bağdat Tren İstasyonu yakınında bulunan Aziziyah ve Jamiliyah mahalleleri arasında yer alan ve Saadallah Jabri Meydanı'na bitişik olan yerleşim alanları ve ticari alanlar arasında yer almakta ve bu iki alan arasında geçiş alanı olarak kullanılmaktadır.

“Queiq Nehri” etrafındaki ormanlık yeşil bir alanın varlığı, 20. yüzyılın ortalarında Halep'in tüm sakinlerine hizmet verecek kamusal bir park kurma fırsatı yaratmıştır. Kuruluşundan bu yana Halep nüfusuna büyük bir hizmet sunan ve içinden geçen Qweiq Nehri boyunca yayılan bu parkta; yeşil alanlar ve gece fiskiyelerinde güzel bir şekilde aydınlatılan ve dans eden su fiskiyeleri, Ekim 2006'da parkın merkezine, oyun alanlarına ve müzik festivallerine ev sahipliği yapmıştır. Parkta, ünlü Halep ve Suriye sanat eserleri bulunmaktadır. Halep'teki Sayf al-Dawla Emir'in heykeli ana girişte, ünlü şair Halil Al-Hindawi'nin bir başka heykeli merkez çeşmelerin yanında yer almaktadır. Buna ilaveten, bu park Suriye'deki tarihi ve kültürel çeşitliliğin küçük bir temsili olarak hoş bir sosyal çeşitliliğe sahiptir.

"Kamusal bahçe" alanlarının kentsel planlama analizi, Suriye'deki yeşil alanlar için planlama çerçevesinde, alanın planlamasını etkileyen faktörlerin anlaşılmasını ve planlama ilkelerinin tartışılmasını içermektedir (Shaabani, 2015).

Şekil 5.9: Halep Kentsel Parkı

5.2.1.1 Tasarım ölçütleri: dolaşım ağları ve meydanlar

Parkın etrafını çevreleyen caddeler, parkın güney tarafında, kentin ana meydanı "Saadallah Jabri Meydanı" na bakmakta ve otobüs durakları ile otopark olanağı sağlamaktadır. Park içindeki hareket, bir dolaşım yolu ve plaza ağı yoluyla yayalar ile sınırlıdır. Parkın içindeki dolaşım ağı yaya yolları ve meydanlar boyunca sadece yayalar için sınırlandırılmıştır. Dolaşım ağı; girişlerden, meydanlardan ve ana ile ikincil akslar ve yaya dolaşım rotasından oluşmaktadır. Parkta beş ana yol olup bunlardan üçü parkın ana girişine yakın ana meydanda kesişmektedir. Diğer bazı ikincil yollar, yaya dolaşım yollarının yanı sıra meydan ağına bağlanan kollara ayrılmaktadır. İkincil yollar; gezinti yollarına ve bahçeye, çocuklar için oyun alanına, kafe ve restoranlara, büfelere veya açık konser salonu gibi diğer tesislere bağlanmaktadır. Yaya gezinti aksının bir kısmı, özellikle iç yeşil bölgelerdeki oturma alanlarına bağlanan yollar çoğunlukla korunaklı veya gölgelidir.

Parkta üç ana giriş, iki ikincil giriş ve park içinde bazı işlevlere bağlanan iki servis girişi bulunmaktadır. Bir ana giriş ve bir ikincil giriş doğrudan parkın merkez aksına bağlanmaktadır. Parkın ortasında; etrafında çeşmeler, göletler,

çiçek havzaları ve oymalar ile süslenmiş geniş bir oval alanla çevrili (özellikle girişindeki Abu Firas Al-Hamdani heykeli bahse değerdir) nehirden geçen geniş kaplamalı bir ana eksen olup düz ve eğimli akslar da ona doğru dallanmaktadır. Park kullanıcılarının, parkı ikiye bölen nehrin bir tarafından diğer tarafına geçmelerine yardımcı olmak için çok sayıda taş köprü yapılmıştır (Şekil 4-10).

Meydan ile ana yol

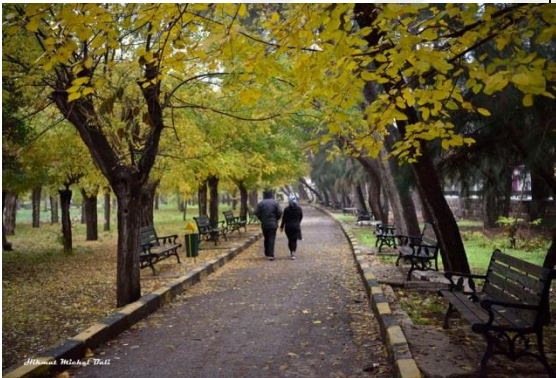
Ana yol

İkincil yol

İkincil yol

Yaya gezinti rotası

	Yaya gezinti rotası
	
Ana giriş	

Şekil 5.10: Halep Kentsel Parkında dolaşım ağları ve meydanlar

Malzemeler ve dokular

Ana meydan ve havza ve çeşmelerin su öğeleri ağından geçen ana aks ve doğu-batı bağlantılarını yapan ikincil yollar da asfalt ile kaplanmıştır. Bordür taşı, asfaltlı yollar ve yeşil alanları arasındaki sınırı işaretlemektedir. Bununla birlikte, yaya gezinti rotası bölümlerinin yolları, ana ve ikincil eksenlerden ayrılması ve aynı zamanda sıcak bir atmosfer de sağlanması için taşla döşenmiştir. Dolaşım ağından bazı işlevlere veya hizmetlere doğru bağlanan yollar çimento ile kaplıdır. Bu dar yollar; hayvan kafeslerine, tuvaletlere veya bazı servis binalarına bağlanmaktadır. Çocuklar için oyun alanına gelince; bu alan doğal bırakılmıştır. Çünkü alan yalnızca, korunaklı malzeme içermeyen toprakla kaplanmıştır (Şekil 4-11).

● Asphalt ● Pavement
Materials

Asfalt yaya gezinti rotası yolu

Asfalt servis yolu

Beton karolar

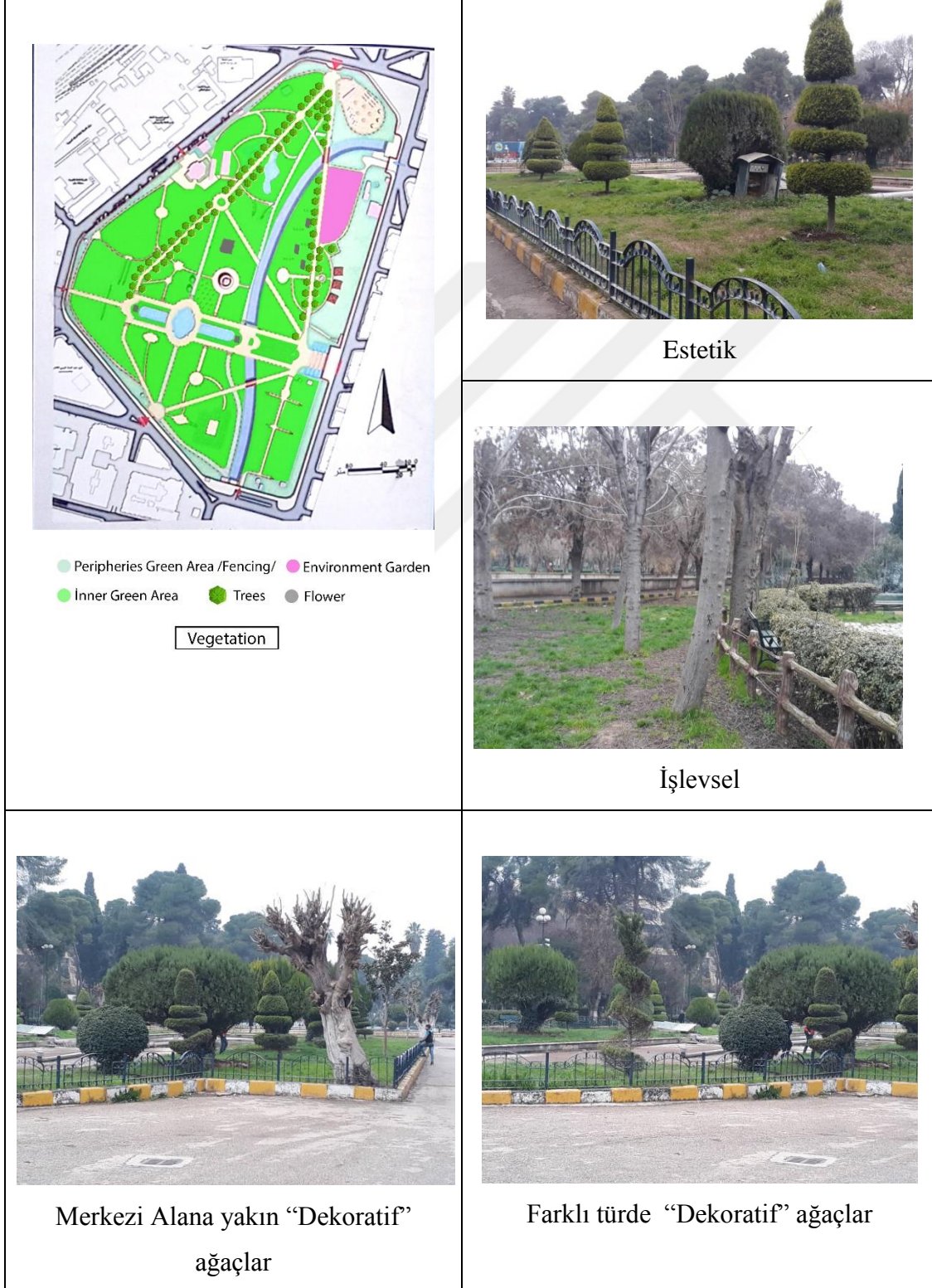
Şekil 5.11: Halep Kentsel Parkında dolaşım ağını kapsayan malzemeler

5.2.1.2 Tasarım ölçütleri: bitki örtüsü türleri

Parkın iç kısmının dış gürültülü alanlardan yalıtmayı amaçlayan ve parkı çevreleyen çite bitişik yeşil bölgelerdir. Yeşil bölgeler park alanının % 70'inden fazlasını kaplarken dolaşım ağına sadece % 20'si ayrılmıştır. Park, yeşil çayırların yanı sıra çeşitli patika ve meydanlarla serpiştirilmiş ve sayısız bitki türü ve çiçeklerle süslenmiş iç yeşil alanlarla yürüyüş için geniş bölgelere sahiptir. Park, çeşitli bitki örtüsü türlerine ev sahipliği yapmaktadır: ağaçlar, çalılar, kısa bitkiler ve çiçekler, ayrıca yaya gezinti bölgelerinin ya da meydanı çevreleyen bankların bir parçası olarak ve dekoratif işlev gören farklı sarmaşık türleri de mevcuttur. Parktaki ağaçların sayısız işlevi vardır; ilk olarak, sokaklar ve parkın kendisi arasında bir tampon olarak, ayrıca park ve sokak arasında görsel ve akustik bir tampon olarak da göz önünde bulundurulmaktadır. Ağaçlar, aynı zamanda birçok insanın altında durduğu açıkça görülen gölgelendirme elemanı olarak da hizmet etmektedir. Benzer şekilde parka estetik bir görünüm de sağlamaktadırlar.

Park uzun zamandan beri var olduğu için, ağaçların bazıları 18 m'ye kadar erişen belirgin bir yüksekliğe ulaşmaktadır. Parktaki ağaçlar boyut ve renk bakımından farklılıklar göstererek, yükseklikler, boyutlar, gölgeler, yaprak dökmeyen veya mevsimlere göre değişen ağaç türleri mevcuttur. Belirli bazı çam ve meşe ağaçlarının varlığını gözlenmiştir. Ağaçlar; aynı zamanda

kullanıcıları parkın ana ya da ikincil yollarının her iki tarafında ya da bazı gezinti akslarında, park boyunca yönlendirmektedirler. Hem estetik hem de işlevsel roller oynamakta; boş yeşil çim alanların monotonluğunu iç yeşil alanların içine eşit dağılarak ayırmakta ya da özellikle ana dolaşım aksını ve meydanları sınırlayan dekoratif öğeler olarak tasarlanmaktadır (Şekil 4-12).

Çevresel yeşillikler

Çimler

Nehir yatağının yanındaki engeller ve ağaçlar

Merkezi meydanın yeşil alanı

Metal engeller

Yeşil engeller (çalılar)

İç yeşil bölüm

İç yeşil bölüm

Ağaçlar

Ağaçlar

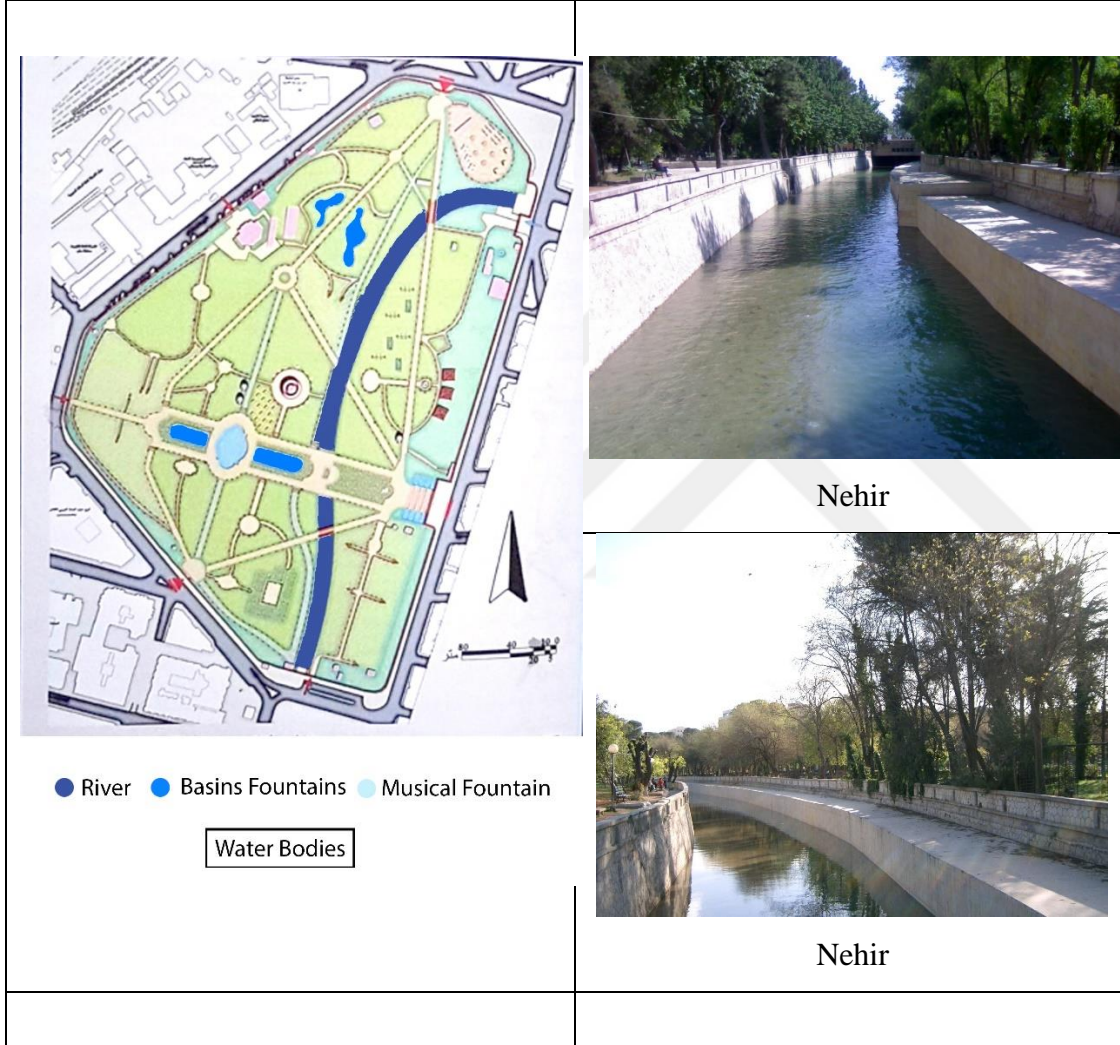
 <p data-bbox="512 741 619 779">Ağaçlar</p>	 <p data-bbox="1034 734 1225 772">Dekoratif ağaç</p>
 <p data-bbox="485 1462 644 1500">İç yeşil alan</p>	 <p data-bbox="963 1290 1299 1328">Yeşil alanı olan dış duvar</p>
<p data-bbox="300 1536 1225 1574">Planlar: Kentsel park haritasına dayanarak yazar tarafından üretilmiştir.</p> <p data-bbox="300 1603 820 1641">Fotoğraflar yazar tarafından çekilmiştir.</p>	

Şekil 4.12: Halep Kentsel Parkı bitki örtüsü türleri [URL-21]

5.2.1.3 Tasarım ölçütleri: su öğeleri

Su öğeleri, Halep Kentsel Parkında önemli bir tasarım öğesidir. Su öğeleri ağı hoş bir çeşitliliğe sahiptir; geniş ana aks içindeki gölet ve çeşmelerden oluşan bir seçki ile ana giriş merdiveninin her iki ucundaki şelaleleri ve kuzeydeki yeşil alandaki iki rastlantısal gölet içermektedir. İlk olarak; parkın içinden

geçen ve en önemli unsur olan nehir, parkı iki bölüme ayırarak ağaç sıraları ile oturma elemanları tarafından sınırlandırılmaktadır. İkinci olarak; parkın merkezi ana aksında, özellikle yaz gecelerinde güzel aydınlatılmış çeşmeler ile bu bölgeye çok yakın olan Müzikal Çeşmesini yan yana yerleştiren bir dizi havuz ve estetik amaçlı su ögesi ve su, yeşillik, müzik ve ışıktan oluşan hoş bir ortam sunmaktadır. Son olarak; rastlantısal göletler, peyzajın diğer unsurlarıyla uyum içinde oluşan genel imgeye hoş bir katkı sağlamaktadırlar.

İlk merkezi havza

İkinci merkezi havza

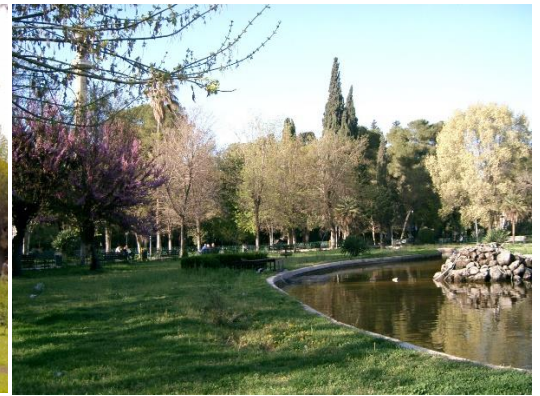
Gece su fiskiyesi

Müzikal fiskiye (bakım gerekmektedir)

İç yeşil alanda su fiskiyesi

İç yeşil alanda su havzası

Planlar: Kentsel park haritasına dayanarak yazar tarafından üretilmiştir.

Fotoğraflar yazar tarafından çekilmiştir.

Şekil 5.13: Halep Kentsel Parkında su öğeleri [URL-22]

5.2.1.4 Tasarım ölçütleri: kent mobilyaları

Park, kent mobilyaları bakımından işlevsel görünmektedir. Geniş çeşitlilikler kent mobilyaları ağı (bazıları sayı bakımından sınırlı) parka hizmet etmektedir. Oturma bankları; ana, ikincil ve yaya rotalarının yanı sıra yollar ve meydanların merkezi alanının çevresinde, tüm dolaşım yolları boyunca dağıtılmıştır. Parkın kent mobilyaları aşağıdakilerden oluşmaktadır:

- Geleneksel yeşil ahşap banklar.
- Ahşap ve metal pergolalar.
- Doğuda, hayvanlar için metal kafesler.
- Nehir yatağı etrafında; anıtlar, taş oymaları ve kısa taş bariyerler.
- Doğuda, bitkilerle kaplı bir çiçek saati.
- Kuzeyde, çocuklar için çeşitli oyun aletleri ve kuzeydoğuda gençler ve yetişkinler için spor aletleri.
- Satış stantları, banklar, plastik masalar, taş içme suyu kaynakları, aydınlatma direkleri ve çöp kutuları.

Buna göre; çeşitli kent mobilyaları ile bu seviyedeki Halep Kentsel Parkı işlevsel görünmektedir; bankların sayısı rahatlık hissi vermek için yeterlidir; çöp kutularındaki değişim sayıca yeterli olmayıp, bakım zafiyeti ile karşı karşıyadır, ayrıca vandalizme maruz kalmaktadır. Banklar yürüme yollarının her iki tarafına dağılmıştır. Ahşaptan yapılmış olup, özellikle iç yeşil bölgelerde ağaçların yeşil ve odun saplarından oluşan peyzajla genişletilmiştir. Son olarak, aydınlatma da park için oldukça önemlidir. Halkı parkta daha çok zaman geçirmeye teşvik eden, fayda ve güvenlik duygusunu yaymak için bankların ve depoların yakınında aydınlatma elemanları bulunmaktadır.

Yaya rotası kapsamında gölgelendirilmiş
oturma elemanı

Merkezi alana yakın gölgelendirilmiş
oturma elemanı

Bank

Bank

Çöp kutusu

Bank ve çöp kutusu

Ana aks boyunca çeşitli kent mobilyaları

İçme suyu çeşmesi

Çiçek saati ile heykel

Heykel

Rastlantısal oturma alanı

Tabelalar

Şekil 5.14: Halep Kentsel Parkında kent mobilyaları [URL-23]

5.2.1.5 Tasarım ölçütleri: işlevler ve olanaklar

Parkın ana işlevi rekreasyondur (kısmi işlevlerin yüzdelere yansımaktadır). Genel karakteristiği, klasik Fransız tarzı ile tutarlı olan tarihsel kimliğidir (bu kimlik, dolaşım ağı biçimlerinde, meydanların tasarım tarzında, su öğelerinde, binaların mimari tarzında ve kent mobilyalarında yansıtılmaktadır). Tüm alana dağıtılmış çok sayıda eğlence bölümü mevcuttur. Parkın ana rekreasyon alanı, çocuk oyun alanıdır. Çocuklara yönelik rekreatif alanlar, ilgili kapasiteye sahip olup çocuklar için güvenlik standartlarını karşılayamamaktadır. Çocuklar için ayrıca hayvan kafeslerinden oluşan alan da başka bir cazibe noktası olarak kabul edilmektedir. İç yeşil bölgeler dışında, yaşlı insanlar için hiçbir tesis yer almamaktadır. Kültürel işlev olarak, müzikal konserlere ev sahipliği yapan ve çocuklar için özel olarak tahsis edilen oyunları içeren bir sahne alanı mevcuttur. Eğlence işlevi olarak nispeten büyük bir restoran alanı atanmıştır, ancak parkın içinden doğrudan bir bağlantısı da yoktur. Bunun yanı sıra ticaret ve eğlence işlevlerini sağlayan ana ve ikincil yollar boyunca yayılan kiosklar grubu mevcuttur. Parkın sosyal alanları yeterli sayıdadır. İnsanların bir şeyler içmek ve sohbet etmek için kullandıkları çok sayıda piknik masası ve oturma elemanları mevcuttur.

- Restaurant
- Children Playground
- Music Concert
- Animal Cages
- Service Buildings
- Bridges
- Kiosks

Functions

Hayvan kafesi

Kültürel faaliyetler (müzik)

Kiosk ve tuvalet

Tuvalet olanağı

Çocuk oyun alanı

Çocuk oyun alanı

Müzik sahnesi

Çocuk oyun alanı

Şekil 5.15: Halep Kentsel Parkında işlevler ve olanaklar

5.2.2 Sonuçlar

Halep Kentsel Parkı'nın tasarım konsepti fikri, alandaki konum ve yerleşim açısından ele alınmıştır. Klasik Fransız modelinin tasarım ilkelerine göre biçimlenen tasarım, nehri çevreleyen doğal manzaralardan yararlanarak ve nehir yatağının akışını ele alarak gerçekleştirilmiştir. Parkın geometrisi, ana ve ikincil aksta düz çizgi, eğimli geometri, oval ve dairesel biçimler ile kareler ve yaya rotaları için serbest hatlar kullanılarak seçilen karışık bir tasarım sistemini takip etmektedir. Park analiz edildiğinde; tasarım ilkelerinin beş alanında da uygun şekilde çalıştığı ve iyi bir rekreasyon alanı olarak hizmet verdiği, tüm gerekli unsurları ve bölümleri içerdiği açıkça görülmektedir.

Park, güzel ve sanatsal bir yaklaşımla tasarlanmıştır: Yeşil alanlar hakimdir (% 72), alanın yaklaşık % 20'si dolaşım ağına ayrılmıştır; su öğeleri, hizmetler ve eğlence etkinlikleri gibi diğer unsurlar da park alanının % 18'ini oluşturmaktadır. Başka bir açıdan bakıldığında, tasarımda gölgelik alanların sağlamaya özen gösterilmediği ve bazı aksların (özellikle uzun ve sürekli olanlar) yön seçiminde yerel iklim etkisinin yeterince dikkate alınmadığı görülmektedir. Ancak, bitki türlerinin seçiminde ve havuzların ve fiskiyelerin konumunda ve dağılımında yerel iklim koşullarının dikkate alındığı açıktır. Parkın içinde kendine özgü manzaralara sahip bazı alanların oluşturulmasında

doğal verilerin göreceli avantajı beklenirken, park boyunca uzanan Qweiq Nehri'nin ve doğasının yeterinde avantajlı kullanılmadığı görülmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın bilimsel metodolojisi, kamusal parkların planlanması ve tasarımı için teorik temeli tamamlayarak, planlama ve tasarım ölçütlerini değerlendirme çalışması sistematik bir yaklaşıma dayandırılmıştır. Kamusal parkları düzenleme veya geliştirme süreci, farklı düzeylerle ilgilenen doğrudan ve dolaylı yönleri içeren, bütünleştirilmiş bir süreç olduğu için kentsel planlama düzeyi, tasarım düzeyi, idari seviye ve bilimsel seviye dikkate alınmıştır.

Kalkınma prosedürlerinin kentsel planlama düzeyinde başarısını sağlamak için, mevcut kamusal parkların geliştirilmesine ilişkin süreç, kullanıcılarının ihtiyaçlarına göre planlanmalı ve tasarlanmalıdır. Tasarım çalışması aşağıdaki gereksinimleri taşımaktadır:

- Kamusal parklar geliştirme süreci; genel olarak şehirdeki parkların ve yeşil alanların gelişmesiyle başlayıp, nüfus sayısına göre, gelecek vizyonu çerçevesinde tasarım öğelerinin geliştirilmesiyle tamamlanan, yoğunluklar, gelenekler ve sosyal ihtiyaçlar doğrultusunda sistematik ve sıralı bir süreç olarak anlamak.
- Kentin yasal süreçlerinin getirdiği planlama yaklaşımının güvenliği ve esnekliği.
- “Etki alanının” dikkate alınması için yeni parkın mahallenin kentsel yapısı içindeki yerini belirlemek.
- Konut yoğunluğu ve nüfus sayıları ve yerel halkın alışkanlıkları, sosyal yaşam tarzları ve mevcut ve gelecekteki ihtiyaçları hakkında kapsamlı çalışmalar yapmak.
- Yeni parkların alanını belirlemek için doğal verilerden faydalanmak ve yer, karakter ve işlev seçimindeki etkiyi dikkate almak.
- Kamusal parklar için konum seçimi, çevreye uygun karakter ve işlevlerinin çeşitlendirilmesinde rol oynamaktadır.

- Kamusal parkların “sayıca” artışı önermek ve kentin yapısına uygun olarak “etki alanlarını” azaltmak; yeni park “yerlerini” ve “alanlarını” seçmek veya “alanları” artırarak mevcut parkların kamusal parklara dönüştürülmesini sağlamak.
- Tüm olası bütçe kaynaklarını göz önünde bulundurmak ve yatırım fırsatlarını, daha düşük maliyetli yerler aramak.

Organizasyon sürecinin alan tasarımı düzeyinde başarısını sağlamak için yeni kamusal park tasarım süreci aşağıdakileri gerektirmektedir:

- Hem mali faktörlerin hem de mahalle verilerinin etkisini hesaba katarak, parkın doğasına ve işlevine ve hedef kitlenin sosyal ihtiyaçlarına uygun hizmet binaları ve kent mobilyaları için ayrıntılı özellikleri seçmek.
- Bitki örtüsü ve su öğeleri şebekelerinin, doğal faktörler ile parkın niteliği ve işleviyle orantılı olarak tasarlanmasını sağlamak.
- Alanın doğal verilerine ve yerel iklim koşullarına uygun olarak ana ve ikincil yolların dolaşım ağlarını incelemek.
- Kalkınma için olası tüm bütçe kaynaklarından ve kalkınma için teklif edilen koordinasyon belirleyicileri tarafından sağlanabilecek yatırım fırsatlarından yararlanmak.

İdari düzeyde, yetkililer ve karar vericilerin aşağıdakileri sağlamaları tavsiye edilmektedir:

- Park yeri ve yeşil alan ağı ile ilgili planlama prensiplerinin, buldukları yere, sayıya, etkilere ve doğaya ve işleve göre geliştirilmek.
- Peyzaj ve kamu parkları unsurlarının tüm belirleyicileri için nicel, nitel ve ayrıntılı ölçütler belirlemesi gerekenlerin danışmanlık hizmeti almasını sağlamak. Bu, özelliklerine ve işlevlerine ve bir taraftan istenen rollerine ve diğer taraftan mahalle sakinlerinin doğal, kentsel ve sosyal özelliklerine uygun olmalıdır.
- Parklar ve yeşil alanlar için planlama ilkeleri, şehrin bir bölümünden diğerine ve doğal özelliklere, nüfus büyüklüğüne ve kentsel ve kültürel yapıya göre bir mahalleden diğerine değişiklik göstermektedir.

Bilimsel düzeyde, “orquestra şefi” olarak nitelendirilebilecek; parkların organizasyonu ve gelişim hızını düzenleyen, şehir plancıları ve peyzaj

tasarımcıları için öneriler aşağıda sıralanmaktadır. Kent plancıları ve peyzaj tasarımcıları aşağıdaki hususlara dikkat etmelidirler:

- Ardışık ve açık adımları olan şehir parklarına ve yeşil alan ağına bir planlama yaklaşımı dahilinde çalışırken; nicel, nitel ve ayrıntılı ölçütlerde tutarlı ve esnek olmak.
- Şehirde, kademeli ve bağlantılı bir yeşil alan ve park ağı sağlamak ve bunu vatandaşların yaşam kalitesini yükseltmek için sürdürülebilirliği ve canlılığının temel bir unsuru olarak düşünmek.
- Şehirdeki parkların planlanmasını etkileyen tüm gerekli veri ve çalışmaları (doğal, kentsel, yasal, sosyal ve mali) elde etmek için diğer alanlardan ve özellikle diğer kamu kurumlarından uzmanlarla koordinasyon içinde bulunmak.
- Şehirdeki yeşil alanların ve kamusal parkların planlama ağının geliştirilmesini önerme veya değerlendirme, veri toplama ve analizine ilişkin güncel teknik yöntemlere dayanarak tasarım gelişimi önermek.
- Öncelikleri belirlemek ve ardından yeni kamusal parkların uygulanması veya mevcutların genişletilmesi için mantıklı stratejiler geliştirmek.
- Planlama ilkelerini dikkate alarak, planı işlemek ve kamusal parkların tasarımını kullanıcı ihtiyaçlarına göre düzenlemek.
- Parkın peyzaj tasarım öğelerini, karakterini, işlevini belirlemek ve homojenliği ve gerekli rolü ile orantılı olmasını sağlamak için nicel, nitel ve ayrıntılı ölçütler belirleyerek çalışmak.
- Tasarımda hem işlev hem de güzelliğin yan yana elde edilmesi için park bileşenlerinin seçimini uygun bir şekilde dikkate almak.
- Kamu parklarının tasarım ve geliştirme ilkelerini, kullanıcı profiline ve ihtiyacına göre dikkate alarak çalışmak.

Halep Şehri için yerel makamlara öneriler aşağıda sunulmaktadır:

- Yerel yöneticilerin, Halep'te park ve yeşil alan tasarımıyla ilgili ayrıntılı kurallar geliştirmesinde etkin bir şekilde katkıda bulunmak. Ayrıca; alanı, nüfus büyüklüğü ve sosyal geçmişi, yerel iklim koşulları, doğal özellikler ve kentsel yapı ile orantılı olarak nicel, nitel ve ayrıntılı ölçütler belirlemek.

- Halep'teki Yeşil Bölge Ağı için gelecek vizyonunu geliştirmek ve bu vizyonun uygulanmasını sağlamak için pratik önlemler aramak. Bu durum, şehirdeki parkların yüzdesini artırmayı ve farklı seviyelerde adil bir dağılım elde etmeyi hedeflemektedir.
- Halep şehri seviyesindeki kamusal parklara uygun alan, konum ve etkin yarıçap, şehir halkının günlük yaşamı ve farklı ilgi alanları ile ilgili tasarım parametreleri sunmak. Ayrıca, Halep kentinin doğal verilerinden yararlanarak alan seçimi yapmak ve buna uygun "karakter ve işlev" belirlemek.
- Kamusal parklar için planlama temellerini geliştirmek, sayı ve karakter çeşitliliğinin etki yarıçapının belirlenmesini ve Halep şehrinin nüfusunu, alışkanlıklarını ve şehrin kentsel gereksinimlerine göre sosyal ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmayı içerecek şekilde yapı ve organizasyon planları geliştirmek.
- Halep'teki parkların karakterlerini ve işlevlerini, beklenen hedef kullanıcı gruplarına göre uyarlanmış özel işlevler, hizmetler ve şehir mobilyaları geliştirerek çeşitlendirmek.
- Parkların geliştirilmesi ve bakımı için potansiyel bütçe kaynakları aramak ve yatırım fırsatlarını ve bütçe fırsatlarını dikkate almak.

KAYNAKLAR

- [Wolch J. R., Byrne J., Newell J. P., 2014 – **Urban Green Space, Public health, and Environmental Justice: The Challenge of making cities 'Just Green Enough'**. Landscape and Urban Planning, 125,234-244.
- Abdulaziz I.**, 2003 – **Urban Parks Design**, Helwan University, Egypt, 120 pages.
- Alasalami A.**, 2012 – **Destruction of promotional service in Makkah**, Master thesis at umm alqura University, 287 pages.
- Bilgili B. C., Gökyer E.**, 2012 – **Urban Green Space System Planning**. INTECH Open Access Publisher
- Bop Consulting**, 2013 – **Green Spaces: The Benefits For London**. City of Corporation, London, 28 Pages london
- Bradley C., & Millward A.**, 1986 – **Successful green space – do we know it when we see it ?** landscape Research, vol.11, no.2, pp.2-8.
- Brizault N., Yeh C.**, 2007 – **French Landscape Design**. Liaoning science and Technology Press, 1st ed., Singapore, 441 pages.
- Byrne J., Sipe N.**, 2010 – **Green and open space planning for urban consolidation—A review of the literature and best practice**. Urban Research Program, Griffith University, Issues Paper (11), 72 Pages.
- Cabe Space**, 2005 – **Start with the park: Creating sustainable urban green space in areas of housing growth and renewal**. Commission for architecture and built Environment, London, 111 pages.
- Cabe Space**, 2006 – **Paying for parks. Eight models for funding urban green spaces**. London, 84 pages
- Center for Park Management**, 2007 – **Best Management Practices Used at Urban Parks in National and International Location**. National Mall & Memorial Parks, Washington D.C, USA, 64 pages.
- Cerver F. A.**, 1994 – **Landscape of Recreation (Amusement Parks)**. Francisco Asensio Cerver, Spain, 244 pages.
- Chen W. Y.**, 2015 – **The Role of Urban Green Infrastructure in Offsetting Carbon Emissions in 35 major Chinese Cities: A Nationwide Estimate**. Department of Geography, The University of Hong Kong, Hong Kong, Cities, Vol.44, pp. 112-120.
- Clouston B., Stansfield K.**, 1981 – **Trees in Towns**. The Architectural Press Ltd., 1st ed., London, 108 pages.
- Codbey G., Caldwell L., Floyd M., Payne, L.**, 2005 – **Environmental Benefits of parks and Recreation – Implication from leisure studies and recreation and park management research for active living**. University of Illinois Extension, American Journal of Preventive Medicine, pp. 150-158.
- Council, A. D. U. P.**, 2010 – **The Abu Dhabi public realm design manual**. UPC. Abu Dhabi, 234 Pages.
- Dolesh R. J., Vinluan M., Philips M.** – **Top 10 Reasons Parks Are Important 2013**. <https://goo.gl/C77aGT> pages. Retrieved from 3

- Dunnett N., Swanwick C., Woolley H., 2002 – Improving Urban Parks, Play Areas and Green Spaces.** London: Department for Transport, Local government and the regions, 216 pages.
- Edriss Rashed Salim, 1986 – Parks Engineering and Coordination,** p 1, University House, Lebanon.
- Effect of Recreation and Park District on Human Development and Other Benefits – 2010.** Excerpt from CRPD Draft Master Plan Update, 11 .Pages
- Fairfax County Urban Parks Framework.** Fairfax County Government, Virginia, 13 pages.
- Faraj H., 2006 – Visual and invisible needs for users in public parks based on preference,** Cairo University, Egypt, 110 pages.
- Foundations of Design and Maintenance of public parks,** Ministry of Municipal Affairs, Saudi Arabia, 29 pages.
- Gabriel N. 2011 – The WorkThat Parks Do: Towards an Urban Environmentality.** Vol.12, ,Social and Cultural Geography .141-No.2,pp.123
- Groenewegen P. P., Van den Berg A. E., 2006 – Vitamin G: effects of green space on health, Well-being, and social safet.** BMC public Health, .p.149 ,Vol.6, No.1
- Handley, J.; Pauleit, S.; Slinn, P.** Providing accessible natural greenspace in towns and cities: A practical guide to assessing the resource and implementing local standards for provision. Rep. Nat. Engl. **2003**, 1–36.
- Hanrik P., Donahu R., 2012 – 2012 City Park Facts.** The Trust of Public Land, Washington, D.C., USA., 36 pages.
- Haq S. M. A., 2011 – Urban Green Spaces and an Integrative Approach to Sustainable enviroment.** Protection, vol.2, Journal of Enviromental .No. 05, P: 601
- Harnik P., Welle B. J., 2009 – Measuring the economic value of a city park system.** .The Trust for Public Land, 28 pages
- Harris C., Dines N., 1998 – Time saver Standarts for Landscape Architecture.** McGrow-Hill, USA, 923 pages.
- Hashem, N. Assessing spatial equality of urban green spaces provision: A case study of Greater Doha in Qatar.** Local Environ. **2015**, 20, 386–399.
- Hussien Ziad Jalal, 1994 – Ornamental Plants and Landscaping,** Publications of the university of Aleppo, Directorate of book and universty publications, Syria, 166 page.
- Jeong K. Y., Lee Y. J., Yun H. K., Choi Y. M., Oh E. K., Ko Y. J., 2006 – Landscape Design Park.** ARCHIWORLD Co., LTD., Korea, 299 pages.
- Jeong K. Y., Urban Environment Design 2: Park.** Archiworld Co., LTD., Korea, 267 pages.
- Jeong K., 2009 – Landscape World.** ARCHIWORLD Co., LTD., vol.22, Seoul, Korea, 159 pages.
- Jim C. Y., Shan X., 2013 – Socioeconomic effect on perception of urban green spaces in Guangzhou.** China. Cities, Vol. 31, pp. 123-131.
- Khlose Mohamad Majed, 2010 Web Design and landscape,** The Academic Library, Egypt, 526 Pages.

- Kim M.**, 2009 – **Landscape Architecture Competition Annual 2**. Archiworld, Korea, 395 pages.
- Konijnendijk C. C., Annerstedt A. M., Nielsen A. B., Maruthaveeran S.**, 2013 – **Benefits of Urban Parks A Systematic Review**. A Report for IFPRA, University of Copenhagen, 71 Pages.
- Kraul J.**, 2008 – **Urban Spaces: New City Parks**. Links Books, Barcelona, Spain, 300 pages.
- Lam G.**, 2007- **Landscape Design at USA**. Pace Publishing Ltd, China, 366 pages.
- Li W., Saphores J. D. M., Gillespie T. W.**, 2015 – **A comparison of the economic benefits of urban green spaces estimated with NDVI and high-resolution land cover data**. Landscape and urban planning, vol. 133, pp.105-117.
- Mahdavinejad M, Abedi M.**, 2012 – **Evaluation and comparison of the Meaning and Concepts of Contemporary Urban Parks and Historic Gardens**. International Journal of Modern Engineering Research, pp. 4743-4748.
- Maulan S.**, 2002 – **Seremban urban park, Malaysia: a preference study**. Doctoral dissertation, Virginia Tech, chapter 2, 96 Pages.
- Miller-Cochran S., Rodrigo R.**, 2009 – **The Wadsworth Guide to Research**. Wadsworth Cengage Learning, Boston, U.S.A., 407 Pages.
- More T.**, 2005 – **From public to private: Five concepts of park management and their consequences**. The George Wright Forum, Vol. 22, No. 2, pp. 12-20.
- Murad Tarek**, Engineering and Design of Gardens and Gardening Art, University Salary House, Lebanon, 200 Pages.
- Parks and Open Space** – 2009. Healthy Spaces and Places, Australia, 9 Pages.
- Parks and Open Space Strategic Action Plan** – 2013. Auckland Council, Auckland, New Zealand, 36 page.
- Rakhshandehroo M., Yusof M. J. M.**, 2014 – **Establishing New Urban Green Spaces Classificatio For Malasian Cities**. Faculty of Design and Architecture, Uiversty Putra Malasya, 14 Pages.
- Rasidi M. H., Jamirsah N., Said I.**, 2012 – **Urban Green Space Design Affects Urban Residents' Social Interaction**. Procedia-social and Behavioral Sciences, Vol.68, pp. 464-480.
- Saman T.**, 2005 – **Urban Design Planning**. Dar Raslan, Syria, 200 pages.
- Sapari M. S., Shyip A.**, 2013 – **Visitors' satisfaction towards service and facilities in kilim karst Geoforest Parks,Langkawi**. Journal of Applied Economics and Business, vol.1,no.4,pp.25-42.
- Shaabani A. R.**, 2011 **Green Areas and Improving the Enviroment of Urban Sites**, Master Thesis, Aleppo Universty, Syria, 223 Pages.
- Sherer P. M.**, 2003 – **The Benefits of Parks: Why America Needs More City Parks and Open Space**. The Trust for Public Land, San Fransisco.,U.S.A.,33 Pages.
- Supreme Council for Planing and Urban Development**, 2010 – **Foundation and Criteria for The Cultural Coordination of Areas and Green Areas**. P 1, Ministry of Culture, National Organization for Urban Coordination, Egypt, 40 pages.
- Thadani D. A.**, 2010 – **The Language of Towns & Cities A Visual Dictionary**. Rizzoli, USA., 781 pages.

- Van Uffelen C., 2009 – 1000X Landscape Architecture.** Braun, 1ST ed., Germany, 1023 pages.
- Whrater C. P., Potts, E., Shaw E. M., Perkins C., Smith, H., Casstles H., Bellis M. A., 2007 – Urban Parks and Public Health: Exploiting A Resource for Health Minds and Bodies.** A Repor from Department of Enviromental and Geographical Sciences, Manchester Metropolitan University and Center for Health, Liverpool John Moores University, 133 Pages.
- Wright T., 1982 – Large Gardens and Parks.** Granada, Great Britain, 194 pages.

İnternet Kaynakları

- [URL-1] <https://www.simplypsychology.org/maslow.html>
- [URL-2] <https://www.theparksalliance.org/five-new-park-designs-show-importance-of-green-spaces-to-our-cities/>
- [URL-3] <https://utah1st.com/use-color-to-create-a-home/>
- [URL-4] <https://tr.depositphotos.com/99916482/stock-photo-dubai-miracle-garden.html>
- [URL-5] <https://www4.uwm.edu/cuts/noise/noiseb.htm>
- [URL-6] <http://www.joeforcongress2012.com/awesome-missouri-botanical-garden-plant-finder-for-your-home-design/>
- [URL-7] <http://www.gelisimmimarlik.com.tr/projeler/harikalar-diyari/>
- [URL-8] <https://www.nurphoto.com/it/gallery/118632/masonry>
- [URL-9] <https://www.archdaily.com/445661/red-ribbon-park-turenscape>
- [URL-10] <http://nicosia-urbanreserve.blogspot.com/2011/05/parc-dels-colors-diagonal-mar-park.html>
- [URL-11] <https://www.dailysabah.com/arts-culture/2017/08/16/the-democratic-naturalism-of-istanbuls-macka-park>

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı : Mehmet Sair Akkam
Doğum Tarihi ve Yeri: 10/1/1992 Halep
E-posta : m.t.akkam@hotmail.com

Öğrenim Durumu :
• **Lisans** : İttihad Private University

